

คู่มือวิชาการ

เวทีสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น

วาระ: ทศวรรษร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

(A Decade of Togetherness in Co-Creating Healthy Communities)

ประเด็นการจัดการอาหารชุมชน

ในวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๔๕ - ๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องจูปีเตอร์ ๑๑ - ๑๓

ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี

คำนำ

เวทีสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น วาระ: ทศวรรษร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ (A Decade of Togetherness in Co-Creating Healthy Communities) จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๗-๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ ณ ห้อง Royal Jubilee ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี ประกอบด้วย ๗ โซน โดยโซนที่ ๕ ประกอบด้วย ช่วงเช้า (๑) ชีตทัศน์ทางอนาคต “เศรษฐกิจชุมชน” และช่วงบ่าย(๒) ชีตทัศน์ทางอนาคต “การจัดการอาหารชุมชน มุ่งเน้นให้ผู้มาเรียนรู้ได้มีความรู้ความเข้าใจงานและกิจกรรมของสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปธรรมการปรับตัวหรือตั้งรับ (resilience) ของชุมชนท้องถิ่นทั้งในสถานการณ์ทั่วไปและ สถานการณ์วิกฤติ โดยเรียนรู้จากกิจกรรม การพูดสร้างแรงบันดาลใจ (Leader Talk) การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ของผู้นำ และนิทรรศการที่แสดงเครื่องมือการทำงานสุขภาวะชุมชนและกาบริหารจัดการ เครือข่ายจนเป็นผลงานของสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น

กระบวนการดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อการสรุปบทเรียนและกำหนดทิศทางการพัฒนาและขับเคลื่อน งานต่อเนื่องของ “ผู้นำ” สู่ “สุดยอดผู้นำ” ให้เป็นกำลังสำคัญของชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ

ธัญญา แสงอุบล และคณะ
ตุลาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
กำหนดการ.....	๑
การจัดการอาหารชุมชน.....	๓
ชี้แจงทางอนาคต “การจัดการอาหารชุมชน”.....	๔
ชวนคิด ชวนคุย สูดยอดนวัตกรรมการสร้างสุขภาวะชุมชน	
เรื่องที่ ๑ ความมั่นคงทางอาหารเพื่อผู้ยากไร้ และความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตของชุมชน	๑๕
เรื่องที่ ๒ วิสาหกิจเกษตรธรรมชาติ MOA.....	๒๓
เรื่องที่ ๓ การจัดการอาหารชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น.....	๒๖
เรื่องที่ ๔ การจัดการอาหารชุมชน.....	๓๓
เรื่องที่ ๕ เกษตรอินทรีย์ตำบลหนองสนิท.....	๓๗
เรื่องที่ ๖ การจัดการความมั่นคงทางอาหาร.....	๔๒
เรื่องที่ ๗ อาหารปลอดภัย.....	๔๘
เรื่องที่ ๘ การจัดการอาหารชุมชน.....	๕๕
เรื่องที่ ๙ โรงเรียนชาวนา.....	๖๐
เอกสารประกอบหมายเลข ๑ คณะทำงานและบทบาทหน้าที่.....	๗๐
เอกสารประกอบหมายเลข ๒ บัตรคำถาม ประเด็นการจัดการอาหารในชุมชน.....	๗๔
เอกสารประกอบหมายเลข ๓ บันทึกการจับประเด็น.....	๗๖
เอกสารประกอบหมายเลข ๔ การบันทึกข้อมูลละเอียด.....	๗๗
เอกสารประกอบหมายเลข ๕ สคริปวิทยากร (Leader talk).....	๗๘
เอกสารประกอบหมายเลข ๖ สคริปวิทยากร (Care กระตุ้น)	๗๙

(ร่าง) กำหนดการเวทีสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น
วาระ: ทศวรรษร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่
(A Decade of Togetherness in Co-Creating Healthy Communities)
วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓
ณ ห้องจูปีเตอร์ ๑๑ - ๑๓ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี

เวลา	กิจกรรม
เวลา ๑๓.๔๕-๑๔.๐๐ น.	รวมพลคนสร้างสุข
เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น.	ชี้แจงแนวทางการแลกเปลี่ยนเพื่อ “การจัดการอาหารชุมชน” โดย นางธัญญา แสงอุบล ผู้จัดการศูนย์สนับสนุนวิชาการเพื่อจัดการเครือข่ายพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เวลา ๑๔.๑๕-๑๔.๓๐ น.	กิจกรรมที่ ๑ เรียนรูประสบการณ์ผู้นำ : Leader Talk Leader Talk ๑: นายเสน่ห์ แพงมา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภอยุชต์ จังหวัดศรีสะเกษ Leader Talk ๒: นางสิริวรรณ โอภากุลวงษ์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอกาบัง จังหวัดกาญจนบุรี Leader Talk ๓: นายอนุชา เฉลาชัย กำนันตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
เวลา ๑๔.๓๐-๑๔.๔๕ น.	กิจกรรมที่ ๒ รวม(คิด)กำหนดทิศทาง “การจัดการอาหารชุมชน” กลุ่มที่ ๑ นายธวัช มีสละ กำนันตำบลศิลาเพชร เรื่อง ความมั่นคงทางอาหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ศิลาเพชร อำเภอบัว จังหวัดน่าน กลุ่มที่ ๒ นายสุทัต กิริมย์ ผู้ช่วยบุคลากร เรื่อง ความมั่นคงทางอาหารเพื่อผู้ยากไร้และความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มที่ ๓ นายณัฐวุฒิ คำอาณา ประธานกลุ่มวิสาหกิจเกษตรธรรมชาติ MOA เรื่อง เกษตรธรรมชาติ MOA องค์การบริหารส่วนตำบลสถาน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย กลุ่มที่ ๔ นายเสน่ห์ แพงมา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น เรื่อง การจัดการอาหารชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภอยุชต์ จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มที่ ๕ นางลำดวน มุละศิระ ผู้ใหญ่บ้านคำก้าน้อย หมู่ที่ ๑๔ เรื่อง การจัดการอาหารชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร กลุ่มที่ ๖ นายสมเกียรติ สาระ หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิ เรื่อง เกษตรอินทรีย์ตำบลหนองสนธิ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มที่ ๗ นายโชติวิทย์ เสือเล็ก เลขานายองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่อง การจัดการความมั่นคงทางอาหาร องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

เวลา	กิจกรรม
	<p>กลุ่มที่ ๘ นางสาวสิริวรรณ โอภากุลวงษ์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เรื่อง อาหารปลอดภัย เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอกาบัง จังหวัดกาญจนบุรี</p> <p>กลุ่มที่ ๙ นายอนุชา เฉลาชัย กำนันตำบลนาท่อม เรื่อง การจัดการอาหารชุมชน เทศบาลตำบลนาท่อม อำเภอมือ จังหวัดพัทลุง</p> <p>กลุ่มที่ ๑๐ นางสาวนุรีหรือมา ลายามุง ผู้อำนวยการกองสวัสดิการและสังคม เรื่อง การจัดการอาหารปลอดภัย องค์การบริหารส่วนตำบลบวลาละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา</p>
เวลา ๑๔.๔๕-๑๕.๑๕ น.	กิจกรรมที่ ๓ แลกเปลี่ยนคำถาม “ชี้ทิศทางอนาคตการจัดการอาหารชุมชน”
	<p>คำถามที่ ๑ ผู้นำต้องทำอะไรในการจัดการอาหารชุมชน</p> <p>(๑) จะสร้างความมั่นคงทางอาหาร(การมีเพียงพอ)สำหรับทุกคนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างไร</p> <p>(๒) จะสร้างอาหารปลอดภัยในชุมชนเพื่อเด็กปฐมวัย ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรังและเพื่อทุกคน</p>
เวลา ๑๕.๑๕-๑๕.๔๕ น.	คำถามที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำใน ๑๐ ประการ ขอโทษจำเป็นที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย
เวลา ๑๕.๔๕-๑๖.๑๕ น.	<p>คำถามที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหารปลอดภัย</p> <p>ประเด็นที่ ๑ <u>สานพื้นที่</u> จะใช้ทุนและศักยภาพอย่างไรในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการอาหารชุมชนของพื้นที่ (คน กลุ่ม ชุมชน หน่วยงาน นโยบาย)</p> <p>ประเด็นที่ ๒ <u>สานผู้นำ</u> จะพัฒนาศักยภาพผู้นำในการดำเนินการอย่างไร</p> <p>-การพัฒนาข้อมูล พัฒนางาน และการพัฒนาศักยภาพ</p> <p>ประเด็นที่ ๓ <u>สานนวัตกรรม</u> ควรพัฒนาให้เกิดวิธีการทำงาน เครื่องมือใหม่ๆ ใหม่ๆ อย่างไร</p> <p>-เครื่องมือ วิธีการ</p> <p>ประเด็นที่ ๔ <u>สานองค์กร</u> แนวทางการบูรณาการกับภารกิจภายในขององค์กร และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าหนุนเสริมอย่างไร</p> <p>-การบูรณาการกับแผนงาน โครงการของหน่วยงานและท้องถิ่นอย่างไร</p>
เวลา ๑๖.๑๕-๑๖.๔๕ น.	<p>คำถามที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการอาหารชุมชนให้พอเพียงและปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่ทำเองได้ - ที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่น - ต้องมีการกำหนดนโยบาย
เวลา ๑๖.๔๕-๑๗.๐๐ น.	ประมวลสรุปและเรียงลำดับความสำคัญขอเสนอ

โซนที่ ๕ ชีตศทางอนาคต “การจัดการอาหารชุมชน”

การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนระบบอาหารชุมชน

- จัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรประจำตำบล
- มีอาสาสมัครทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมประสานงานด้านการเกษตรในหมู่บ้าน ทุกสาขาการเกษตร เพื่อเป็นตัวกลางช่วยเหลือด้านเกษตร
- มีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเกษตร ตามบริบทของพื้นที่
- การจัดอบรมการปรุงอาหารปลอดภัย ลดโรค
- ตั้งศูนย์เรียนรู้การจัดการ ดิน น้ำ ป่า การจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- การผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในชุมชน

- อปท.
- อสม.
- เกษตรตำบล
- smart farmer
- ศพท.
- อสม.
- ระบบข้อมูลการลงทะเบียนปลูกข้าวนาปี farmer.doe.go.th
- กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ทั้ง 14 หมู่บ้าน

การจัดการอาหารชุมชน

รณรงค์เพื่อการเกษตรและอาหารชุมชนที่ปลอดภัย

- ส่งเสริมการปลูกผักในครัวเรือน ครัวเรือนละ 10 ชนิด
- ตลาดชุมชนเพื่อจำหน่ายผักปลอดภัยปลูกในชุมชน ขายให้คนในชุมชน
- โครงการลดปรุงลดโรค
- จัดตั้งป่าชุมชนและการอนุรักษ์ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- การคิดแยกขยะในครัวเรือน
- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- หมู่บ้านอาหารปลอดภัย

- โครงการ 90 วัน ปลูกผัก 10 ชนิด
- รพ. สด.
- ร้านค้าชุมชน
- บ้านต้นแบบเกษตรอินทรีย์
- ป่าชุมชน
- กองทุนจัดการขยะ
- ศูนย์ รพ. สด.
- อสม.
- โครงการโคกหนองนาโมเดล
- ศูนย์เรียนรู้ รพ. สด.
- อาสาสมัครพัฒนาชุมชน (อส.พร.)

การพัฒนาแผนการเกษตรโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน

- กติกาเกษตร ปลอดภัย ข้อตกลง ในการใช้สารเคมีเกษตรของตำบล
- ข้อบัญญัติท้องถิ่นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเอื้อต่อการเกษตร เช่น ขุดลอกคลอง ถนนขนส่ง การปลูกป่า การอนุรักษ์พันธุ์ สัตว์น้ำ สนับสนุนกลุ่มเกษตรกร
- แผนชุมชนด้านการเกษตรในชุมชน

- ธรรมนูญตำบล
- แผนชุมชน
- อปท.

การพัฒนาและนำใช้ข้อมูลเพื่อการเกษตรและอาหารชุมชนปลอดภัย

- ข้อบัญญัติท้องถิ่น
- ทำแผนชุมชน เพื่อการพัฒนาด้านการเกษตรและอาหารชุมชน
- การอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้านประจำปี
- คู่มือ/ข้อบังคับ/แนวปฏิบัติในการปลูกข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐาน มกช
- การปรับปรุงข้อมูลด้านการเกษตรทุกปี
- การจัดทำข้อมูลครัวเรือนที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในแต่ละหมู่บ้าน

- ศูนย์เทคโนโลยีและพัฒนา
- ด้านการเกษตรประจำตำบล
- อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์
- ศูนย์เรียนรู้กรมพัฒนาที่ดิน
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแก้วหวาน
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนรุ่นใหม่
- กลุ่มเพาะเห็ด
- กลุ่มข้าวแม่
- กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์
- กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด
- smart farmer

การบริหารกองทุนและการจัดระบบสวัสดิการ

- กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ๑ สม.
- มีกองทุนฌาปนกิจสำหรับอาสาสมัครเกษตรกรประจำหมู่บ้าน

- กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ๑ สม.
- สภาคนฌาปนกิจ ๑ กส.

ข้อมูลประกอบอาชีพ

- ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- มีการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ข้อมูลการใช้สารเคมีในการทำเกษตร

- มีการณรงค์เพื่อการลดใช้สารเคมีในการทำเกษตร

พื้นที่ในการทำเกษตรอินทรีย์

- มีการส่งเสริมการใช้ที่ดิน เปลี่ยนเป็นพื้นที่สำหรับการทำการเกษตร

การจัดการขยะในครัวเรือน

- การจัดให้มีภาชนะรองรับขยะ
- การคิดแยกขยะ และการจำหน่ายขยะรีไซเคิล
- การนำขยะเปียกมาผลิตปุ๋ยหมัก และนำปุ๋ยหมัก
- งดการใช้ถุงพลาสติก โฟม และวัสดุที่ทำกีดขยะโดยใช้สิ่งอื่นทดแทน (ถุงผ้า ปิ่นโต ใบตองเพื่อบรรจุอาหาร)

ผลผลิตและผลลัพธ์

- การส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร
- การส่งเสริมการผลิตอาหารในโรงเรียน (โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง)
- การส่งเสริมการผลิตอาหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปลูกพืชผักปลอดภัยไว้ทานเอง
- การส่งเสริมให้ทุกคนครบครัวปลูกพืชผักปลอดภัยไว้ทานเอง

ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์

- เกิดหมู่บ้านต้นแบบเกษตรอินทรีย์
- เกิดเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์
- ธรรมนูญตำบล ว่าด้วยเรื่องอาหารปลอดภัย จำนวนหนึ่งฉบับในพื้นที่ชุมชน ได้มีการลดใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงในพื้นที่ เกิดการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้และลดรายจ่าย

แผนภาพที่ ๑ “การจัดการอาหารชุมชน”

โซน ๕ ชีตีสทางอนาคต “การจัดการอาหารชุมชน”

แผนภาพที่ ๒ สรุปประเด็นการจัดการอาหารชุมชนจากเวที ๔ ภาค

๑. ความเป็นมา

ชุมชนท้องถิ่น เป็นสัญลักษณ์ของการช่วยเหลือและแบ่งปันในหลากหลายรูปแบบ เพื่อการเข้าถึงอาหารปลอดภัย ในหลายพื้นที่จึงมีการจัดการอาหารให้มีความมั่นคง เพียงพอและปลอดภัยตั้งแต่การผลิต การกระจายอาหาร ตลอดจนการแปรรูปและการบริโภคโดยใช้ทุนและศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชน จากข้อมูลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ปี ๒๕๖๓ มีจำนวนครัวเรือน ๕๖๘,๕๓๑ ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น ๑๖๕๖๘๐๘ คน มีครัวเรือน ประกอบด้วย ๑) การผลิตอาหาร ได้แก่ (๑) ประชากรภาคเกษตรกรรม จำนวน ๔๘๔,๒๓๖ หรือร้อยละ ๔๓.๑๑ ของประชากรทั้งหมด (๒) ประชากรอายุ ๑๕-๕๙ ปีจำนวน ๑,๐๕๒,๔๘๙ หรือร้อยละ๗๓.๘๗ ของประชากรทั้งหมด (๓) ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรจำนวน ๔๘๔,๒๓๖ คนหรือร้อยละ ๔๓.๑๑ (๔)ครัวเรือนที่มีการทำเกษตรอินทรีย์และลดปริมาณการใช้สารเคมี จำนวน ๕๔,๖๙๔ ครัวเรือนหรือร้อยละ ๙.๖๒ ของประชากรทั้งหมด (๕) ครัวเรือนที่มีการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีจำนวน ๓๖,๙๓๔ ครัวเรือนหรือร้อยละ ๖.๕๐ ของประชากรทั้งหมด (๖)ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติภัยแล้งจำนวน ๑๐๘,๖๘๙ ครัวเรือนหรือร้อยละ๖๑.๓๒ (N=๑๖๘,๘๖๑ คน) และครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมจำนวน ๗๓,๖๘๖ ครัวเรือนหรือร้อยละ๔๑.๕๗ (N=๑๖๘,๘๖๑ คน)

เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ใน ๔ พื้นที่(ภาค) ร่วมกันจัดเวทีสุดยอดผู้นำและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้นำในการขับเคลื่อนงานการจัดการอาหารชุมชนมีประเด็นสำคัญดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้นำต้องทำอย่างไรในเรื่องนี้จึงจะสำเร็จ

๑. รณรงค์ให้ความรู้และนำใช้ข้อมูลเพื่อส่งเสริมให้เกิดอาหารปลอดภัยโดยนำใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. แลกเปลี่ยนและจัดการความรู้ให้ทันสมัย เพื่อรับมือในภาวะปกติและวิกฤติ

๓. สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรภายในพื้นที่ เพื่อสร้างอาหารปลอดภัยร่วมกัน

๔. ผู้นำทำเป็นต้นแบบการร่วมสร้างอาหารปลอดภัย เริ่มต้นจากครอบครัว กลุ่ม ชุมชน เช่น การปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

ประเด็นที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำ ๑๐ ประการข้อที่จำเป็นที่สุด(เรียง ๕ อันดับแรก)

ข้อที่ ๖ เรียนรู้ และพัฒนางานด้วยข้อมูลและใช้ข้อมูลในการพัฒนางาน

ข้อที่ ๔ รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม จริยธรรม ไม่ขัดต่อศีลธรรม

ข้อที่ ๑๐ ทำงานร่วมกับทุกฝ่ายทุกภาคส่วน

ข้อที่ ๙ สร้างและสานเครือข่ายในหลายลักษณะ

ข้อที่ ๑ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเสียสละ ผู้นำต้องไม่เห็นแก่ตัว

ประเด็นที่ ๓ ทิศทางและการสร้างเครือข่ายในขับเคลื่อนให้ชุมชนเกิดอาหารที่ปลอดภัย ต้องดำเนินการอย่างไร

๑. พัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด อาหารปลอดภัย เช่น QR-CODE กลุ่มไลน์ ผู้นำการเกษตร/ผู้บริโภค

๒. สร้างเครือข่ายอาหารปลอดภัยเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคให้เข้าถึงผู้ยากลำบากในวิถีเมือง

๓. กำหนดเป็นวาระ/นโยบายสำคัญของพื้นที่ในการสร้างอาหารปลอดภัย

๔. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้เครือข่ายได้รู้จักการสร้างอาหารปลอดภัยแต่ละพื้นที่มากขึ้น

๕. สร้างความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อร่วมสร้างอาหารปลอดภัย

๖. ค้นหา นำใช้ข้อมูลในการจัดการอาหารปลอดภัย

และจากเวทีที่เกิดขึ้น ๔ ภาค เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์และบทเรียนของผู้นำ และนวัตกรรมซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการดำเนินงาน และเพื่อให้เกิดเป็นทิศทางกลางของเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่อันนำไปสู่การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกิดเป็นแนวทางการขับเคลื่อนของชุมชนและหนุนเสริมการดำเนินงานของแผนสุขภาวะชุมชน

การร่วมคิด ร่วมกำหนดทิศทางเพื่อชี้ทิศทางอนาคตการจัดการอาหารของชุมชน จึงมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้นำที่ดำเนินงานในชุมชนในรูปแบบพูดคุยตามประเด็นคำถาม และเขียนคำตอบ พร้อมทั้งสรุปประมวลผลของการพูดคุยเพื่อแถลงให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งที่ดำเนินการได้เองโดยพื้นที่ และดำเนินงานโดยต้องร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. แนวทางการ ชีตศทางอนาคต “การจัดการอาหารชุมชน” ประกอบด้วย ๓ ส่วน

๒.๑ กิจกรรมที่ ๑ Leader Talk: ประกอบด้วย

Leader Talk ๑: นายเสน่ห์ แพงมา* ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงตาเงิน อำเภอชูนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ เรื่องเด่นการสร้างความปลอดภัยทางอาหารบนฐานทัพยากรชุมชนท้องถิ่น ด้วยการจัดการผู้นำ และการส่งเสริมระดับครอบครัวและชุมชน (เบอร์โทร ๐๘๑-๗๖๐๖๔๙๐๗)

Leader Talk ๒: นางสิริวรรณ โอภากุลวงษ์* ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เรื่องเด่นจัดการอาหารปลอดภัยในครัวเรือน โดยใช้นวัตกรรม จัดการอาหารปลอดภัยครัวเรือน โดยใช้นวัตกรรม “KEYHOLE GARDEN” ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะการจัดการอาหารชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๕ แห่งในจังหวัดกาญจนบุรี (เบอร์โทร ๐๘๗-๕๓๑๑๘๖๓)

Leader Talk ๓: นายอนุชา เฉลลาชัย* กำนันตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เรื่องเด่นการจัดการอาหารปลอดภัย โดยใช้เกษตรอินทรีย์ในการปลูกข้าว ปลูกผัก พร้อมทั้งการแปรรูปอาหารเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน แต่จะเน้นไปที่การทำให้ชุมชนมีอาหารปลอดภัยและลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว (เบอร์โทร ๐๘๑-๓๒๘๘๗๘๔)

● เนื้อหาการนำเสนอคนละ ๗ นาที ประกอบด้วย

๑. ผู้นำทำอะไรจึงสามารถจัดการอาหารชุมชนได้

๒. คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำในการดำเนินการ

๓. มีการใช้ทุนทางสังคม การประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอย่างไรให้สามารถดำเนินการได้

๔. นวัตกรรมและรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้น

๒.๒ กิจกรรมที่ ๒ รวม(คิด)กำหนดทิศทาง “การจัดการอาหารชุมชน”

มีพื้นที่ถอดบทเรียน (Case เล่าเรื่อง/ชี้นำ) ดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาเพชร อำเภอนาบัว จังหวัดน่าน

- เรื่อง : ความมั่นคงทางอาหาร
 วิทยากรหลัก : นายนายอวัช มีสละ
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
 เรื่อง : ความมั่นคงทางอาหารเพื่อผู้ยากไร้ และความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตของชุมชน
 วิทยากรหลัก : นายสุทัต กิรัมย์
๓. ประธานกลุ่มวิสาหกิจเกษตรธรรมชาติ MOA ตำบลสถาน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
 เรื่อง : เกษตรธรรมชาติ MOA
 วิทยากรหลัก : นายณัฐวุฒิ คำอาณา
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภออุษัณห์ จังหวัดศรีสะเกษ
 เรื่อง : การจัดการอาหารชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น
 วิทยากรหลัก : นางกานดา สิงห์ศก
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง อำเภอภูพาน จังหวัดเลย
 เรื่อง : การจัดการอาหารชุมชน
 วิทยากรหลัก : นางลำดวน มุละศิวั
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
 เรื่อง : เกษตรอินทรีย์ตำบลหนองสนธิ
 วิทยากรหลัก : สมเกียรติ สาระ
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
 เรื่อง : การจัดการความมั่นคงทางอาหาร
 วิทยากรหลัก : นายโชติวิทย์ เสือเล็ก
๘. เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
 เรื่อง : อาหารปลอดภัย
 วิทยากรหลัก : นางสิริวรรณ โอภากุลวงษ์
๙. เทศบาลตำบลนาทอม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
 เรื่อง : การจัดการอาหารชุมชน
 วิทยากรหลัก : นายอนุชา เฉลาชัย
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลบาสะ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส
 เรื่อง : โรงเรียนชาวนา
 วิทยากรหลัก : นายมูฮำหมัด บิง

เนื้อหาเสนอประกอบด้วย

๑. ผู้นำทำอะไรจึงสามารถจัดการอาหารชุมชนได้
๒. คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำในการดำเนินการ
๓. มีการใช้ทุนทางสังคม การประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอย่างไรให้สามารถดำเนินการได้
๔. นวัตกรรมและรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้น

๒.๓ กิจกรรมที่ ๓ แลกเปลี่ยนคำถาม “ชีวิตทางอนาคตการจัดการอาหารชุมชน”

คำถามที่ ๑ ผู้นำต้องทำอะไรในการจัดการอาหารชุมชน

- (๑) จะสร้างความมั่นคงทางอาหาร(การมีเพียงพอ)สำหรับทุกคนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างไร
- (๒) จะสร้างอาหารปลอดภัยในชุมชนเพื่อเด็กปฐมวัย ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรังและเพื่อทุกคนได้อย่างไร

คำถามที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำใน ๑๐ ประการ ข้อไหนจำเป็นที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย

- (๑) คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
- (๒) ตั้งใจเอาใจใส่รับผิดชอบหน้าที่
- (๓) ชื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้
- (๔) รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม มีจริยธรรม ไม่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี
- (๕) ประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือจากสังคม
- (๖) เรียนรู้และพัฒนางานด้วยข้อมูลและใช้ข้อมูลในการพัฒนางาน

- (๗) คิตรีเริ่มสร้างสรรค้หาทางออกให้ชุมชน ท้องถิ่น และไม่หยุดนิ่ง
- (๘) ร่วมสร้างผู้นำชุมชนท้องถิ่นรุ่นใหม่
- (๙) สร้างและสานเครือข่ายในหลากหลายลักษณะ
- (๑๐) ทำงานร่วมกับทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน

คำถามที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหารปลอดภัย

ประเด็นที่ ๑ ฐานพื้นที่ จะใช้ทุนและศักยภาพอย่างไรในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการอาหารชุมชนของพื้นที่ (คน กลุ่ม ชุมชน หน่วยงาน นโยบาย)

ประเด็นที่ ๒ ฐานผู้นำ จะพัฒนาศักยภาพผู้นำในการดำเนินการอย่างไร

- การพัฒนาข้อมูล พัฒนางาน และ การพัฒนาศักยภาพ

ประเด็นที่ ๓ ฐานนวัตกรรม ควรพัฒนาให้เกิดวิธีการทำงาน เครื่องมือ ใหม่ๆ อย่างไร

- เครื่องมือ วิธีการ

ประเด็นที่ ๔ ฐานองค์กร แนวทางการบูรณาการกับภารกิจภายในขององค์กร และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเขาหนุนเสริมอย่างไร

- การบูรณาการกับแผนงาน โครงการของหน่วยงานและท้องถิ่นอย่างไร

คำถามที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการอาหารชุมชนให้พอเพียงและปลอดภัย

- สิ่งที่ทำเองได้
- ที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่น
- ต้องมีการกำหนดนโยบาย

๓. แนวทางการจัดห้องย่อย

๑) ผู้เข้าร่วมประชุมห้องละ ๓๕๐ คน โดยจะทราบการเข้าห้องตั้งแต่จุดลงทะเบียนโดยมี pass sport เวลาเข้าห้องที่บัตรคล้องคอ

๒) ในห้องจะแบ่งการนั่งเป็น ๑๐ กลุ่มย่อยกลุ่มละ ๓๕ คน ในกลุ่มจะมีผู้นำจากเรื่องเด่นที่ถอดบทเรียนเพื่อเล่าเรื่องและชวนคุย ๕ คำถาม

(๑) ผู้นำชวนคุยรอบที่ ๑ จำนวน ๗ นาที และแลกเปลี่ยนคำถามที่ ๑ แล้วตอบคำถามที่ ๑ ในใบคำตอบ โดยมีทีมวิชาการกลุ่มละ ๓ คนทำหน้าที่ (๑)ชวนคุย (๒)แจกใบคำถาม (๓)ประมวลสรุป โดยเนื้อหามุ่งเน้นการเพิ่มความสามารถของผู้นำในการทำงานให้สำเร็จ

(๒) เมื่อเสร็จก็จะคุยไปและตอบคำถามที่ละข้อจนครบทั้ง ๔ คำถาม

๔.กระบวนการกลุ่มย่อย

๑) กระบวนการชวนคิด กำหนดทิศทาง แบ่งเป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ผู้ดำเนินรายการอธิบายแนว **คำถามข้อที่ ๑** ผู้นำต้องทำอะไรในการจัดการอาหารชุมชนให้สำเร็จ โดยให้วิทยากรประจำกลุ่มย่อย พูดชี้แนะช่วยกระตุ้นตามข้อคำถาม และยกตัวอย่างรูปธรรมงานและวิธีการทำงานเรื่องนี้ให้สำเร็จเพื่อกระตุ้นให้ผู้มาเรียนรู้ในกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็นร่วมกัน โดยกระบวนการประจำกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มแจกบัตรคำสำหรับเขียนคำตอบของคำถามข้อที่ ๑ แล้วให้เขียนบัตรคำเพื่อตอบข้อคำถาม แล้วเก็บบัตรคำเพื่อให้ทีมวิชาการสรุปคำถามข้อที่ ๑ ความเหมือน/ต่างของคำตอบแล้วจัดอันดับ ๓ อันดับ โดยให้ทีมวิชาการประจำกลุ่มย่อยวาดตารางสรุปเพื่อเตรียมสำหรับการสรุปคำตอบจากการระดมความคิดเห็นและบัตรคำ เพื่อเตรียมสำหรับการโหวตคะแนน ๓ อันดับของคำตอบข้อที่ ๑ ดังตารางที่ ๑ และให้นำใช้สรุปในขั้นตอนที่ ๖

ตารางที่ ๑ ตารางสำหรับการโหวตคำถามข้อที่ ๑ ผู้นำต้องทำอะไรในการจัดการอาหารชุมชน

ข้อ	รายการ	๑๐๐ สี่สี่	๕๐ สี่เขียว	๑๐ สี่เหลือง	รวม คะแนน
๑.					
๒.					
๓.					
๔.					
๕.					

ขั้นตอนที่ ๒ ผู้ดำเนินรายการ อธิบายแนวคำถามข้อที่ ๒ คือ คุณลักษณะของผู้นำใน ๑๐ ประการ ข้อไหนจำเป็นที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย โดยให้ผู้มาเรียนรู้เลือกคุณลักษณะของผู้นำที่จำเป็นที่สุด ดังนี้

- (๑) คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
- (๒) ตั้งใจเอาใจใส่รับผิดชอบหน้าที่
- (๓) ชื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้
- (๔) รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม มีจริยธรรม ไม่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี
- (๕) ประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือจากสังคม
- (๖) เรียนรู้และพัฒนางานด้วยข้อมูลและใช้ข้อมูลในการพัฒนางาน
- (๗) คิดริเริ่มสร้างสรรค์หาทางออกให้ชุมชน ท่องถิ่น และไม่หยุดนิ่ง
- (๘) ร่วมสร้างผู้นำชุมชนท้องถิ่นรุ่นใหม่
- (๙) สร้างและสานเครือข่ายในหลากหลายลักษณะ
- (๑๐) ทำงานร่วมกับทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน

โดยกระบวนการประจำกลุ่มแจกบัตรค่าและกระตุ้นให้ผู้มาเรียนรู้ระดมความคิดเห็นภายในกลุ่มย่อย และให้เขียนความคิดเห็นลงในบัตรค่า แล้วเก็บบัตรค่าเพื่อให้นักวิชาการสรุปคำถามข้อที่ ๒ ความเหมือน/ต่าง และวาดตารางสรุปเพื่อเตรียมสำหรับการสรุปคำตอบจากการระดมความคิดเห็นและบัตรค่า เพื่อเตรียมสำหรับการโหวตคะแนน ๓ อันดับแรกของคำตอบข้อที่ ๒ ดัง **ตารางที่ ๒** และให้นำใช้สรุปในขั้นตอนที่ ๖

ตารางที่ ๒ ตารางสำหรับการโหวตคำถามข้อที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำใน ๑๐ ประการ ข้อไหนจำเป็นที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย

ข้อ	รายการ	๑๐๐ สี่สี่	๕๐ สี่เขียว	๑๐ สี่เหลือง	รวม คะแนน
๑.					
๒.					
๓.					
๔.					
๕.					

ขั้นตอนที่ ๓ กระบวนการประจำกลุ่มย่อยอธิบายสรุปคำถามข้อที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหารปลอดภัย โดยให้นักวิชาการประจำกลุ่มย่อย พุดชี้หน้าช่วยกระตุ้นตามข้อคำถาม วิธีการทำงานเรื่องนี้ให้สำเร็จเพื่อกระตุ้นให้ผู้มาเรียนรู้ในกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็นร่วมกัน แล้วให้เขียนบัตรค่าเพื่อตอบข้อคำถามแล้วเก็บบัตรค่าเพื่อให้นักวิชาการสรุปคำถามข้อที่ ๓ ความเหมือน/ต่างของคำตอบแล้วจัดอันดับ ๓ อันดับ โดยให้นักวิชาการประจำกลุ่มย่อยวาดตารางสรุปเพื่อเตรียมสำหรับการสรุปคำตอบจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจากบัตรค่า เพื่อเตรียมสำหรับการโหวตคะแนน ๓ อันดับของคำตอบข้อที่ ๓ ดัง **ตารางที่ ๓** และให้นำใช้สรุปในขั้นตอนที่ ๖

ตารางที่ ๓ ตารางสำหรับการโหวตคำถามข้อที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหารปลอดภัย ควรเป็นอย่างไร

ข้อ	รายการ	๑๐๐ สีส้ม	๕๐ สีเขียว	๑๐ สีเหลือง	รวม คะแนน
๑.					
๒.					
๓.					
๔.					
๕.					

ขั้นตอนที่ ๔ กระบวนการประจำกลุ่มย่อยอธิบายสรุปคำถามข้อที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อการจัดการอาหารชุมชนให้พอเพียงและปลอดภัย โดยให้วิทยากรประจำกลุ่มย่อย พุดชี้ นำช่วยกระตุ้นตาม ข้อคำถาม วิธีการทำงานเรื่องนี้ให้สำเร็จเพื่อกระตุ้นให้ผู้มาเรียนรู้ในกลุ่มย่อยระดมความคิดร่วมกัน แล้วให้ เขียนบัตรคำเพื่อตอบข้อคำถาม แล้วเก็บบัตรคำเพื่อให้นักวิชาการสรุปคำถามข้อที่ ๔ ความเหมือน/ต่างของ คำตอบแล้วจัดอันดับ ๓ อันดับ โดยให้นักวิชาการประจำกลุ่มย่อยวาดตารางสรุปเพื่อเตรียมสำหรับการสรุป คำตอบจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจากบัตรคำ เพื่อเตรียมสำหรับการโหวตคะแนน ๓ อันดับของคำตอบ ข้อที่ ๓ ดัง ตารางที่ ๓ และให้นำใช้สรุปในขั้นตอนที่ ๖

ตารางที่ ๔ ตารางสำหรับการโหวตคำถามข้อที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการอาหารชุมชน ให้พอเพียงและปลอดภัย ควรเป็นอย่างไร

ข้อ	รายการ	๑๐๐ สีส้ม	๕๐ สีเขียว	๑๐ สีเหลือง	รวม คะแนน
๑.					
๒.					
๓.					
๔.					
๕.					

ขั้นตอนที่ ๕ ให้สมาชิกกลุ่มย่อยโหวตเลือก ๓ อันดับของทั้ง ๔ ข้อคำถาม โดยแจกสติ๊กเกอร์ให้ จำนวน ๑๒ ดวง โดยใช้สติ๊กเกอร์สีติดให้คะแนน ดังนี้ สีส้ม เท่ากับ ๑๐๐ คะแนน จำนวน ๓ ดวง สีเขียว เท่ากับ ๕๐ คะแนน จำนวน ๓ ดวง และสีชมพู เท่ากับ ๑๐ คะแนน จำนวน ๓ ดวง โดยให้แต่ละคนติดสติ๊กเกอร์ ลงคะแนน จัดลำดับ ๓ อันดับ

ขั้นตอนที่ ๖ สรุปรวมผลคะแนนทั้ง ๓ กลุ่มย่อยเพื่อรวมเป็นภาพรวมของห้องย่อยในการเตรียม ข้อมูลเพื่อประมวลผล ดังนี้

(๑) นำผลการโหวต ๓ อันดับแรกของคำถามข้อ ๑ ในแต่ละกลุ่มย่อยมาเพื่อวิเคราะห์ความเหมือน ความต่าง ในข้อที่เหมือนกันให้นำคะแนนมารวมกัน และข้อที่ต่างกันให้นำมาต่อเป็นลำดับถัดไปและจัดลำดับ คะแนน ๓ อันดับแรกเป็นภาพรวมของห้องย่อยในคำถามข้อที่ ๑ ผู้นำต้องทำอย่างไรในการจัดการอาหาร ชุมชนให้สำเร็จ เพื่อนำไปทำสไลด์เตรียมประมวลผลในวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ ทั้ง ๔ คำถาม

ตารางที่ ๕ ตารางสรุปภาพรวมผลการโหวต ๓ อันดับของคำถามข้อที่ ๑ ผู้นำต้องทำอะไรในการจัดการอาหารชุมชนให้สำเร็จ

ข้อ	รายการ	คะแนน				รวมคะแนน	อันดับ
		กลุ่ม ๑	กลุ่ม ๒	กลุ่ม ๓	กลุ่ม ๔		
๑.							
๒.							
๓.							
๔.							
๕.							
๖.							
๗.							
๘.							
๙.							

(๒) นำผลการโหวต ๓ อันดับแรกของคำถามข้อ ๒ ในแต่ละกลุ่มย่อยมาเพื่อวิเคราะห์ความเหมือนความต่าง ในข้อที่เหมือนกันให้นำคะแนนมารวมกัน และข้อที่ต่างกันให้นำมาต่อเป็นลำดับถัดไปและจัดลำดับคะแนน ๓ อันดับแรกเป็นภาพรวมของห้องย่อยในคำถามข้อที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำที่จำเป็นที่สุดเพื่อนำไปทำสไลด์เตรียมประมวลผลในวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ ทั้ง ๔ คำถาม

ตารางที่ ๖ ตารางสรุปภาพรวมผลการโหวต ๓ อันดับของคำถามข้อที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำใน ๑๐ ประการข้อไหนที่จำเป็นที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย

ข้อ	รายการ	คะแนน				รวมคะแนน	อันดับ
		กลุ่ม ๑	กลุ่ม ๒	กลุ่ม ๓	กลุ่ม ๔		
๑	คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว						
๒	ตั้งใจเอาใจใส่รับผิดชอบหน้าที่						
๓	ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้						
๔	รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม มีจริยธรรม ไม่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี						
๕	ประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือจากสังคม						
๖	เรียนรู้ และพัฒนางานด้วยข้อมูลและใช้ข้อมูลในการพัฒนางาน						
๗	คิดริเริ่มสร้างสรรค์หาทางออกให้ชุมชน ท้องถิ่น และไม่หยุดนิ่ง						
๘	รวมสร้างผู้นำชุมชนท้องถิ่นรุ่นใหม่						
๙	สร้างและสานเครือข่ายในหลากหลายลักษณะ						
๑๐	ทำงานร่วมกับทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน						

(๓) นำผลการโหวต ๓ อันดับแรกของคำถามข้อ ๓ ในแต่ละกลุ่มย่อยมาเพื่อวิเคราะห์ความเหมือน ความต่าง ในข้อที่เหมือนกันให้นำคะแนนมารวมกัน และข้อที่ต่างกันให้นำมาต่อเป็นลำดับถัดไปและจัดลำดับ คะแนน ๓ อันดับแรกเป็นภาพรวมของห้องย่อยในคำถามข้อที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหาร ปลอดภัย เพื่อนำไปทำสไลด์เตรียมประมวลผลในวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ตารางที่ ๗ ตารางสรุปภาพรวมผลการโหวต ๓ อันดับของคำถามข้อที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้าง อาหารปลอดภัย

ข้อ	รายการ	คะแนน				รวม คะแนน	อันดับ
		กลุ่ม ๑	กลุ่ม ๒	กลุ่ม ๓	กลุ่ม ๔		
๑.							
๒.							
๓.							
๔.							
๕.							
๖.							
๗.							
๘.							
๙.							

๔) นำผลการโหวต ๓ อันดับแรกของคำถามข้อ ๔ ในแต่ละกลุ่มย่อยมาเพื่อวิเคราะห์ความเหมือน ความต่าง ในข้อที่เหมือนกันให้นำคะแนนมารวมกัน และข้อที่ต่างกันให้นำมาต่อเป็นลำดับถัดไปและจัดลำดับ คะแนน ๓ อันดับแรกเป็นภาพรวมของห้องย่อยในคำถามข้อที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการ จัดการอาหารชุมชนให้พอเพียงและปลอดภัย เพื่อนำไปทำสไลด์เตรียมประมวลผลในวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ตารางที่ ๘ ตารางสรุปภาพรวมผลการโหวต ๓ อันดับของคำถามข้อที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อ เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพ มีเงินออม ลดหนี้สิน

ข้อ	รายการ	คะแนน				รวม คะแนน	อันดับ
		กลุ่ม ๑	กลุ่ม ๒	กลุ่ม ๓	กลุ่ม ๔		
๑.							
๒.							
๓.							
๔.							
๕.							
๖.							
๗.							
๘.							
๙.							

โซน ๕ แลกเปลี่ยนคำถาม ชีทศึกษานาถด “การจัดการอาหารชุมชน”

คำถามที่ ๑ ผู้นำต้องทำอย่างไรในการจัดการอาหารชุมชน

- (๑) จะสร้างความมั่นคงทางอาหาร(การมีเพียงพอ)สำหรับทุกคนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างไร
- (๒) จะสร้างอาหารปลอดภัยในชุมชนเพื่อเด็กปฐมวัย ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรังและเพื่อทุกคนได้อย่างไร

คำถามที่ ๒ คุณลักษณะของผู้หน้าใน ๑๐ ประการ ข้อไหนจำเป็นที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย

- (๑) คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
- (๒) ตั้งใจเอาใจใส่รับผิดชอบหน้าที่
- (๓) ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้
- (๔) รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม มีจริยธรรม ไม่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี
- (๕) ประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือจากสังคม
- (๖) เรียนรู้และพัฒนาางานด้วยข้อมูลและใช้ข้อมูลในการพัฒนาางาน
- (๗) คิดริเริ่มสร้างสรรค์หาทางออกให้ชุมชน ท้องถิ่น และไม่หยุดนิ่ง
- (๘) ร่วมสร้างผู้นำชุมชนท้องถิ่นรุ่นใหม่
- (๙) สร้างและสานเครือข่ายในหลากหลายลักษณะ
- (๑๐) ทำงานร่วมกับทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน

คำถามที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหารปลอดภัย

- (๑) ประเด็นที่ ๑ สานพื้นที่ จะใช้ทุนและศักยภาพอย่างไรในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการอาหารชุมชนของพื้นที่ (คน กลุ่ม ชุมชน หน่วยงาน นโยบาย)
- (๒) ประเด็นที่ ๒ สานผู้นำ จะพัฒนาศักยภาพผู้นำในการดำเนินการอย่างไร
 - การพัฒนาข้อมูล พัฒนางาน และ การพัฒนาศึภภาพ
- (๓) ประเด็นที่ ๓ สานนวัตกรรม ควรพัฒนาให้เกิดวิธีการทำงาน เครื่องมือใหม่ๆ อย่งไร
 - เครื่องมือ วิธีการ
- (๔) ประเด็นที่ ๔ สานองค์กร แนวทางการบูรณาการกับการกิจภายในขององค์กร และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าหนุนเสริมอย่างไร
 - การบูรณาการกับแผนงาน โครงการของหน่วยงานและท้องถิ่นอย่างไร

คำถามที่ ๔ กิษทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย

- (๑) สิ่งที่ทำเองได้
- (๒) ที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่น
- (๓) ต้องมีการกำหนดนโยบาย

แผนภาพที่ ๓ แลกเปลี่ยนคำถาม ชีทศึกษานาถด “การจัดการอาหารชุมชน”

๕. เรื่องเด่นและการจัดกลุ่มย่อย โชน ๕ ชีตทางอนาคต “การจัดการอาหารชุมชน”

กิจกรรม	วิทยากร	เรื่องเด่น
Leader Talk ๑	นายเสน่ห์ แพงมา* ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภอยุชันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ เบอร์โทร ๐๘๑-๗๖๐๖๘๔๐	การสร้างความมั่นคงทางอาหารบนฐานที่พยากชุมชนท้องถิ่น ด้วยการจัดการป่า น้ำ และการส่งเสริมระดับครอบครัวและชุมชน
Leader Talk ๒	นางสิริวรรณ โอภากุลวงษ์* ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพระแทน อำเภอกาบัง จังหวัดกาญจนบุรี เบอร์โทร ๐๘๗-๕๓๑๑๘๖๓	จัดการอาหารปลอดภัยในครัวเรือน โดยใช้นวัตกรรม “KEYHOLE GARDEN” แปลงผักหมักปุ๋ยในจุดเดียวโดยเป็นการจัดการขยะอินทรีย์ ด้วยคีย์โฮลการ์ดั้นสู่การผลิตอาหารปลอดภัยและการลดรายจ่ายในครัวเรือนสามารถจัดการจัดกับปัญหาการขาดแคลนอาหารและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ ทั้งนี้ยังได้มีการขยายผลให้กับเครือข่ายร่วมสร้างในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะการจัดการอาหารชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๕ แห่งในจังหวัดกาญจนบุรี
Leader Talk ๓	นายอนุชา เฉลาชัย* กำนันตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เบอร์โทร ๐๘๑-๓๒๘๘๗๘๔	การจัดการอาหารปลอดภัย โดยใช้เกษตรอินทรีย์ในการปลูกข้าว ปลูกผัก พร้อมทั้งการแปรรูปอาหารเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน แต่จะเน้นไปที่การทำให้ชุมชนมีอาหารปลอดภัยและลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว
Case ๑ กระตุ่น(ชวนคุย)	นายธวัช มีสละ กำนันตำบลศิลาเพชร อำเภอปัว จังหวัดน่าน	ความมั่นคงทางอาหาร
Case ๒ กระตุ่น(ชวนคุย)	นายสุกัต กิริมัย ผู้ช่วยบุคลากร รับผิดชอบงานเกษตรอาหารปลอดภัย องค์กร บริหารส่วนตำบลบึงกระจับ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์	ความมั่นคงทางอาหารเพื่อผู้ยากไร้ และความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตของชุมชน
Case ๓ กระตุ่น(ชวนคุย)	นายณัฐวุฒิ คำอาณา ประธานกลุ่มวิสาหกิจเกษตรกรรม ชาติ MOA เทศบาลตำบลสถาน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	เกษตรธรรมชาติ MOA
Case ๔ กระตุ่น(ชวนคุย)	นางกานดา สิงห์คก ผู้ใหญ่บ้านสนวน หมู่ที่ ๑๒ องค์กรบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภอยุชันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ	การจัดการอาหารชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น

กิจกรรม	วิทยากร	เรื่องเด่น
Case ๕ กระตุ้น(ชวนคุย)	นางลำดวน มุละศิวัะ ผู้ใหญ่บ้านคำกาวน้อย หมู่ที่ ๑๔ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร	การจัดการอาหารชุมชน
Case ๖ กระตุ้น(ชวนคุย)	สมเกียรติ สาระ หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนิมทองค์การ บริหารส่วนตำบลหนองสนิม อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์	เกษตรอินทรีย์ตำบลหนองสนิม
Case ๗ กระตุ้น(ชวนคุย)	นายโชติวิทย์ เสือเล็ก เลขานายกองค์การบริหารส่วนตำบลลองค์การบริหารส่วนตำบลบาง คนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	การจัดการความมั่นคงทางอาหาร
Case ๘ กระตุ้น(ชวนคุย)	นางสิริวรรณ โอภากุลวงษ์ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี	อาหารปลอดภัย
Case ๙ กระตุ้น(ชวนคุย)	นายอนุชา เฉลาชัย กำนันตำบลนาท่อม เทศบาลตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง	การจัดการอาหารชุมชน
Case ๑๐ กระตุ้น(ชวนคุย)	นายมุฮาหมัด บิง ผู้อำนวยการโรงเรียนชานา องค์การบริหารส่วนตำบลเว้ง อำเภอเว้ง จังหวัดนราธิวาส	โรงเรียนชานา

เรื่องที่ ๑	ความมั่นคงทางอาหารเพื่อผู้ยากไร้ และความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
วิทยากร	นายนายสุทัต กิรัมย์
ตำแหน่ง	นักวิชาการ
เบอร์โทรศัพท์	๐๘๒-๕๙๑-๙๕๐๒

๑. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับได้มีการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการเกษตรและระบบอาหารของชุมชน เพื่อจัดการกับปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อนโยบาย โดยเส้นทางการพัฒนาระบบอาหารชุมชนสามารถสรุปได้เป็น ๓ ยุค คือ ๑) ยุคเริ่มต้นการพัฒนา ปี พ.ศ.๒๕๓๕ – ๒๕๔๑ ๒) ยุคพัฒนาสู่ความเข้มแข็งของตำบล ปี พ.ศ.๒๕๔๔ – ๒๕๔๙ ๓) ยุคการเข้าร่วมเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ปี พ.ศ.๒๕๕๐- ปัจจุบัน

ยุคเริ่มต้นการพัฒนา (พ.ศ.๒๕๓๕ – ๒๕๔๑) กิจกรรมที่เกิดขึ้นในยุคนี้ เป็นการดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย และกิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของพื้นที่ อีกทั้งยังมุ่งเน้นการแสวงหาข้อมูลและการนำใช้ แหล่งประโยชน์จากทุนทางสังคม ตลอดจนหน่วยงานองค์กรทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการจัดการกับประเด็นปัญหาต่างๆ ของพื้นที่ เช่น ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการกู้ยืมเงินทุนเศรษฐกิจชุมชน หมู่บ้านละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ได้ส่งผลให้ประชาชนมีอาชีพ เสริมมีรายได้ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยชุมชนท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของส่วนกลาง นโยบาย กระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐบาลมีนโยบายกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้กรมชลประทานได้ถ่ายโอนสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ๑ สถานี ให้องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับดูแล รับผิดชอบ และได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ตลอดจน พัฒนาระบบการเกษตรกรรมแบบยั่งยืน โดยเน้นหลักการทำงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุนให้คน ให้คนในชุมชนทำการเกษตรรูปแบบผสมผสานในครัวเรือน เป็นจุดเริ่มต้นจนขยายไปถึงการรวมกลุ่ม รัฐบาลมี นโยบาย โครงการ SML สนับสนุนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทให้กับหมู่บ้าน ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน มีการใช้ทุนใน การดำเนินงานเรื่องการเกษตรผสมผสาน ประกอบกับตามมติ ครม.ได้มีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ เกิดโครงการ เศรษฐกิจชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ชุมชนรวมกลุ่มเพื่อการกู้ยืมเงินและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการ รวมกลุ่มมากมาย อาทิ กลุ่มหมู่บ้านเกษตร กลุ่มเกษตรทำนาปี กลุ่มเกษตรเลี้ยงสุกร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มกองทุน บัญ กลุ่มกองทุนหนุน กลุ่มอินทรีย์ชีวภาพ กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มพืชผักบ้านวังทอง กลุ่มทำนาบ้านวังทอง กลุ่มเลี้ยง ไก่ กลุ่มเกษตรเลี้ยงวัว กลุ่มทำไร่

ยุคการพัฒนาสู่ความเข้มแข็งของตำบล (พ.ศ.๒๕๔๒ – ๒๕๔๙) องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับได้ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารของผู้บริหารเน้นความสำคัญของการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชน การพัฒนาคน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนการให้ความรู้และทุนทางสังคมในการ พัฒนาระบบทางการเกษตรกรรม ให้เป็นระบบอาหารปลอดภัย ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาตำบลที่หลากหลายในการร่วมคิดร่วมทำ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และพัฒนาด้านการเกษตร มากมาย อาทิ กลุ่มปลูกต้นกกและทอเสื่อ สกรูช้อนความรู้ กลุ่มเกษตรผสมผสาน กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด บ้านเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ การ สนับสนุนให้กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านเกษตรกรรมให้เป็นระบบอาหารปลอดภัย ของชุมชน โดยขอความร่วมมือผู้นำชุมชนและกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ได้กำหนดสวัสดิการด้านสาธารณสุข ประโยชน์ ช่วยเหลือเกษตรกรที่มีภาระหนี้สิน การกำหนดให้มีวงเงินในการสนับสนุนการดำเนินงานด้าน การเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ยุคการเข้าร่วมกับเครือข่ายตำบลสุขภาวะ (พ.ศ.๒๕๕๐- ปัจจุบัน) เป็นการต่อยอดการพัฒนาจากการดำเนิน กิจกรรมในระบะที่ผ่านมา เพื่อการจัดการกับปัญหาและความต้องการอย่างต่อเนื่อง โดยขยายแนวทางการ ดำเนินงานจากกิจกรรมที่ผ่านมา ได้แก่ การบริหารจัดการตำบล เช่น การขยายกิจกรรมการจัดการโดยมีการตั้ง คณะทำงานการขับเคลื่อนระบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืน โดยดำเนินการในพื้นที่บ้านวังทอง ซึ่งเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก โดยการสนับสนุนให้ระดับครัวเรือน ดำเนินโครงการ“ผักสวนครัว รั้วกินได้ หน้าบ้านสวย” ให้ทุกครัวเรือนใน หมู่บ้าน ปลูกผักสวนครัว ฯลฯ และดำเนินงานโดยอาศัยกระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ในลักษณะนำทำ นำพา โดยเลือกกิจกรรมจัดแบ่งกลุ่มต่าง ๆ ออกเป็นคุ่ม ๆ จนกระทั่งในปี ๒๕๕๖ หมู่บ้านวังทองได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และได้รับรางวัลด้านหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ รางวัลชมเชย รองอันดับ ๒ ระดับจังหวัดเพชรบูรณ์ จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี ๒๕๕๖ และปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๖ องค์กรบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ ได้ถูกคัดเลือกให้เป็น ๓ พื้นที่ ในเขตอำเภอวิเชียรบุรี นำร่องโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ตามนโยบายของ คสช. พร้อม ๆ กับการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายโครงการขับเคลื่อนสู่ตำบลสุขภาวะขององค์กรบริหารส่วนตำบลไทรนอก จึงได้มีการจัดทำการคนหาทุนทางสังคม มีการดำเนินการคนหาทุนทางสังคมที่มีอยู่ภายในตำบลเพื่อดำเนินการโครงการดังกล่าว โดยใช้แนวคิด ค้นหาทุนใหม่ พัฒนาทุนเดิม โดยการออกสำรวจคนหาทุนที่มีอยู่เดิมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม จัดตั้งกลุ่ม หรือพัฒนากลุ่ม อาทิ กลุ่มปลูกกกและทอเสื่อ กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด กลุ่มเกษตรผสมผสาน และอีกมากมาย ฯลฯ และยังนำใช้ทุนด้านการจัดการหมู่บ้าน คือหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ของตำบล ในการขยายผลต่อหมู่บ้านทั้ง ๑๐ หมู่ภายในตำบล จนกระทั่งได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนระดับอำเภอในการเข้าประกอบโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองในระยะสานต่อ ปีพ.ศ. ๑๕๕๘ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกทั้ง ได้นำตำบลเข้าสู่ชุมชนเกษตรกรรมระบบอาหารปลอดภัย เต็มรูปแบบ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้ร่วมกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ ๕ และผู้นำชุมชนทั้งผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น ได้ทำการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะของตำบลที่เดิม มีสภาพเป็นที่ๆ ชาวบ้านนำไปทิ้งขยะกร้างมากมาย มองเห็นแต่กองขยะที่มีปัญหามานาน ดำเนินการไถฝังกลบขยะให้ออกกฏ กติกา ร่วมกัน ในการไปทิ้งขยะในบริเวณดังกล่าว และดำเนินการเปลี่ยนแปลงขยะเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยของชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้ โดยการแบบพื้นที่สาธารณะให้กับครัวเรือนที่สมัครใจเข้าไปทำการปลูกผักสวนครัว ปลอดภัย โดยมอบให้กลุ่มออมทรัพย์ให้ผู้บริหารจัดการ และได้ขยายผลการให้พื้นที่สาธารณะของตำบลเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยของชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้ และเพิ่มพื้นที่หลังสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ เป็นแหล่งอาหารปลอดภัยของชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้ โดยการทำการเกษตรผสมผสาน เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ด้านระบบอาหารปลอดภัยของชุมชน ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการบริหารจัดการเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการตั้งกฎกติการ่วมกันของชุมชน และเป็นจุดเริ่มต้นในการก้าวเข้าสู่ตำบลที่น่าอยู่โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย ในชุมชนทำให้มีการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เช่น โรงสีชุมชน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและลดรายจ่ายของสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มปลูกกกและทอเสื่อ ซึ่งแต่เดิมนั้นยังไม่สามารถสร้างรายได้ใหม่และสวยงามได้ องค์กรบริหารส่วนตำบลบึงกระจับได้เข้าไปสนับสนุนส่งเสริม จนสมาชิกกลุ่มสามารถคิดตลาดขายได้เอง ทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นและยั่งยืน ในส่วนของหน่วยงานองค์กรภายนอกที่มีหนุนเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เช่นการเข้าร่วมเป็นตำบลลูกข่ายกับตำบลไทรนอก อำเภอองไทรลาค จังหวัดสุโขทัย ทำให้เกิดการเรียนรู้ แนวคิด กระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง และนำมาปรับใช้ในการค้นหาศักยภาพและทุนทางสังคมในพื้นที่ตนเอง เพื่อการพัฒนาชุมชนหรือเครือข่ายการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ให้มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ในอนาคต การดำเนินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ที่มีการนำใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งเกิดกิจกรรมต่อเนื่องในหลายกิจกรรม ทั้งการสร้างจิตสำนึกการป้องกันโรคด้วยการรณรงค์ให้ทุกหมู่บ้านรักษาความสะอาดหมู่บ้านครัวเรือนพร้อมกันเป็นประจำทุกเดือน โดยการหนุนเสริมบูรณาการทำงานของ องค์กรบริหารส่วนตำบล สปสช. เศรษฐกิจชุมชน สาธารณสุขมูลฐาน ไปพร้อมๆ กันทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดี มีช่องทางประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ลดรายจ่ายของครอบครัว และประชาชนมีความสุข ภาวะดี การมีบุคคลต้นแบบ การเกิดหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพอเพียง แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ

๒. กิจกรรม/งานเด่นที่ทำ

การผลิตอาหารตามวิถีชุมชนเป็นการผลิตตามความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน เป็นการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม มีการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เป็นการ **“สร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้”** เป็นการจัดให้มีการศึกษาที่เกื้อหนุนให้บุคคลในชุมชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต โดยการกระจายโอกาสแห่งการเรียนรู้ให้ทั่วถึงภายใต้สิ่งที่มีอยู่ในสังคมรอบ ๆ ตัวในพื้นที่ โดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่ไม่เน้นการเรียนรู้เฉพาะที่ ดังนั้นการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในชุมชนจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพจากประสบการณ์ตรงที่เข้าถึง

ได้โดยง่ายทั้งนี้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ไม่ได้มีเฉพาะต่อสมาชิกในชุมชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบุคคลทั่วไปและผู้ que ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และก่อให้เกิดการรวบรวมข้อมูลชุมชนที่เป็นระบบด้วยศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ที่ปัจจุบันนิยมจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ของประชาชนในชุมชน เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้ที่สนใจภายนอกชุมชน และเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เน้นถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน

๓. เป้าหมายในการพัฒนางาน

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในพื้นที่ตำบลบึงกระจับ

เป้าหมายที่ต้องการ

การสร้างอาหารจากชุมชนสู่เพื่อนบ้าน อยู่อย่างพึ่งพาอาศัยกัน ใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ ให้เป็นแหล่งอาหารชุมชนการสร้างการแบ่งปัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำเองกินเองและแบ่งปัน ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้สามารถสร้างรายได้ภายในครอบครัว สร้างรายได้ลดรายจ่าย ทำไว้กิน เหลือก็ขายและแบ่งปันเพื่อนบ้าน ทำให้คนในตำบลบึงกระจับมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากยิ่งขึ้น แข็งแรงทั้งกายและใจทำให้ระบบเกษตรกรรมตั้งค้ำที่ว่า “บึงกระจับชุมชนเข้มแข็งน่าอยู่ ควบคู่เกษตรกรรม” อยู่คู่กับตำบลบึงกระจับได้อย่างยั่งยืน

๔. ลักษณะการบริหารจัดการทุนทางสังคม และกระบวนการในการแก้ปัญหาและพัฒนา

๔.๑ การใช้ทุนทางสังคม

จำแนกเป็นทุนทางสังคมที่ใช้ขับเคลื่อนการจัดการสุขภาวะชุมชน ใน ๗ ด้าน คือ ศักยภาพด้านสังคม ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ ศักยภาพด้านสภาวะแวดล้อม ศักยภาพด้านการดูแลสุขภาพ ศักยภาพด้านการเมืองการปกครอง และ ศักยภาพการเป็นชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง รวมทั้งการจัดการอาหารชุมชน มีทุนทางสังคมทั้งหมด ๔๓๖ ทุน โดย แบ่งเป็นระดับ ๖ ระดับ ดังต่อไปนี้

๑. ระดับบุคคลและครอบครัว ๒๑๐ ทุน ดำเนินกิจกรรม คือ การสร้างรายได้ภายในครอบครัว ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่นการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ร่วมกันภายในครัวเรือน เป็นการทำกิจกรรมร่วมกัน สนับสนุนการออม เพื่อให้ครอบครัวมีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินเพื่อป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และคาร์กษาพยาบาล

๒. ระดับกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน ๕๘ ทุน ส่งเสริมให้มีความรู้ด้านอาชีพ โดยการประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายนอก การส่งเสริมอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน กลุ่มปลูกผักพืชผักบ้านวังทอง สวนมะขามเทศปลอดภัย กลุ่มเลี้ยงไก่ และกลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์ไขโพเพียง กลุ่มกองทุนปุ๋ย เป็นต้น ใหญ่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบึงกระจับ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์การรวม กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มเกษตรทำนาปี เช่น กลุ่มพืชผักบ้านวังทอง กลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน กลุ่มเกษตรทำนา มีการอบรมเพื่อเรียนรู้เทคนิคในการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มมูลค่าของผลิตผลทาง การเกษตร โดยศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร ทุกกองทุน นาเงินรายได้ มาแบ่งเพื่อปันผลและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

๓. ระดับหน่วยงาน ๗๑ ทุน หน่วยงานรัฐ และเอกชน แหล่งประโยชน์ มืงงานและกิจกรรมที่ สร้างผลกระทบ ต่อชุมชนโดยตรงและโดยอ้อม ที่สนับสนุนบริการฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพและบริการอื่นๆในพื้นที่ แหล่งประโยชน์ที่สร้างผลกระทบโดยตรง ได้แก่ ลานออกกำลังกายและเครื่องออกกำลังกายในทุก หมู่บ้าน เป็นต้น ส่วนแหล่งประโยชน์ หน่วยงานที่สร้างผลกระทบทางอ้อมต่อระบบอาหารชุมชนการสร้างอาหารการดำเนินการ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านสุขภาพ รวมถึงการรวมกลุ่มทำกิจกรรม ได้แก่ ศาลาประชาคมทุกหมู่บ้าน พื้นที่สาธารณะประโยชน์แหล่งอาหารชุมชนปลอดภัย ป่าชุมชน เป็นต้น

๔. ระดับหมู่บ้าน ๕๘ ทุน ซึ่งมีศักยภาพเป็นหมู่บ้านจัดการตนเองทุกหมู่บ้านประกอบด้วย การจัดการตนเองเรื่องการจัดการน้ำ การจัดการตนเองเรื่องสวัสดิการ การจัดการตนเองเรื่องสุขภาพ และการจัดการการปกครองกัน อยู่กับแบบที่แบบน้อง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันยามลำบาก พึ่งพาอาศัยกันอย่างสามัคคีกันในหมู่บ้าน เช่น รวมมือกันเฝ้าระวัง รวมแรงร่วมใจกันพัฒนา ช่วยเหลือสังคมส่วนรวมและมีผู้นำที่ดี ในการให้คำแนะนำอย่างถูกต้อง

๕. ระดับตำบล ๑๗ ทุน งานของกลุ่มออม. กระจายใน ๑๐ หมู่บ้าน มีงานที่เชื่อมโยงกับบริการสุขภาพของหน่วยบริการสุขภาพ รพ สต บึงกระจับ และงานหนุนเสริมกิจกรรมที่เอื้อต่อสุขภาพในครัวเรือน หรือพื้นที่หมู่บ้านที่รับผิดชอบเช่น การจัดตรวจสุขภาพในวันประชุมและทำกิจกรรมของกองทุน การจัดทำข้อมูลจปฐ. เพื่อเก็บข้อมูลสถานทางการเกษตรและการใช้ชีวิตของคนในตำบล การดูแลและให้คำแนะนำด้านสุขภาพในครัวเรือนที่รับผิดชอบเป็นต้น งานของอาสาสมัครที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ ณ จุดที่เกิดเหตุหรือภาวะฉุกเฉิน ร่วมกับหน่วยกู้ชีพหรือรถบริการฉุกเฉินของอบต. เช่นอุบัติเหตุตกจากที่สูง อุบัติเหตุจมน้ำ เจ็บครรภ์คลอด ไข้สูง เป็นต้น งานและกิจกรรมที่กระทบสุขภาพโดยอ้อมมี ๓ ลักษณะได้แก่ งานของอาสาสมัครในระดับตำบลบึงกระจับเช่น อาสา ชรบ. อปกร. ซึ่งรวมถึงการเป็นอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติ อาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นต้นเป็นงานเฝ้าระวังความเสี่ยงในการขับขี การใช้สารเสพติด การเกิดภัยพิบัติ งานช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเสียชีวิต คือกองทุนฌาปนกิจผู้สูงอายุระดับตำบล และเงินเยียวยาช่วยเหลือการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๖. ระดับเครือข่าย ๒๒ ทุน งานและกิจกรรมระดับเครือข่ายที่สร้างผลกระทบซึ่งทั้งหมดเป็นการสร้างผลกระทบโดยอ้อมได้แก่ เครือข่าย ระดับอำเภอ ซึ่งให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดโรคติดต่อระบาดในพื้นที่ แก่ไข เครือข่ายอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติเป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในทุกพื้นที่ เช่น เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทำการเกษตรและที่อยู่อาศัย ด้วยการระดมแรง ระดมสิ่งของ ระดมเครื่องมือช่วยเหลือฟื้นฟู และเยียวยา เป็นต้นศักยภาพการจัดการสุขภาพของตำบลวิเคราะห์ตามแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมรวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับคนในหมู่บ้าน โดยมีการทำงานและกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับหนึ่งและส่วนใหญ่เป็นการจัดการอาหาร โดยมีรายละเอียดของศักยภาพชุมชนในแต่ละด้าน

๕. ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการ

ผลที่เกิดขึ้นจากระบวนการบริหารจัดการดำเนินงานเกิดการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

๑) เกิดความเข้มแข็งของทุนทางสังคมของตำบลบึงกระจับ ในมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

๒) เกิดความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นหลักสำคัญในการลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการสร้างกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนในอนาคตเป็นการขับเคลื่อนให้ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นการที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ

๓) เกิดการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาร่วมกันของชุมชนจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสุภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับแสดงถึงการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนมีความสามารถในการจัดการปัญหาของตนเองได้ในระดับหนึ่ง

๔) มีผู้นำที่มีความสามารถ มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานวัฒนธรรม ความเชื่อ และเกษตรกรรมของชุมชนที่พึ่งพาเอื้อเพื่อกันและกันได้โดยชุมชนได้ใช้ศักยภาพของตนเองเข้ามาคลี่คลายและจัดการปัญหาได้ด้วยตนเองภายใต้ความร่วมมือและการสนับสนุนขององค์กรการทำเกษตรในชุมชนเป็นการใช้พื้นที่ในชุมชนทำการเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นที่นิยม ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นชนบท เป็นแนวคิดที่สอดคล้อง กับการวางแผนและออกแบบชุมชนที่นาอยู่อาศัย เนื่องจากช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจที่ดีในชุมชนทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้ และลดมลภาวะที่เกิดจากการทำการเกษตรแบบสมัยใหม่ ซึ่งมักจะเป็นการเพาะปลูกพืชเพียงชนิดเดียวเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงเป็นจำนวนมาก เป็นการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งสำคัญต่อความสมดุลของระบบนิเวศ ทำลายหน้าดินและป่าไม้ และสิ้นเปลืองพลังงานจำนวนมากตลอดกระบวนการบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ จึงมีแนวความคิดเรื่องเกษตรชุมชน เป็นการทำการเกษตรในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการหมุนเวียนการผลิตและการบริโภคภายในท้องถิ่นเอง สามารถทำได้ที่บ้านหลังบ้าน หรือแปลงเกษตรของชุมชน เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนชุมชนที่นาอยู่อาศัยและเป็นมิตรต่อสภาพแวดล้อม เป็นการส่งเสริมการทำเกษตรชุมชนในการจัดให้มีพื้นที่การทำเกษตรชุมชนภายในชุมชน ในการทำการเกษตรชุมชนเป็นการปฏิบัติโดยประชากรภายในชุมชนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนเองด้วย

๖. ปัจจัยสนับสนุน

การพัฒนาเชื่อมกับชุมชนในพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง

๖.๑ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน

แนวความคิดเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้นำแนวความคิดพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง โดยเชื่อว่าคนในชุมชนมีศักยภาพสามารถพัฒนาตนเองและชุมชนของตนได้ เพราะในแต่ละชุมชนมิได้มีลักษณะวางแปลทางความรู้ แต่ในทางตรงกันข้าม ทุกชุมชนมีองค์ความรู้และมีภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองได้ แนวความคิดเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เชื่อว่าองค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชนที่มีอยู่เดิมจะพอกพูนและเพิ่มขึ้นได้หากมีกระบวนการในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งการดำเนินงานให้เป็นไปตามกระบวนการนี้ ทำได้โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอนของกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ได้แก่การรวมศึกษาชุมชน รวมตัดสินใจ รวมดำเนินการ รวมรับผลประโยชน์ และรวมติดตามประเมินผล และการที่มีทุนทางสังคมจะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากทั้งภายในและภายนอกตำบล อันได้แก่ คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ และกลุ่มทางสังคมประเภทวิวัฒนธรรมต่างๆในตำบลเช่น เชิญผู้นำ อดีตผู้นำมาปรึกษาสร้างผู้ที่เอาจริงเอาจัง หรือมีสำนึกต่อท้องถิ่นขึ้นมาระดมความคิดเห็นทั้งนี้เพื่อหาความร่วมมือในการแก้ปัญหาขจัดทุกข์ของคนในตำบลไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตามจัดเวทีสร้างช่องทางเปิดโอกาสและหนุนเสริมให้ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้ถ่ายทอดความรู้ความสามารถทักษะพิเศษเฉพาะที่แต่ละคนมีอยู่สู่คนรุ่นใหม่ไม่ว่าจะเป็นครูดนตรีช่างฝีมือต่างๆ ฯลฯ สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพกลุ่มทางสังคมวิวัฒนธรรมประเภทกลุ่มเยาวชนกลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มอื่นใดอันอาจนำไปสู่การเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายเสริมสร้างสติปัญญาความรู้ความสามารถทั้งของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากรในตำบลเพื่อความเข้มแข็งขององค์กรและตำบลในการระดมทุนทางสังคมนี้สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือการสร้างเครือข่ายทั้งในทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มพลังในลักษณะทวีคูณได้

๖.๒ การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับการจัดการตนเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับเชื่อว่า การพัฒนาชุมชนต้องประสานความร่วมมือทั้งจากองค์กรในพื้นที่และนอกพื้นที่ ซึ่งมีองค์ความรู้ และประสบการณ์ในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน ดังนั้นการพัฒนาเพื่อเสริมศักยภาพชุมชนด้วยการเพิ่มกระบวนการสร้างพลังให้กับประชาชนได้มีความสุขผู้นำย่อมมีความสุขไปด้วยกระบวนการทำงานของ อบต.บึงกระจับจึงใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนให้ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเกิดการเรียนรู้สู่การจัดการแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นโดยมุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและภาคประชาชนในการขับเคลื่อนตำบลให้เป็นตำบลน่าอยู่ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับได้สะท้อนแนวคิดของการพัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างชุมชนที่สามารถจัดการตนเองได้อย่างชัดเจนอันประกอบด้วย๔แนวทางคือ๑) ชุมชนเข้มแข็ง ด้วยทุนทางสังคม ๒) ฐานรากมาจากประชาชน๓) สร้างการมีส่วนร่วม๔) การบูรณาการงานร่วมกันกล่าวคือจากแนวคิดยัดหลัก “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” โดยมีเป้าหมายคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” เป็นหลักมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริงผ่านกระบวนการจัดทำแผนชุมชนการขบคิดระดมสมองคิดหาทางแก้ไขปัญหาโดยประชาชนเพื่อประชาชน โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับเป็นพี่เลี้ยงคอยหนุนเสริมและประสานงานหน่วยงานและภาคีต่างๆ รวมทั้งให้องค์ความรู้การนำเอาแผนหมู่บ้านประกอบแนวทางการพัฒนาตำบลการสร้างความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพลเมืองมีกลไกของการพูดคุยเสวนาในที่ประชุมของภาคประชาชนในเวทีต่างๆเป็นเครื่องมือทำให้ประชาชนได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาในระบอบประชาธิปไตย

๖.๓ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยความสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

ตำบลบึงกระจับมีการปกครองกันเองในตำบลและมีการปกครองกันแบบท้องถิ่นคือหมู่บ้านจัดการตนเองและยังมีส่วนร่วมในการปกครองคือการปรึกษาหารือและประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อทำข้อตกลงระหว่างการคอยร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยมีหน่วยงานเครือข่ายต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในงานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องที่ของตำบลบึงกระจับมีการจัดฝึกอบรมในกลุ่มผู้แทน หรือตัวแทนอาสาสมัคร งานป้องกันและ หน่วยรักษาความปลอดภัย และกลุ่มในการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ เช่นเรื่อง การจัดการการน้ำ การจัดการ พลังงานทางเลือก การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมกลุ่มกันดูแล และรักษา เพื่อให้ได้ใช้ทางการเกษตรอุปโภคบริโภค ให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนเอง จากนั้นก็ให้ความรู้กับผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ตลอดจนให้ความรู้กับลูกหลาน กระจายความรู้

ไปสู่โรงเรียน ให้เด็กฯได้รู้จักการบริหารจัดการ กับขยะ และมูลสัตว์ เพื่อนำมาใช้เพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย เช่น โรงงานบึงกระจับ นำแก๊สชีวภาพที่ได้จากมูลสัตว์มาใช้ประโยชน์เพื่อ เป็นเชื้อเพลิงในการประกอบอาหารกลางวัน เพื่อลดรายจ่ายของโรงเรียน มีครูประจำโรงเรียนคอยให้ความรู้ นอกจากนี้ ยังมีการสอนให้นักเรียนปลูกพืชเลี้ยง สัตว์เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายค่าอาหารกลางวัน ของโรงเรียนบ้านโคกปรือ อีกทั้งทุนทางสังคมของตำบลบึง กระจับยังมีบทบาทและศักยภาพในแต่ละอย่างขึ้นอยู่กับความเห็นประโยชน์และส่วนรวมได้รับผลประโยชน์ของคน ในชุมชนสามารถหยิบยกมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด

๖.๔ การสร้างการมีส่วนร่วม

แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลบึงกระจับเป้าหมาย คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วม รับรู้ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมขับเคลื่อน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับองค์กรท้องถิ่น และท้องถิ่น เน้นการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ซึ่งแต่ละ ขั้นตอนมีช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วม และองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดหรือสร้างช่องทางใหม่ๆให้ ประชาชนเข้าร่วมได้มากที่สุดทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการการมีส่วนร่วมคิดเห็นเป็นช่องทางรับ ข้อมูลข่าวสารถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การจัดองค์การบริหารส่วนตำบลสัญจร แม้เป็น ทางการแต่บางครั้งอาจยังไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้คนดังนั้นจำเป็นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึง กระจับจะต้องรับรู้ความต้องการหรือข้อขัดข้องเดือดร้อนของประชาชนผ่านจากกลุ่มต่างๆในชุมชนทั้งที่เป็น ทางการและไม่เป็นทางการแม้ในวงสนทนาทางนอกระบบประเพณีต่างๆ แล้วดำเนินการแก้ไขข้อขัดข้องเหล่านั้น แม้ เป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อนั้นสมาชิกในชุมชนจะรู้สึกว่าการบริหารส่วนตำบลเอาใจใส่สนใจความเห็นของตนและ พร้อมจะให้ความร่วมมือในเรื่องอื่นๆจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนเข้ามามีส่วนรวมในกิจกรรมต่างๆ ของ ท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นบรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ สูงสุด กระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เป้าหมายคือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติความรู้และ ทักษะ โดยมีบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในตำบลเป็นเป้าหมายโดยใช้วิธีการศึกษาดูงาน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจัดเวทีประชาชนระดมความคิดเห็นสรุปบทเรียนทำความเข้าใจปัญหาและหาทางแก้ไข ปัญหาารวมกันรวมทั้งรวมลงมือปฏิบัติ ในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองซึ่งในกระบวนการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงความ เท่าเทียมกันให้เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน และใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมเนื่องจากแต่ละคนล้วนมีความรู้ความสามารถ แตกต่างกันและที่สำคัญจำเป็นต้องมีการสรุปการเรียนรู้ ในแต่ละครั้งเพื่อพัฒนาต่อยอดความรู้ใหม่การเรียนรู้ จากการศึกษาปฏิบัติทั้งหลายทั้งปวงของการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่มุ่งแก้ไขทุกข์และสร้างสุขให้ ประชาชนในตำบล

๖.๕ การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน

ตำบลบึงกระจับ ปรากฏให้เห็นชัดเจนในประสบการณ์การจัดการกับปัญหา ด้วยกระบวนการนำใช้ ศักยภาพของทุนทางสังคม กลุ่ม องค์กรชุมชน หน่วยงานและแหล่งประโยชน์ในการแก้ปัญหาและการพัฒนา โครงสร้างและระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านต่างๆ ซึ่งพื้นที่ตำบลบึงกระจับประสบปัญหาจากภัยธรรมชาติ ไร่ ปัญหาน้ำท่วมจากค่าใช้จ่ายในการเกษตร ปัญหาการขาดน้ำเพื่อการเกษตร เขาวงกตติดสารเสพติด สุบบุญรี ตีม สุรา ผลจากการจัดการตนเองข้างต้นกระทบโครงสร้างด้านต่างๆของชุมชน โดยสรุปดังนี้ มีการช่วยเหลือดูแลกัน ผ่านการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนที่จัดโดยกองทุน กลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีการจัดการการเงินต่างๆ เช่น กลุ่ม อปพร.หมู่บ้าน กลุ่มกองทุนประปาหมู่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มฌาปนกิจแม่บ้าน กลุ่มประชาคม มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพทำการเกษตรและแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ เช่น กลุ่มเกษตรกรทำนาปี สุกร ซ่อนความรู้ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านเกษตรผสมผสาน กลุ่มเกษตรกรทำนา กลุ่มเพาะพันธ์ปลาน้ำ จืด กลุ่มเลี้ยงวัว ศูนย์เรียนรู้ภูผาลัม กลุ่มเลี้ยงไก่พันธ์ไข่พอเพียง พื้นที่สาธารณะแหล่งอาหารปลอดภัยของชุมชน ตลาดนัดชุมชน ๓ แห่ง กลุ่มพืชผักบ้านวังทอง แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ (กศน) กลุ่ม เลี้ยงจิ้งหรีด กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มอินทรียี่สิบภาพ กลุ่มน้ำดื่มชุมชน กลุ่มเกษตรกร ศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตร เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโคกปรือ นอกจากการทำเกษตรแล้วยังมีการ แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และแปรรูปอาหารเพื่อเป็นรายได้และอาชีพเสริม เช่น กลุ่มขนมวอบอัน กลุ่ม แปรรูปอาหารบ้านวังทอง กลุ่มทอผ้าไหม โรงสีข้าวชุมชน กลุ่มทอเสื่อพื้นบ้าน ชมรมปลาร้าโหนด กลุ่มทอผ้าก๊ ี กระตุก กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มเย็บเบาะหุ้มรถยนต์ กลุ่มพิบหริยญ กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๖.๖ การมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน

ศักยภาพชุมชนด้านสังคมของตำบลบึงกระจับ ปรากฏในรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกันของประชาชนในพื้นที่โดยเน้นการจัดการ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในภาวะปกติ ที่มีการจัดสวัสดิการแก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ในชุมชนในการดำเนินชีวิตภาวะปกติ เช่น สถาบันการเงินชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนกขคจ. กองทุนสัจจะออมทรัพย์ เป็นต้นการช่วยเหลือในภาวะพิบัติภัย เช่นอุทกภัย ภัยแล้ง ตำบลบึงกระจับ มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ชุดรักษาความสงบ (ชรบ.) ให้การช่วยเหลือ โดยอาสาสมัครได้ผ่านการฝึกทักษะการช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ มีทีมงานจาก อบต. ให้การช่วยเหลือ เยี่ยมเยียนในเรื่องเครื่องอุปโภคบริโภคการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน โดยมีระบบการส่งต่อและหน่วยบริการฉุกเฉิน เช่นกรณีมีผู้ป่วยฉุกเฉิน ในพื้นที่ที่มีการให้บริการรถกู้ชีพกู้ภัย ของ อบต.และหน่วย อปพร.ให้บริการ ให้การช่วยเหลือส่งต่อไปยังสถานบริการสุขภาพที่ใกล้ที่สุด เช่น โรงพยาบาลวิเชียรบุรี เป็นต้นสวัสดิการด้านการศึกษา โดยมี กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบึงกระจับ ได้สนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีความยากจนแต่เรียนดี ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบลบึงกระจับ ได้ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนในด้านวิธีการทำปุ๋ยชีวภาพ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น กศน.ตำบลบึงกระจับ คำแนะนำ ในด้านการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ในระดับมัธยมศึกษา และ โรงเรียนชานาตำบลบึงกระจับ ได้ให้บริการถ่ายทอดความรู้ในการทำสวัสดิการสำหรับผู้ต้องการความช่วยเหลือ โดยมีงานสวัสดิการและพัฒนาชุมชนตำบลบึงกระจับ ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ประสบปัญหาทางสังคม และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้นสวัสดิการด้านสิ่งแวดล้อม โดยมี มีการสร้างลานกิจกรรม ลานกีฬา การซ่อมแซมอาคารบ้านเรือนผู้ประสบภัย และการซ่อมแซมถนน น้ำประปา ไฟฟ้า เป็นต้นสวัสดิการเพื่อทานุบำรุงศาสนา ได้มี การอนุรักษ์และส่งเสริมงานบุญประเพณีวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดงานบุญประเพณีต่างๆ สวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในกรณีต่าง ๆ โดย อบต.บึงกระจับ มีนบกระจับ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ ส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อสร้างตำบลให้เข้มแข็งและมั่นคงตลอดไป

๖.๗ คุณลักษณะที่ ๗ การจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับมีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้ประชาชนมีส่วนร่วม ประสานการบูรณาการงานระหว่างภาคีเครือข่าย เช่น ๔ องค์กรหลักในชุมชน หน่วยงานราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจ รวมหนุนเสริมการขับเคลื่อนงานพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้กลไกจัดเวทีเสวนาหรือประชุมหมู่บ้าน ตำบล ระดมความคิดเกิดการวางแผนร่วมกัน ประชาชนมีความพึงพอใจแนวทางการพัฒนางานแบบบูรณาการ ในการพัฒนาตำบลท้องถิ่นจากแนวคิดยึดหลัก “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” โดยมีเป้าหมายคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” เป็นหลักมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริงผ่านกระบวนการจัดทำแผนชุมชนการขบคิดระดมสมองคิดหาทางแก้ไขปัญหาโดยประชาชนเพื่อประชาชนโดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับเป็นที่เล็งคองหนุนเสริมและประสานงานหน่วยงานและภาคีต่างๆรวมทั้งให้องค์ความรู้การนำเอาแผนหมู่บ้านประกอบแนวทางการพัฒนาตำบลการสร้างความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพลเมืองมีกลไกของการพูดคุยเสวนาในที่ประชุมของภาคประชาชนในเวทีต่างๆเป็นเครื่องมือทำให้ประชาชนได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาในระบอบประชาธิปไตย

เรื่องที่ ๒	วิสาหกิจเกษตรธรรมชาติ MOA องค์การบริหารส่วนตำบลสถาน อำเภอเชียงของ เชียงราย
วิทยากร	นายณัฐวุฒิ คำอาณา
ตำแหน่ง	ประธานกลุ่มวิสาหกิจเกษตรธรรมชาติ MOA

๑. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

ในช่วงก่อนปี พ.ศ.๒๕๔๕ หรือในยุคที่พ่อค้าคนกลางคือกลไกสำคัญและมีบทบาทต่อการกำหนดวิธีการผลิตของเกษตรกร การทำนาในยุคนั้นเน้นการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตจำนวนมาก ๆ และเก็บเกี่ยวได้ทันตามช่วงเวลาเก็บซื้อ มีการใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมีทางการเกษตรจำนวนมาก เพื่อให้ข้าวโตเร็วและมีน้ำหนัก ปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ ก็จำหน่ายโดยนายทุนที่ตั้งราคาขายค่อนข้างสูง เกษตรกรต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อลงทุนทำการเกษตร นำไปซื้อปุ๋ยเคมีเร่งผลผลิต ขณะที่ราคาผลผลิตต้องขึ้นอยู่กับกลไกตลาดและพ่อค้าคนกลางผลผลิตราคาต่ำ และส่วนหนึ่งเกิดจากผลผลิตไม่มีคุณภาพ เกิดจากการมีการปนเปื้อนของสารเคมีจำนวนมาก เนื่องจากมีการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง เป็นเหตุทำให้ดินเสื่อมโทรม คุณภาพผลผลิตไม่สามารถจำหน่ายในราคาที่สูงได้ต้องจำหน่ายตามราคาที่พ่อค้าคนกลางกำหนด เกษตรกรเองก็ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพจากการใช้สารเคมี สารพิษที่ตกค้างอยู่ในพืชผัก อากาศ ดิน และแหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เกิดปัญหาการเจ็บป่วยเนื่องจากบริโภคอาหารที่มีสารพิษตกค้าง การใช้เคมีนาน ๆ ทำให้ดินเสื่อมไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก จากกระแสการบริโภคอาหารปลอดภัย การทำการเกษตรแบบไร้สารพิษทำให้เกษตรกรในพื้นที่เริ่มมีการทำการเกษตรแบบอินทรีย์มากขึ้น เกษตรกรกลุ่มหนึ่งได้มีโอกาสศึกษาวิธีการทำการเกษตรตามหลักเกษตรธรรมชาติ (MOA) จึงได้นำมาปรับใช้ในพื้นที่ และได้รวมสมาชิกเพื่อก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรธรรมชาติเชียงของ (MOA) ในปี พ.ศ.๒๕๖๐

โดยมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นวิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม และส่งเสริมให้เกิดวิธีการผลิตที่ไม่ทำลายทรัพยากรดิน สร้างระบบอาหารปลอดภัยให้ชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิ MOA ไทย ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่ม จำนวน ๒๔ คน ผลิตพืชผักผลไม้ จัดส่งมูลนิธิ MOA ไทย กรุงเทพฯ และส่งเข้าครัวโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ

ปี พ.ศ.๒๕๖๐ แรกเริ่มมีโอกาสไปอบรมหลักสูตรเกษตรธรรมชาติ และนำความรู้มาปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง รวบรวมสมาชิกเพื่อจัดตั้งกลุ่มเกษตรธรรมชาติในตำบล และมีการทำงานอย่างรูปธรรม มีการประชุมคณะกรรมการกลุ่มเพื่อพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ จนมีผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานมากขึ้น มีการพัฒนาทักษะแก่สมาชิกกลุ่ม โดยจัดส่งเข้ารับการอบรมหลักสูตรเกษตรธรรมชาติ (MOA) ต่อยอดกิจกรรมโดยส่งเสริมให้สมาชิกเข้ารับการอบรมโภชนาการ และการปรุงอาหารปลอดภัย รวมออกร้านในงานต่างๆ ของชุมชน และอำเภอ เช่น มหกรรมของกินล้ำ อำเภอเชียงของ และได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนเกษตรธรรมชาติเชียงของ (MOA)”

ปี พ.ศ.๒๕๖๑ ประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น มีกิจกรรมแห่งการให้และแบ่งปัน โดยทำผลผลิตเกษตรของสมาชิกมาปรุงอาหารออกโรงทานในงานและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ขยายช่องทางการจำหน่ายเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงแหล่งอาหารปลอดภัย โดยจัดตั้งตลาดสีเขียวในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ และจำหน่ายทุกวันพฤหัสบดี ร่วมกับอำเภอเชียงของ โรงพยาบาล หน่วยบริการในพื้นที่ เทศบาลตำบลสถาน ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะระดับอำเภอ “งานปลูกดีกินดี ตามวิถีเกษตรธรรมชาติ” โดยจัดให้มีการลงนามความร่วมมือขับเคลื่อนเกษตรกรรมเพื่ออาหารสุขภาพ ขยายความร่วมมือสู่สถานศึกษาโดยเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้ โครงการเด็กกินผัก ร่วมกับโรงเรียนบ้านน้ำม้า สมาชิกกลุ่มได้รับเสนอรายชื่อเพื่อเข้ารับการประเมินเกษตรกรดีเด่น โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย ร่วมเป็นฐานกิจกรรมในโครงการ “ผู้ใหญ่บ้านพา

เที่ยว เรียนรู้เกษตรสีเขียว” ส่งผลให้กลุ่มเป็นที่รู้จักและเชื่อมั่นของชุมชนมากขึ้น สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน โดยเป็นฐานการท่องเที่ยวหนึ่งตามโครงการ หมู่ OTOP นวัตกรรมบ้านน้ำมาใต้

ปีพ.ศ.๒๕๖๒ - ปัจจุบันขยายฐานการผลิตมากขึ้นโดยกำหนดเป้าหมายผลิตอาหารและวัตถุดิบคุณภาพสู่ครัว โรงพยาบาล พัฒนานวัตกรรมเกษตรกรรมยั่งยืน และการดำเนินงานของกลุ่ม ได้ถูกกำหนดเป็นวิชาหลักในหลักสูตรการเรียนรู้อาชีวศึกษา มีการเชื่อมโยงกลุ่มท่องเที่ยวและกลุ่มเกษตรกรรมอื่นในชุมชนในการเชื่อมโยงกิจกรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ขยายความร่วมมือสู่ร้านอาหาร โดยทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับชมรมร้านอาหารในอำเภอเชียงของ โรงแรม รีสอร์ท และองค์กรเพื่อท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อร่วมมือกันส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ

๒.เป้าหมายในการพัฒนางาน

- ๑) การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรธรรมชาติเชียงของ (MOA) จะเป็นพื้นที่เรียนรู้และถ่ายทอดแนวทาง กระบวนการ และประสบการณ์การจัดการกลุ่มและการพัฒนาผลผลิต แก่พื้นที่อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) ชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ๓) เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และเกิดจิตอาสาร่วมดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น
- ๔) พัฒนาและขยายผลเป็นพื้นที่ต้นแบบเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.วิธีการดำเนินงาน

๑) เพิ่มเกษตรกรรายใหม่ โดยผู้ที่สนใจเข้ารับการอบรมหลักสูตรเกษตรธรรมชาติ โดยศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย บริเวณชายแดน เชียงรายอนุเคราะห์วิทยากร เทศบาลตำบลสถานให้การสนับสนุนงบประมาณ

๒) เพิ่มสมาชิกกลุ่มและพัฒนาทักษะ โดยเกษตรกรต้องเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเกษตรธรรมชาติ และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม ร่วมอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่ทางกลุ่มสนับสนุน เช่น หลักสูตรการประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น สมาชิกกลุ่มจะได้รับการรับรองพื้นที่เกษตรธรรมชาติ จากมูลนิธิ MOA ไทย ใน ๓ ระดับ ดังนี้

๒.๑) ผลผลิตทางการเกษตรที่ทำการเกษตรทั้งหมด

๒.๒) ผลผลิตทางการเกษตรที่ปลูกด้วยวิธีเกษตรธรรมชาติ ๖ เดือน ถึง ๓ ปี

๒.๓) ผลผลิตทางการเกษตรที่ปลูกด้วยวิธีเกษตรธรรมชาติต่อเนื่องอย่างน้อย ๓ ปี

๓) ขยายฐานผลผลิต โดยจัดตั้งตลาดสีเขียวเพื่อให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งอาหารปลอดภัย ได้แก่ ตลาดสีเขียวในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของทุกวันพฤหัสบดี จำหน่ายตลาดประชารัฐทุกวันศุกร์ และนำส่งผลผลิตเข้าครัวโรงพยาบาล

๔) ขับเคลื่อนและเผยแพร่แนวทางเกษตรธรรมชาติสู่ชุมชน โดยจัดพื้นที่แปลงเกษตรธรรมชาติเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจ และสมาชิกร่วมเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้หลักระบบเกษตรกรรมของโครงการตำบลสุขภาวะ และร่วมออกงานในงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อำเภอ และจังหวัด

๕) ขับเคลื่อนงานท่องเที่ยวเชิงเกษตร สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านน้ำมา สู่หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพวิถีสมุนไพร เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงราย-หลวงน้ำทา สปป.

๖) ผลักดันเกษตรธรรมชาติเป็นนโยบายสาธารณะ ขับเคลื่อนในระบบตำบลตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ๔ ฝ่าย เพื่อผลิตอาหารปลอดภัยสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก “ตำบลสถาน อาหารปลอดภัย” โดย เทศบาลตำบลสถาน ร่วมกับตัวแทนเกษตรกรผู้ผลิตพืชผักปลอดภัย นักโภชนาการ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ และผู้ประกอบการอาหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะร่วมในระดับอำเภอ โดยข้อตกลงรวม (MOU) ๕ ภาคี “ปลูกดี กินดี วิถีเกษตรธรรมชาติ” โดย สสส. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ เทศบาลตำบลสถาน ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน เชียงแสน และมูลนิธิ MOA ไทย

๔. ผลที่เกิดจากการดำเนินงาน

- ๑) กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น ๓๓๙,๗๐๐ บาทต่อปี
- ๒) เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะร่วมในระดับอำเภอ โดยข้อตกลงร่วม (MOU) ๕ ภาคี “ปลูกดี กินดี วิถีเกษตรธรรมชาติ”
- ๓) ขับเคลื่อนในระบบตำบลตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ๔ ฝ่าย เพื่อผลิตอาหารปลอดภัยสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก “ตำบลสถาน อาหารปลอดภัย”
- ๔) เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมธรรมชาติที่ได้รับการรับรองพื้นที่ จำนวน ๒๙ คน
- ๕) เกิดตลาดสีเขียวเพิ่มขึ้น จำนวน ๓ แห่ง
- ๖) เกิดองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรมยั่งยืนและแปลงตัวอย่างเกษตรธรรมชาติที่ผ่านการรับรองพื้นที่มาตรฐาน MOA จำนวน ๑๒ แห่ง
- ๗) มีผู้ศึกษาเรียนรู้การทำเกษตรธรรมชาติในพื้นที่ จำนวน ๒๔๖ คน
- ๘) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพแก่เกษตรกร และผู้บริโภค
- ๙) ทรพยากรดิน และสิ่งแวดล้อมได้รับการปกป้องและฟื้นฟูโดยธรรมชาติ
- ๑๐) ประชาชนในพื้นที่มีพืชผักปลอดภัยไว้บริโภคจากแหล่งที่เชื่อถือได้
- ๑๑) ประชาชนสามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ เนื่องจากการทำการเกษตรธรรมชาติลงทุนน้อย
- ๑๒) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน

๕. การขยายผลการดำเนินการ

- ๑) ขยายผลการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรตามหลักเกษตรธรรมชาติให้กับพื้นที่อื่น ๆ
- ๒) ขยายความร่วมมือสนับสนุนการพัฒนา นโยบายสาธารณะเกษตรกรรมยั่งยืนในระดับอำเภอและจังหวัด
- ๓) เชื่อมโยงงานและกิจกรรมกับกลุ่มท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อผลักดันการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เรื่องที่ ๓	การจัดการอาหารชุมชนตำบลสำโรงตาเจ็น องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น อำเภอยุชต์ จังหวัดศรีสะเกษ
วิทยากร	นางกานดา สิงห์ศก
ตำแหน่ง	ผู้ใหญ่บ้านสวน หมู่ที่ ๑๒
เบอร์โทรศัพท์	๐๙๐-๓๕๙-๖๗๑๐

๑. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

ตำบลสำโรงตาเจ็นมีแหล่งน้ำสำคัญ ๒ สาย คือ ลำห้วยคล้อยทางทิศตะวันออกและลำห้วยสำราญไหลผ่านทางทิศตะวันตกของพื้นที่ มีแหล่งน้ำทางธรรมชาติกระจายอยู่ในพื้นที่ จำนวน ๕ แหล่ง และยังมีคลองน้ำสำคัญที่ขุดตามนโยบายรัฐบาลคือคลองอีสานเขียวเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการทำเกษตรในพื้นที่สวนสภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มจำนวน ๑๐ หมู่บ้านและที่ดอนจำนวน ๗ หมู่บ้านซึ่งอยู่ระหว่างตอนกลางของตำบลค่อนข้างไปทางทิศใต้ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยการทำนาเป็นหลักและปลูกพืชไร่ ไม้ผล เป็นอาชีพเสริม

จะเห็นได้ว่า พื้นที่ของตำบลสำโรงตาเจ็น เป็นพื้นที่ ๆ เหมาะสมกับการทำการเกษตร แต่ตำบลสำโรงตาเจ็นก็มีปัญหาในเรื่องของภัยพิบัติเช่นเดียวกับตำบลอื่นๆในภูมิภาคเดียวกัน นั่นคือมีปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง ประกอบกับการขาดแคลนที่ดินทำกิน ทำให้การทำการเกษตรหรือการผลิตอาหารนั้น ไม่เพียงพอประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาหารปลอดภัย มีการใช้สารเคมีในการเกษตรเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงตาเจ็น ได้ดำเนินการในเรื่องของการจัดการอาหารปลอดภัย โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขวาง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม มีส่งเสริมโครงการปลูกผักไว้บริโภคในครัวเรือน จัดทำศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตอาหารที่ปลอดภัย โดยใช้พื้นที่ของ อบต. เป็นศูนย์สาธิตและแบ่งปันอาหารให้กับชุมชน มีการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเกษตรแบบไม่ใช้สารเคมี ด้วยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในชุมชน มีหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสวน หมู่ที่ ๑๒ เป็นหมู่บ้านต้นแบบในด้านการจัดการตนเองในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีกลุ่มภาคีเครือข่ายอาหารปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร สร้างเสริมสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน และปัจจุบันพัฒนาไปยังบ้านนาทุ่ง หมู่ ๑๔ และบ้านอำนาจ หมู่ ๑๑ รวมเป็นหมู่บ้านต้นแบบ

ในเดือน มีนาคม ปี พ.ศ.๒๕๖๒ ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย สถานการณ์ของการแพร่ระบาดในจังหวัดศรีสะเกษ พบผู้ป่วยยืนยันสะสม ๘ ราย รักษาหาย ๘ ราย ระดับอำเภอยุชต์ ไม่พบผู้ป่วย และระดับตำบลสำโรงตาเจ็น ไม่พบผู้ป่วย อย่างไรก็ตามตำบลสำโรงตาเจ็นมีกลุ่มเสี่ยง จำนวน ๑๘๒ คน ประกอบด้วย (๑) กลุ่มคนที่เดินทางจากท้องถิ่นนอกราชอาณาจักร จำนวน ๓ คน ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ๑ คน เขตการปกครองพิเศษฮ่องกง ๑ คน ประเทศญี่ปุ่น ๑ คน (๒) กลุ่มคนที่เดินทางมาจากจังหวัดที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นวงกว้าง จำนวน ๑๗๙ คน แบ่งเป็นกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๔๐ คน เดินทางจากจังหวัดอื่น ๆ ๓๙ คน จากสถานการณ์ มีคนเดินทางจากต่างประเทศเข้ามาในพื้นที่ตำบลสำโรงตาเจ็นได้กลายเป็นที่กล่าวขานทั่วจังหวัดว่ามีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่กระจายเชื้อ

เนื่องจากมีข่าวสื่อเกี่ยวกับการขาดแคลนอาหารในพื้นที่ตำบลสำโรงตาเจ็น ช่วงเดือนมกราคม ๒๕๖๓ ว่าอาหารไม่เพียงพอ มีการกักตุนสินค้า ทำให้สินค้าขาดตลาด เช่น ไข่ ข้าวสาร และอาหารแห้ง เป็นต้น โดยนายกรัฐมนตรีได้มีข้อกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่๑) ข้อ ๔ การห้ามกักตุนสินค้า และจากข้อ ๒ การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการติดต่อโรคเป็นการชั่วคราว เช่น ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา สถานิชนสงฆ์หรือโดยสาร ตลาด และ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ส่งผลให้ประชาชนต้องตกงาน จึงต้องเดินทางกลับยังภูมิลำเนา และมีประชาชนที่เดินทางมาจากท้องถิ่นนอกราชอาณาจักร เช่น ประเทศฮ่องกง

ญี่ปุ่น และมาจากเรือสำราญ เป็นต้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่ต้นตระหนก กลัวการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร้านค้าไม่ยอมจำหน่ายสินค้าให้กับครอบครัวคนที่เดินทางมาจากต่างประเทศ ส่งผลให้ผู้ที่กักกันไม่มีอาหารและน้ำดื่ม คณะกรรมการระดับตำบล ได้ประชุมหารือเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ในกรณีที่มีกลุ่มคนเดินทางมาจากต่างประเทศและต่างจังหวัดเข้ามาในตำบลสำโรงตาเจ็นจำนวนมากขึ้น หรือแม้กระทั่งคนในชุมชน ทั้งกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวัง กลุ่มเปราะบาง และประชาชนทั่วไปอาจทำให้เกิดปัญหาขาดอาหารขึ้นได้ โดยรัฐบาลมีประกาศให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งให้ดำเนินการจัดการอาหารในชุมชน โดยการทำโครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เป็นระยะเวลา ๙๐ วัน อบต.สำโรงตาเจ็นจึงมีการนำใช้ข้อมูลจากระบบข้อมูลตำบลและวิจัยชุมชนเพื่อการวิเคราะห์ปัญหาการขาดแคลนอาหาร และศักยภาพของชุมชนในการจัดการอาหาร

๒. เป้าหมายในการพัฒนางาน

ตำบลสำโรงพื้นที่ ๕๐,๓๘๒ ไร่ พื้นที่การเกษตร ๒๑, ๓๕๖ ไร่ ทำนา ๑๕,๓๒๖ ไร่ (สัดส่วนการทำเกษตรอินทรีย์ต่อพื้นที่ทำเกษตรด้วยสารเคมี ๑:๑) พื้นที่สาธารณะ ๒๓๖ ไร่ พื้นที่ป่า ๒, ๐๙๙ ไร่ พื้นที่แหล่งน้ำ ๒,๕๘๑ ไร่ แหล่งน้ำ ประกอบด้วย ลำห้วย ๒ แห่ง ได้แก่ ห้วยสำราญ มีฝายบ้านเสวด หมู่ ๗ มีน้ำใช้การเกษตรได้ตลอดปี พื้นที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ และลำห้วยคลา มีฝายบ้านสนวนสระบานกัน มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรได้ตลอดปี พื้นที่ประมาณ ๕๓๐ ไร่ มีหนองน้ำสาธารณะ ๒๐ แห่ง มีสระส่วนตัว ๔๑๖ แห่ง ประชากรส่วนใหญ่อาชีพทำนา ทำนา ๒,๗๐๑ คน (ร้อยละ ๖๖.๗๑ ของวัยแรงงานที่มีอาชีพหลัก ๔,๐๔๙ คน) มีอาชีพเสริม ด้วยการเลี้ยงสัตว์ ๔๔๔ คน (ร้อยละ ๑๙.๖๖ ของผู้ที่มีอาชีพเสริม ๒,๒๕๘ คน) ผลผลิตข้าวเฉลี่ย ๔๐๐ กก./ไร่ ข้าวที่ปลูกมากส่วนใหญ่เป็นข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ สาเหตุของภาระหนี้สินจากการเกษตร ๗๗๘ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๗.๓๔ ของครัวเรือนที่มีหนี้สิน) รองลงมาคือหนี้สินจากค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ๔๖๓ ครัวเรือน (ร้อยละ ๔๖.๐๒ ของครัวเรือนที่มีหนี้สิน) มีเงินออม ๘๒๗ ครัวเรือน (ร้อยละ ๖๘.๖๙ ของการออมเงินของครัวเรือน) พฤติกรรมเสี่ยง การดื่มสุราเป็นประจำ ๓๘๔ คน (ร้อยละ ๒๙.๔๘ ของคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ๑,๒๘๑ คน) ทำงานหนัก พักผ่อนน้อย ๒๐๘ คน (ร้อยละ ๑๖.๒๔ ของคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ๑,๒๘๑ คน) กินอาหารปริมาณมาก กินจุ กินจุกจิก ๓๓ คน (ร้อยละ ๒.๕๑ ของคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ๑,๒๘๑ คน) กินอาหารสุกๆ ดิบๆ ๙๓ คน (ร้อยละ ๗.๒๖ ของคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ๑,๒๘๑ คน) ดื่มเครื่องดื่มชูกำลังประจำ ๑๑๗ คน (ร้อยละ ๙.๑๓ ของคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ๑,๒๘๑ คน) ใช้สารเคมีในการเกษตรโดยป้องกันตนเองไม่เหมาะสม ๔๒๕ คน (ร้อยละ ๔๗.๗๐ ของคนที่มีภาวะเสี่ยงจากการทำงาน ๘๙๑ คน) ภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังหรือพิการ ๔๕๖ คน เป็นโรคเบาหวาน ๖๔ คน (ร้อยละ ๑๔.๐๔ ของการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือพิการ) ความดันโลหิตสูง ๑๓๕ คน (ร้อยละ ๒๙.๖๑ ของการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือพิการ) รายได้ของครัวเรือน ต่ำกว่า ๔๐,๐๐๐ บาท/ปี ๖๒๕ ครัวเรือน เกษตรต้นแบบ ๒๘ คน เครือข่ายเกษตรกร ๑๗ แห่ง ตลาด ๑ แห่ง

เป้าหมายที่ต้องการ

- ๑) ต้องการให้คนในชุมชนทุกกลุ่มมีอาหารรับประทานในระยะยาว ไม่ขาดแคลน
- ๒) ต้องการให้คนในชุมชนมีทรัพยากรและแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์
- ๓) ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาหาร ทั้งการสร้างอาหาร การเข้าถึงและการกระจายอาหาร การแปรรูปอาหาร และการอนุรักษ์พันธุ์
- ๔) ต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมและการนำใช้ข้อมูลในการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์

๓. ลักษณะการบริหารจัดการทุนทางสังคม และกระบวนการในการแก้ปัญหาและพัฒนา

๓.๑ การใช้ข้อมูล

การนำใช้ข้อมูลเพื่อสร้างอาหาร ตำบลสำโรงตาเจ็นมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลตำบลโดยใช้โปรแกรม (Thailand Community Network Appraisal Program- TCNAP) เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของประชากรทุกกลุ่มวัยในตำบล ซึ่งเป็นผู้บริโภค ผู้ผลิตอาหาร ผู้ประกอบการร้านค้าและจำหน่ายอาหาร และ การประเมินชุมชนด้วยการวิจัยชุมชนเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP) เพื่อค้นหาทุนทางสังคมเข้าใจศักยภาพชุมชน โดยมีการสร้างการเรียนรู้ของคนในชุมชนด้วยการรวบรวม วิเคราะห์ และนำใช้ข้อมูล เป็นการทำความเข้าใจ ฐานข้อมูลประชากร กลุ่มเปราะบาง ฐานข้อมูลการผลิตอาหาร ข้อมูลการใช้

ข้อมูลคนอาสา ปัญหาความต้องการด้านต่างๆ ทั้ง สังคม เศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สุขภาพ รวมทั้งสถานะของการผลิตอาหารของคนในชุมชนที่เพียงพอและตรงต่อความต้องการของประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง เด็ก โดยมีการนำใช้ข้อมูล จปฐ. ข้อมูลด้านสุขภาพจากรพ.สต. สำโรงตาเจ็น ข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรและอาหาร เช่น ผลิตข้าว ผลิตผัก เป็นต้น ข้อมูลพื้นที่ประมงภัยแล้ง - น้ำท่วม และเกษตรกรที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรตำบล เพื่อประกอบการวางแผนงานและกิจกรรมของชุมชนทั้งระดับกลุ่มทางสังคม ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับเครือข่าย ทั้งนี้ อบต. สำโรงตาเจ็น ได้มีการจัดทำแผนและการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) ของอบต. สำโรงตาเจ็น ได้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบในการออกแบบ โดยมีหัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนภาคประชาชน ท้องถิ่น และท้องถิ่นรวมกิจกรรม ได้มีการวางแผนงานในการสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนทั้ง ประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง เด็ก และกลุ่มเปราะบาง การสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน อาหารปลอดภัย ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน โครงการต่างๆ ในชุมชนเพื่อเอื้อให้หน่วยงานและกลุ่มทางสังคมได้ทำงานเพื่อการจัดการอาหารของชุมชนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

๓.๒ การพัฒนาสมรรถนะกำลังคน

๑) การสร้างคนอาสารุ่นใหม่ร่วมในการจัดการอาหาร พื้นที่ตำบลสำโรงตาเจ็นให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาหาร ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กิจกรรมสร้างอาสาสมัครรุ่นใหม่ ดังนี้ (๑) อบต. สำโรงตาเจ็น ได้มีสนับสนุนยุววิจัย สภาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีจิตอาสาออกเยี่ยมมอบสิ่งของเครื่องใช้ อาหารให้กับผู้กักตัวที่บ้าน ออกเยี่ยมกลุ่มผู้สูงอายุที่บ้าน นอกจากนี้คนอาสาสมัครใหม่ในตำบลสำโรงตาเจ็นสามารถเป็นได้ทั้ง คนทำงานและผู้สูงอายุที่แข็งแรงทำให้ชุมชนมีคนอาสาสมัครใหม่เพิ่มมากขึ้น และรวมทำกิจกรรมลงแขกเกี่ยวข้าว กข. ๔๓ ที่มีปริมาณน้ำตลน้อย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่ได้บริโภค ของแปรงนาสาธิตเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งรณรงค์การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการเว้นระยะห่างระหว่างลงแขกเกี่ยวข้าวซึ่งประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าวได้หายไปจากตำบลสำโรงตาเจ็น นานหลายปีแล้วและกลับมาฟื้นฟูอีกครั้ง (๒) รพ.สต. สำโรงตาเจ็น มีการจัดกิจกรรมงานอาสาสมัคร เช่น อสม. น้อย อย. น้อย อาสาป็นสุขน้อย เพื่อนสู่เพื่อน เปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ใหญ่และคนในชุมชนในการนำอาหาร มาบริจาคไว้ที่ตู้ปันสุขเพื่อให้คนที่ด้อยโอกาสได้มีอาหารรับประทาน และมีการนำอาหารไปส่งที่บ้านผู้ป่วย ผู้สูงอายุติดเตียง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวยังทำให้เด็ก อาสาสมัคร ได้เรียนรู้ในการดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

๒) การสร้างแม่ครัวรุ่นใหม่และการจัดทำหลักสูตรเรียนรู้อาหารท้องถิ่นในโรงเรียน พื้นที่ตำบลสำโรงตาเจ็นมีการทำกิจกรรม ดังนี้ (๑) ในโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับโภชนาการ การเลือกวัตถุดิบ การประกอบอาหาร การทำความสะอาดจาน ชาม ทำให้เด็กได้มีกิจกรรมฝึกทำอาหาร ในสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงเรียนได้เปิดสถานศึกษา ซึ่งเด็กได้เรียนรู้การจัดการอาหารจากครอบครัว ชุมชน โดยมีโอกาสได้จัดการอาหารของตนเองได้ เช่น การกินอาหารที่ปรุงสุกใหม่ แยกใช้อุปกรณ์จาน ชาม เฉพาะของตนเอง เป็นต้น (๒) ศพด. ทั้ง ๖ แห่ง ได้จัดทำอาหารและบรรจุถุง แล้วนำส่งให้เด็กที่บ้านในเวลา ๑๑.๓๐ - ๑๓.๐๐ น. โดย ศพด. ๕ แห่ง ได้แก่ ศพด. เด็กเล็ก ๓ ชวบ ศพด. บ้านสระบาน ศพด. บ้านโนนตู ศพด. วัดบ้านเสวด และ ศพด. วัดบ้านกระโพธิ์-เริงรมย์ ดำเนินการโดยให้ครัวนำอาหารไปส่งเด็กที่บ้าน ยกเว้น ศพด. วัดบ้านสำโรงตาเจ็น ที่จัดให้ผู้ปกครองมารับอาหารกลางวันสำหรับเด็กปฐมวัยที่ ศพด. เนื่องจากครัวเรือนของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้ศพด. จากการดำเนินกิจกรรมส่งอาหารกลางวันที่บ้าน ทำให้เด็กปฐมวัยที่รอรับประทานอาหารกลางวันสนใจอาหารที่จะได้รับแต่ละวันมากขึ้น

๓) การสร้างนักจัดการรุ่นใหม่ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตำบลสำโรงตาเจ็นมีการทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกวางแผนการจัดการอาหารด้วยตนเอง สมาชิกกลุ่มการออกแบบการบริหารจัดการใช้จ่ายเงิน การวางแผนการตลาด การจัดทำโครงการ การออกแบบโครงการเพื่อเสนอของบประมาณทำกิจกรรม เป็นต้น โดย กลุ่มเยาวชนร่วมกับผู้ใหญ่เรียนรู้การเป็นนักจัดการ ในช่วงเปิดสถานศึกษา กลุ่มเด็กและเยาวชนได้คิดหาสินค้า ขายอาหาร ส่งอาหารที่บ้าน มีการวางแผนขายสินค้าออนไลน์ โดย อบต. สำโรงตาเจ็นสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนดำเนินงาน

๔) การส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ ตำบลสำโรงตาเจ็นเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำนา ทำสวนผัก ส่งตลาดภายในชุมชนและส่งออกตลาด จ.ศรีสะเกษ ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการวางรากฐานให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การทำเกษตร อบต. สำโรงตาเจ็นสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ดังนี้

(๑) จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเรื่องการทำเกษตร การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ เข้าใจวิธีการทำมาหากินของชุมชน มีกิจกรรมศึกษาออกสถานที่ แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกผัก การทำปุ๋ย เป็นต้น (๒) การเรียนรู้ในศพด. มีการส่งเสริมการเรียนรู้บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้เด็กเล็กได้มีโอกาสสัมผัสดิน หัดปลูกผัก ทำปุ๋ยหมักและรับประทานผัก โดยมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้ปกครองร่วมเป็นวิทยากรทำกิจกรรม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสใช้ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้การทำเกษตรมาช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนโดยการมีส่วนร่วมในการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เข้าใจถึงความสำคัญของการทำเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำให้ประชาชนในชุมชนสามารถดำรงชีวิตให้รอดปลอดภัย มีอาหารกินไม่ขัดสน แม่จะมีมาตรการปิดตลาด มีคนว่างงาน ขาดรายได้ก็ตาม

๕) การสร้างจิตอาสาในการบำบัดด้วยอาหาร นอกจากพัฒนาศักยภาพบุคคลทั่วไป คนรุ่นใหม่ ยังสามารถสร้างอาสาสมัครที่เป็นทางการ ที่มีคาตอพบแทนและอาสาสมัครที่เป็นจิตอาสาเพื่อการดูแลรักษาป้องกันโรค ในกิจกรรมดังนี้ (๑) การดูแลต่อเนื้อที่บ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ผู้ป่วยที่เป็นโรคเรื้อรัง พิการหรือมีการเจ็บป่วยที่ต้องมีการดูแลที่บ้าน โดย อสม. อพส.มีการเยี่ยมบ้าน ให้ความรู้ด้านอาหารแก่ผู้สูงอายุและครอบครัว ทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้การจัดการอาหารสำหรับผู้ที่มีความหลากหลายและเห็นแนวทางการดูแลผู้ป่วยที่แตกต่างกัน (๒) การดูแลระยะยาว เป็นการดูแลที่เป็นการออกแบบแผนการดูแลสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงทางด้านสุขภาพที่ต้องได้รับการดูแลระยะยาว โดยผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (Care giver: CG) ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ และมีผู้จัดการดูแล (Care manager: CM) ซึ่งทำหน้าที่บริหารจัดการระบบของตำบลแก่ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และเป็นผู้ให้ความรู้และวางแผนกิจกรรมดูแลสุขภาพ รวมทั้งให้คำแนะนำด้านอาหารแก่ผู้สูงอายุและญาติ การระดมข่าวสาร อาหารแห้ง นมแล็คเตาชอย มามอบให้ผู้ป่วยและครอบครัว จำนวน ๗ คน (๓) การดูแลกลุ่มเสี่ยงที่ถูกกักตัว ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อสม. ได้ให้คำแนะนำครอบครัวให้จัดการตามความต้องการของผู้กักตัว แนะนำแยกสำรับอาหาร เว้นระยะห่างจากผู้อื่น

๖) การพัฒนาทักษะจิตอาสาในการจัดการอาหารเพื่อสุขภาพ ตำบลสำโรงตาเจ็นมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ (๑) การให้ความรู้การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ โดยในวันรับเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุเดือนละ ๑ ครั้ง ในสถานการณ์ที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการกินอาหารร้อน ปรุงสุกใหม่ การกินอาหารเพื่อป้องกันการติดเชื้อ เช่น การรับประทานผักที่ปลูกเอง รับประทานผักผลไม้ ตีมน้ำสะอาด เป็นต้น (๒) การพัฒนาความรู้กลุ่ม อสม. อพส. Care giver เกี่ยวกับการปลูกผักสวนครัว สมุนไพร ภายในครัวเรือน และการรวมกลุ่มสมุนไพร และปลูกสายพันธุ์เรือนเพื่อจำหน่ายให้ร้านสมุนไพร ซึ่งกลุ่มทำสมุนไพรเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ (๓) การพัฒนาทักษะผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านอาหาร เช่น กลุ่มแม่บ้าน รวมจัดอาหารสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อทำอาหารปลอดภัย การฝึกทำอาหารอ่อน รสไม่จัด ไม่เผ็ดสำหรับผู้สูงอายุ การทำข้าวกลองในงานศพ โดยมีวิทยากรจาก กศน.ตำบล มาให้ความรู้ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในส่วนการพัฒนาและส่งเสริมคนรุ่นใหม่ ผู้ที่มีบทบาทหลักในการดำเนินงานคือกลุ่มทางสังคมในชุมชน และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ศพด. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นต้น ได้รับการสนับสนุนของ อบต. สำโรงตาเจ็น ด้วยการจัดสรรงบประมาณและจัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและส่งเสริมคนรุ่นใหม่ในชุมชน

๓.๓ การจัดการความรู้

๑) การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุในการผลิตอาหารที่บ้าน ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ใช้ที่บ้าน เช่น การปลูกผักสวนครัวที่บ้าน การปลูกผักในกระถาง การปลูกพืชยืนต้น การเลี้ยงปลา กบในบ่อดิน บ่อซีเมนต์ การปลูกเห็ดแบบประหยัด การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหารในครัวเรือน เป็นต้น

๒) การสนับสนุนการเพิ่มทักษะกระบวนการผลิตอาหารปลอดภัย

๒.๑) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น แหล่งเรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านศาลาเหนือ หมู่ ๑๗ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงปลา การทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนที่หลากหลาย เช่น ปราชญ์ชาวบ้านที่เชี่ยวชาญการทำเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒) การเรียนรู้จากวิทยากรของหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผีกรอบกรมการทำเศรษฐกิจพอเพียง การทำปุ๋ยหมัก การปลูกข้าว การทำขนม เป็นต้น โรงพยาบาลชุมชน ให้คำแนะนำการ

๓.๔ การพัฒนากลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วม

การจัดตั้งกฎ กติกา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนเพื่อสร้างอาหาร ประกอบด้วย (๑) กิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการทำการเกษตรของพื้นที่ เนื่องจากน้ำที่ใช้ในพื้นที่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ห้วย ๒ แห่ง คือ ลำห้วยคล้าและลำห้วยสำราญ ซึ่งไหลผ่านพื้นที่ตำบลลำโรงตาเจ็น มีระบบบริหารจัดการน้ำแบบฝายของหมู่บ้าน จึงต้องมีคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับเครือข่าย ทำงานร่วมกับตำบลใกล้เคียงเพื่อกำหนดเวลาเปิดประตูน้ำ เพื่อลดปัญหาการขัดแย้งกันเรื่องน้ำ มีการประชุมเวทีประชาคมเพื่อกำหนดดำเนินการจัดทำฝายกันน้ำในตำบล ชุมชนมีการกำหนดการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ มีการทำความสะอาดคูคลอง ขุดลอกคูคลองปีละ ๑ ครั้งเพื่อป้องกันการตื้นเขิน ใช้คลองน้ำเป็นที่เลี้ยงปลาในกระชังของชุมชน โดยมีการกำหนดกติกา สามารถจับสัตว์น้ำ เช่น ปลา กบ เขียด ได้ ห้ามจับปลาด้วยวิธีช้อนด้วยไฟฟ้า ส่วนหนองน้ำสาธารณะจำนวน ๒๐ แห่งที่ปล่อยปลาห้ามจับสัตว์น้ำจนกว่าจะถึงฤดูกาล ซึ่งจะมีการกำหนดวันจับปลา คิดค่าลงจับปลาคนละ ๑๕๐ บาท เพื่อหาเงินเข้ากองทุนสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน ส่วนสัตว์น้ำที่จับได้สามารถนำไปบริโภคหรือจำหน่ายได้ โดยอบต.ลำโรงตาเจ็นร่วมกับประมงจังหวัดให้การสนับสนุนพันธุ์ปลาต่างๆ แก่ชุมชน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คนในชุมชนได้ออกไปจับสัตว์ตามลำห้วยมาประกอบอาหาร ซึ่งผู้ใหญ่บ้านได้ประกาศหออกระจ่ายข่าวให้คนในชุมชนที่ออกไปหาอาหารตามแหล่งธรรมชาติ ให้รักษากฎ กติกา ของชุมชน เพื่อให้มีอาหารกินตลอดไป (๒) ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ตำบลลำโรงตาเจ็นมีป่าชุมชน ๑ แห่งคือ ป่าสนบุงสูง มีระบบบริหารจัดการป่าระดับตำบลและระดับเครือข่ายทำงานร่วมกับตำบลใกล้เคียงเพื่อใช้ประโยชน์จากป่า โดยมีการกำหนด กติกา ห้ามเผาป่าเพื่อเก็บหน่อไม้ หรือตัดต้นไม้ สามารถเข้าไปหาอาหารได้ เช่น ไข่มดแดง เห็ด ผักหวาน และ อังเอย่าง เป็นต้น มีการจัดทำคอนโดอึงเอย่างไว้ในป่านี้เพื่อให้อึงเอย่างได้อาศัยและเป็นอาหารของคนในระยะยาว

๓.๕ การใช้เงินทุนและงบประมาณ

อบต.ลำโรงตาเจ็นมีแนวทางจัดงบประมาณในการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดย (๑) การสนับสนุนทางตรง โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนผ่านโครงการต่างๆของแผนพัฒนาตำบล เช่น สนับสนุนงบประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาทต่อกลุ่มทุนทางสังคม เพื่อให้กลุ่มทุนทางสังคมต่างๆ ได้จัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านได้พิจารณา โดยใช้เวทีระดมความคิด และกำหนดข้อตกลงร่วมกัน มีเจ้าหน้าที่ อบต.ลำโรงตาเจ็น ที่รับผิดชอบแต่ละหมู่บ้าน (กำหนดจากการเป็นคนในพื้นที่และสมัครใจ) และเชิงประเด็น (ตามความเชี่ยวชาญหรือบทบาทหน้าที่ เช่น ประเด็นอาหาร เป็นต้น) (๒) การสนับสนุนทางอ้อม โดยการหาลูกค้าเพิ่มในการขายสินค้าหรือซื้อสินค้าเพื่อเป็นของที่ระลึก เช่น ขนมกล้วย ขนมดอกจอก เป็นต้น

แหล่งกู้ยืมเพื่อสนับสนุนการผลิตอาหารอินทรีย์ ในตำบลลำโรงตาเจ็นมีกองทุนหมู่บ้านทุกหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่งเงินกู้ให้กับประชาชนในชุมชน และแหล่งเงินกู้ภายนอกตำบล เช่น ธกส. เป็นต้น ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะกรรมการกองทุนมีแผนดำเนินการปล่อยเงินกู้ฉุกเฉินสำหรับสมาชิกที่เดือดร้อน เช่น ตกงาน ต้องการทำอาชีพใหม่ ทำเกษตรพอเพียง หรือเพื่อขยายงาน โดยกู้ได้ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และกำหนดจ่ายคืนใน ๑ ปี

๓.๖ การใช้ทุนทางสังคม

ทุนทางสังคมในการจัดการอาหาร ได้แก่ อบต.ลำโรงตาเจ็น รพ.สต. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรประจำตำบล อสม.สภาเด็กและเยาวชน ยุววิจัย ๑) การผลิตอาหารประกอบด้วย หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ ๑๒ หมู่ ๑๔ ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน หมู่ ๑๖ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ ๕ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ ๑๔ หมู่ ๑๗ กลุ่มธนาคารข้าว หมู่ ๑ หมู่ ๓ หมู่ ๗ หมู่ ๑๒ หมู่ ๑๓ หมู่ ๑๔ หมู่ ๑๖ กลุ่มนางขาว หมู่ ๔ หมู่ ๑๕ กลุ่มเศรษฐกิจชุมชน หมู่ ๑ หมู่ ๒ วิสาหกิจปลูกพริก หมู่ ๑ หมู่ ๔ หมู่ ๑๐ หมู่ ๑๑ หมู่ ๑๔ กลุ่มแกวมังกรอินทรีย์ หมู่ ๑๐ กลุ่มเพาะเห็ด หมู่ ๑๑ กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ บ้านเริงรมย์ หมู่ ๑๐ กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ หมู่ ๕ หมู่ ๑๑ หมู่ ๑๔ กลุ่มโรงสีชุมชน หมู่ ๑๐ หมู่ ๑๔ ข้าวกลองอกบ้านเริงรมย์ หมู่ ๑๐ กลุ่มเลี้ยงหมู หมู่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๓ กลุ่มเลี้ยงหมูหลุม หมู่ ๑ หมู่ ๖ กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยง

กระบือแม่พันธุ์ หมู่ ๑ กลุ่มเลี้ยงโค หมู่ ๔ กลุ่มหอยเชอรี่ หมู่ ๗ หมู่ ๑๗ กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นบ้าน หมู่ ๙ กลุ่มเลี้ยงเป็ด หมู่ ๑๔ ๒) การแปรรูปอาหาร ได้แก่ กลุ่มอาชีพทำขนม หมู่ ๖ ๓) การกระจาย ชื่อ ขายอาหาร กลุ่มรานค้าชุมชน หมู่ ๗ หมู่ ๑๒ หมู่ ๑๓ ๔) แหล่งประโยชน์ กลุ่มอาสาจัดการน้ำห้วยสำราญ หมู่ ๗ ๕) การคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วย ศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคตำบลสำโรงตาเจ็น หมู่ ๑๗

ตำบลสำโรงตาเจ็นเป็นตำบลเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผ่านมามีการดำเนินโครงการ “ผักหน้าบ้าน อาหารข้างรั้ว” อยู่แล้ว จากการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ พบว่า ๑) คนในชุมชนมีปัญหาการสร้างอาหาร เช่น ความรู้ในการสร้างอาหาร การทำเกษตรอินทรีย์ การจัดการอาหารเพื่อสุขภาพ การป้องกันโรคด้วยอาหารอาหารที่เหมาะสมกับกลุ่มวัย เป็นต้น ๒) การเข้าถึงอาหารและการกระจายอาหารในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การสร้างตลาดที่ปลอดภัยในชุมชน ๓) การเพิ่มศักยภาพสวัสดิการเพื่อให้คนในชุมชนได้รับประทานอาหารปลอดภัย ๔) ความต่อเนื่องในการจัดการอาหารด้วยการพัฒนาและส่งเสริมคนรุ่นใหม่ และ ๕) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่สาธารณะ การนำใช้ข้อมูล และการอนุรักษ์พันธุ์

๓.๗ การทำงานร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรภายนอก

ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรของหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฝึกอบรมการทำเศรษฐกิจพอเพียง การทำปุ๋ยหมัก การปลูกข้าว การทำขนม เป็นต้น โรงพยาบาลชุมชน ให้คำแนะนำโภชนาการ

๔. ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการ

- ๑) คนในชุมชนทุกกลุ่มมีอาหารรับประทานในระยะยาว ไม่ขาดแคลน
- ๒) มีแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์
- ๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาหาร ทั้งการสร้างอาหาร การเข้าถึงและการกระจายอาหาร การแปรรูปอาหาร และการอนุรักษ์พันธุ์
- ๔) ตำบลสำโรงตาเจ็นมีการนำใช้ข้อมูลประเมินสถานการณ์ และมีการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เช่น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะกรรมการระดับตำบลและคณะกรรมการระดับหมู่บ้านร่วมกับ ๔ ภาคีหลักมีส่วนร่วมในการจัดการระบบอาหารในชุมชนทำให้ประชาชนมั่นใจว่าคนในชุมชนสำโรงตาเจ็นจะไม่มีขาดแคลนอาหารในระยะยาว

๕. ปัจจัยสนับสนุน

ตำบลสำโรงตาเจ็น เป็นชุมชนขนาดปานกลาง ใช้ภาษาเขมร ภาษาส่วย และภาษาอีสาน เป็นภาษาท้องถิ่น การตั้งหมู่บ้านตั้งเป็นกลุ่มอาศัยตามลำห้วยและหนองบึง เป็นแหล่งชุมชนเก่าแก่ของ อำเภอขุขันธ์ สมาชิกในชุมชนมีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนชาวอีสานทั่วไป วิธีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูล มีความเชื่อทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น มีประเพณีแซนโถงตาและการรำแม่มดไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีความคิดไปในทางเดียวกันกับผู้นำหมู่บ้าน ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปของชุมชน เป็นที่ลุ่มดอนมีลำห้วย ๒ สายอยู่ทางทิศตะวันตกและตะวันออกของตำบล ส่วนใหญ่สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบระดับความสูงจากน้ำทะเล ๑๕๑- ๑๕๑ เมตร หมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่ม ได้แก่ หมู่ที่ ๑, ๒, ๕, ๗, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖ กระจายอยู่รอบหมู่บ้าน หมู่บ้านที่เป็นที่ดอน ได้แก่ ๓, ๔, ๖, ๙, ๑๑, ๑๔, ๑๗ อยู่ระหว่างตอนกลางของตำบลค่อนข้างลาดชันไปทางทิศใต้ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะราบเรียบและเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยใช้ทำนาเป็นอาชีพหลักปลูกพืชไร่ และไม้ผล เป็นอาชีพเสริม แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยคล้าซึ่งมีน้ำตลอดปี และมีห้วยสำราญไหลผ่าน ทางทิศตะวันตกของพื้นที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนาเป็นหลัก

เขตการปกครองตามประกาศราชกิจจานุเบกษา มี ๑๗ หมู่บ้านจำนวนครัวเรือน ๑,๒๑๘ครัวเรือน ประชากรรวมจำนวน ๕,๘๐๕ คน เพศชาย ๒,๕๔๕ คน เพศหญิง ๒,๘๖๐ คน มีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๒.๙ ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรเฉลี่ย ๔.๗๖ คนต่อหลังคาเรือนความหนาแน่น ๑๗๔.๔๔ คน ต่อตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ ตำบลศรีสำราญ อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษระยะทางประมาณ ๙.๕ กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อบ้านเลขที่ ๕ อำเภออุ้มผาง จังหวัดน่าน ระยะทางประมาณ ๕.๕ กิโลเมตร มีลำห้วยคล้ายเป็นแนวเขต เป็นแหล่งน้ำสำคัญทางธรรมชาติที่ให้เกษตรกร หมู่ที่ ๕, ๑๒, ๑๔ ใช้น้ำเพื่อการเกษตร

ทิศใต้ ติดต่อบ้านเลขที่ ๕ อำเภออุ้มผาง จังหวัดน่าน ระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อบ้านเลขที่ ๕ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร มีลำห้วยสำคัญเป็นแนวเขต ไหลผ่าน หมู่ที่ ๘, ๑๐, ๗, ๑๕, ๑๓ และหมู่ที่ ๒ เป็นลำห้วยที่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นแหล่งอาหารและเกษตรกรใช้ประโยชน์ร่วมกัน จะเห็นได้ว่า พื้นที่ของตำบลสำโรงตาเจ็นนั้น เป็นพื้นที่ ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จึงเอื้อต่อการดำเนินงานในเรื่องการเกษตรหรือการผลิตอาหารที่ปลอดภัย ชุมชนที่เป็นชุมชนเขมรนั้น มีความเอื้อเพื่อแบ่งปันกัน เมื่อคนในชุมชน ได้รับความรู้ นำมาใช้ และดีต่อตนเอง ก็จะมีการบอกต่อ เผยแพร่ไปยังครัวเรือนใกล้เคียง การพัฒนาจึงครอบคลุมไปถึงชุมชนได้อย่างรวดเร็วจนเต็มพื้นที่ เมื่อผู้นำได้พาดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็จะได้รับความร่วมมือที่ดี เพราะมีกลไกการดำเนินการที่เน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

เรื่องที่ ๔	การจัดการอาหารชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง อำเภอภูซุ้ม จังหวัดยโสธร
วิทยากร	นางลำดวน มุละศิวัช
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เบอร์โทรศัพท์	๐๘๗-๕๓๓-๑๑๘๖

๑. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

การขับเคลื่อนจังหวัดยโสธรตามวิสัยทัศน์จังหวัดยโสธร “ยโสธรเมืองเกษตรอินทรีย์ เมืองแห่งวิถีอีสาน” ในปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๕ โดยมีพันธกิจของจังหวัดยโสธร คือ ๑) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการบริหารทรัพยากรการเกษตรเป็นเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ๒) สนับสนุนและผลักดันให้จังหวัดมีความโดดเด่น และชัดเจนในฐานะจังหวัดที่ดำรง ความเป็นชุมชนอีสาน โดยเน้นการรณรงค์ให้ ความสำคัญกับวัฒนธรรม ค่านิยม และประเพณีอีสาน ซึ่งมีการผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ อย่างกลมกลืน ขยายโอกาสด้านอุดมศึกษาในจังหวัด ๓) ผลักดันให้ภาคประชาสังคมมีการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีจุดเน้นทางยุทธศาสตร์ จังหวัดคือ การเป็น เมืองเกษตรอินทรีย์ เมืองท่องเที่ยว และเมืองวิถีอีสาน มีเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดที่สำคัญ คือ ๑) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด เพิ่มขึ้น ๒) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น โดยใช้แนวทางการ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ครบวงจร ได้มาตรฐาน

เพิ่มผลผลิตและสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้มาตรฐานและ เพิ่มมูลค่า ตัวชี้วัดจากการพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ คือ พื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ (เพิ่มขึ้นเป็น ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๕) (ข้อมูลปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๓๔,๐๐๐ ไร่) จำนวนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น (๔ ชนิด) แนวทางการพัฒนาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจข้างต้น ที่ได้กล่าวมา ที่ชุมชน ท้องที่ ท้องถิ่น หน่วยงานต่างๆร่วมกันขับเคลื่อน ได้แก่ ๑) สร้างกระแสการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์และ เศรษฐกิจ ๒) ขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เดิม ๓) เพิ่มความสามารถในการรับซื้อและส่งเสริมการแปรรูป เพิ่มมูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ๔) เพิ่มตลาดและช่องทางการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ เพื่อส่งให้ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้นยกระดับคุณภาพชีวิต เสริมสร้าง ความเข้มแข็งและความมั่นคง ครอบครัว ชุมชน และสังคม พร้อมทั้งเป็นการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนารักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลห้วยแก้งประกอบอาชีพเกษตรกร อาชีพหลักทำนาจำนวน ๒,๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๙๓ นอกจากนี้ยังมีการทำไร่ร้อยละ ๐.๘๒ ทำสวน ร้อยละ ๐.๔๒ ปศุสัตว์ ร้อยละ ๑.๓๐ (ข้อมูล TCNAP พ.ศ. ๒๕๖๒) ด้วยบริบทของพื้นที่ตำบลห้วยแก้งจึงเกิดอาชีพที่หลากหลายตามความถนัด และการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน กลุ่มสัมมาชีพชุมชนทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนรุ่นใหม่ (กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด) เป็นต้น มีกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านเกษตรที่สำคัญ คือ การจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรกรที่มีเครือข่ายทั้ง ๑๔ หมู่บ้านและเป็นเครือข่ายในระดับอำเภอและจังหวัดเป็นตัวเชื่อมประสานหน่วยงานเกษตรกับประชาชนในพื้นที่ มีการตั้งศูนย์เรียนรู้การจัดการพื้นที่ การอนุรักษ์ดิน น้ำ และการนำใช้พลังงานทางเลือก การทำปุ๋ยอินทรีย์ของกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ หมู่ ๓ ที่ผลิตเพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกและชุมชนใกล้เคียง นอกจากนี้ การพัฒนาด้านการเกษตรและการขับเคลื่อนในด้านอาหารปลอดภัยยังมีหน่วยงานด้านสาธารณสุขที่เข้ามามีบทบาท เช่น โครงการรณรงค์ลดปรุง ลดโรค การรณรงค์ปลูกกินเองในครัวเรือน และยังมีการจัดทำ ธรรมนูญตำบล โดยบรรจุข้อห้ามใช้ยาปราบวัชพืช ในนาข้าว กลไกเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและอาหารปลอดภัยในตำบลห้วยแก้ง

๒. เป้าหมายในการพัฒนางาน

กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรและอาหารปลอดภัย คือ กลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพหลักในการทำนา จำนวนจำนวน ๒,๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ๖๔.๙๓ นอกจากนี้ยังมีการทำไร่ร้อยละ ๐.๘๒ ทำสวน ร้อยละ ๐.๔๒ ปศุสัตว์ ร้อยละ๑.๓๐(ข้อมูลTCNAP พ.ศ.๒๕๖๒) กลุ่มประชากรทั้ง ๑๓ กลุ่มประชากรในตำบลห้วยแก้ว จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑,๖๒๙ ครัวเรือน ประชากร ๔,๗๕๒ คน พื้นที่ทำการเกษตร๒๔,๐๗๐ไร่ (ข้อมูลจากระบบลงทะเบียนปลูกข้าวนาปี ฤดูกาลผลิต ๒๕๖๓/๒๕๖๔)เพื่อให้ครัวเรือนได้รับอาหารที่ปลอดภัย มีความมั่นคงด้านอาหาร มีอาชีพ สร้างรายได้ ส่งผลต่อสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้มีสุขภาพ สุขภาพแข็งแรง มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

๓. ลักษณะการบริหารจัดการทุนทางสังคม และกระบวนการในการแก้ปัญหาและพัฒนา

๓.๑ การใช้ข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการทำงานด้านการเกษตร อาหารชุมชนของตำบลห้วยแก้วได้จากการสำรวจของหน่วยงานด้านการเกษตร เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอฤดูชุมจะเป็นข้อมูลการปลูกข้าวนาปีของทุกปีการผลิต สามารถนำข้อมูลการเพาะปลูกข้าวทั้งตำบล ผลผลิตรวม ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ มาทำการวิเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาระบบการเกษตรตำบลรวมทั้งการแก้ปัญหาด้านการเกษตร โดยอาสาสมัครเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้านจะเป็นผู้นำปัญหาและความต้องการเสนอไปยังเกษตรตำบลผู้รับผิดชอบ

สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นข้อมูลกลุ่มอาชีพ ข้อมูลระบบ จปฐ. ข้อมูล กชช.๒๓ ข้อมูลที่ได้จากทั้งสองหน่วยงานและปัญหาความต้องการในชุมชนนี้จะถูกนำมาพิจารณาในการประชุมหมู่บ้านประกอบการวางแผนและนำมาเป็นฐานข้อมูลในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนต่อไป

นอกจากนั้นยังเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากชุมชนและกลุ่มโดยตรงเช่น การสำรวจจากครัวเรือนที่ข้าวไม่เพียงพอบริโภค จึงมีการจัดตั้งธนาคารข้าวเพื่อเป็นแหล่งใหญ่ยืมเพื่อรอผลผลิตในฤดูกาลถัดไป กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ทั้ง๑๔หมู่บ้านที่เป็นเครือข่าย และการนำเอาข้อมูลปัญหาและความต้องการของคนในแต่ละชุมชนที่เสนอผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน นำเอาข้อมูลที่ได้นำมาประกอบการทำแผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล

๓.๒ การพัฒนาสมรรถนะกำลังคน

การพัฒนาสมรรถนะกำลังคน และการพัฒนาระบบการเกษตรและอาหารปลอดภัย ตำบลห้วยแก้ว นั้นมีอย่างต่อเนื่องและทำกันหลายระดับ

ในระดับครัวเรือน เช่น การอบรมตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของสำนักงานเกษตรอำเภอฤดูชุม การพัฒนาเกษตรต้นแบบและเกษตรปราดเปรื่อง การอบรมโครงการการจัดทำแผนการผลิตรายครัวเรือน โดยการอบรมให้กับเกษตรต้นแบบในชุมชนและอาสาสมัครเกษตรกรในหมู่บ้านเพื่อถ่ายทอดในชุมชนต่อไป

ในระดับกลุ่ม ระดับชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตประจำตำบล(ศพก.)เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรที่ครบวงจรเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน และในแต่ละชุมชนจะมีที่ทำการของอาสาสมัครเกษตรกรประจำหมู่บ้านที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านการเกษตรการผลิตอาหารปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีหน่วยงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแก้วที่ได้ให้ความรู้กับชุมชนในการบริโภคอาหารปลอดภัย เช่น การรณรงค์ตามโครงการ “ลดปรุง ลดพุง ลดโรค” การรณรงค์ปลูกผักเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การควบคุมร้านอาหาร ให้อาหารให้ปฏิบัติให้ถูกสุขอนามัย ลดการจำหน่ายอาหาร หวานจัด เค็มจัด และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วที่ได้สนับสนุนให้ครัวเรือนในตำบลมีการคัดแยกขยะจากต้นทาง ทั้ง ๑๔ ชุมชนมีกิจกรรมการคัดแยกขยะ กิจกรรมการจัดตั้งธนาคารขยะ การนำขยะที่สามารถย่อยสลาย ได้นำมาทำปุ๋ยปลูกพืช เป็นปัจจัยที่หนุนเสริมระบบอาหารปลอดภัยให้กับชุมชนและความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม อีกทางหนึ่ง

๓.๓ การจัดการความรู้

การพัฒนาด้านอาหารชุมชนของตำบลห้วยแก้ว ที่เน้นสร้างพื้นที่ต้นแบบด้านการเกษตรให้กับคนชุมชนเพื่อเป็นตัวอย่างการจัดการพื้นที่ เพื่อความหลากหลายและความมั่นคงด้านอาหารให้กับครัวเรือนและเป็นแบบอย่างไปยังชุมชนรอบข้าง องค์ความรู้จะถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรงจากเจ้าของแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน เช่น ความรู้การปลูกข้าวอินทรีย์ หมู่๑๔บ้านคำก้าน้อย ความรู้การทำข้าวเม่า บ้านบะ นางเจิม การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ การจัดการขยะ องค์ความรู้เหล่านี้มีการถ่ายทอดกันภายในและกลุ่มผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ และในระดับหมู่บ้านและผู้สนใจนอกชุมชน

สำหรับหน่วยงาน การถ่ายทอดความรู้ในการจัดการอาหารชุมชน ความรู้การลดปัจจัยเสี่ยงจากการบริโภคอาหาร แนวทางการควบคุมป้องกันการขายอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพผู้บริโภค จะอยู่ในรูปการอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน อสม.ในพื้นที่เพื่อนำไปปรับใช้เข้ากับชุมชนต่อไป สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประสานการขับเคลื่อนระบบอาหารชุมชนให้มีความปลอดภัย

๓.๔ การพัฒนากลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนากลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการด้านอาหารชุมชน มีกลไกการจัดการที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ ตัวแทนกลุ่มอาชีพ เกษตรในพื้นที่ ที่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ความต้องการ และแนะนำแนวทางการจัดการด้านอาหารชุมชนจนเกิดเป็น ธรรมนูญตำบล ที่มีข้อตกลงในการห้ามใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในนาข้าว ในพื้นที่ตำบลห้วยแก้ง มีการกำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน มีป้ายประกาศ ในระดับหมู่บ้านมีกำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมกันประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจในพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้และเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน และยังมีคนในพื้นที่ที่เป็นเครือข่ายการเฝ้าระวังการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชโดยการลักลอบใช้ของในตำบลและคนจากต่างถิ่นที่เข้ามาทำการเกษตรในตำบล

นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้ง ๑๔ ชุมชนที่เป็นแนวร่วมในการส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย เช่น การเป็นแบบอย่างในการปลูกผักสวนครัวเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การแนะนำการบริโภคอาหารให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เป็นแนวร่วมในการเฝ้าระวังการจำหน่ายอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพของคนในชุมชน เป็นต้น

กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่มีส่วนสำคัญ เช่น กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ๑๔ หมู่บ้าน เครือข่ายอาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน ๑๔ หมู่บ้าน ศูนย์พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรประจำตำบล(ศพก.) ศูนย์เรียนรู้กรมพัฒนาที่ดิน ที่เป็นต้นแบบการจัดการพื้นที่เพื่อความหลากหลาย และความมั่นคงให้กับประชาชนที่สนใจได้เข้าไปศึกษาและนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง

๓.๕ การใช้เงินทุนและงบประมาณ

ในการใช้เงิน งบประมาณเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารในชุมชน ในการจัดทำ ธรรมนูญตำบล ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาองค์กรชุมชน ในส่วนกิจกรรมการส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย เช่น การเป็นแบบอย่างในการปลูกผักสวนครัวเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การแนะนำการบริโภคอาหารให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เป็นแนวร่วมในการเฝ้าระวังการจำหน่ายอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพของคนในชุมชน ดำเนินการโดยมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยนา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการพื้นที่ การปลูกพืช ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและสนับสนุนความรู้จากสำนักงานเกษตรอำเภอภูดง สำนักงานพัฒนาชุมชนสนับสนุนเงินทุนกลุ่มอาชีพ

๓.๖ การใช้ทุนทางสังคมและการทำงานร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรภายนอก

ทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารชุมชนในตำบลห้วยแก้ง เช่นในระดับทันบุคคล ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร การปลูกพืช การจัดการพื้นที่ ดิน น้ำ ป่า เพื่อความยั่งยืน มั่นคงด้านอาหารในชุมชน เช่น อาสาสมัครเกษตรกรประจำหมู่บ้าน ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรประจำตำบล(ศพก.) ศูนย์เรียนรู้กรมพัฒนาที่ดิน ศูนย์เรียนรู้โคก หนอง นา เกษตรปราดเปรื่อง ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ในระดับกลุ่ม และชุมชนเป็นกิจกรรมการรวมกลุ่มการผลิตข้าวอินทรีย์ การแปรรูปข้าว การปลูกพืชหลังนา การจัดการขยะโดยชุมชน และอื่น ๆ โดยใช้แนวทางเกษตรอินทรีย์เป็นหลักเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้บริโภคและสภาพแวดล้อม เช่น กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ทั้ง ๑๔ ชุมชน กลุ่มทำข้าวเม่า กลุ่มส้มมาชีพมันแกวหวาน กองทุนขยะทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ในระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีส่วนสำคัญ คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยนา ที่ดูแลด้านโภชนาการในชุมชนโดยใช้เครือข่าย อ.ส.ม.เป็นกลไกในการทำงานเชิงรุกในพื้นที่ เช่นการเป็นแบบอย่างในการปลูกผักสวนครัวเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การแนะนำการบริโภคอาหารให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เป็นแนวร่วมในการเฝ้าระวังการจำหน่ายอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพของคนในชุมชน และ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้งที่เป็นตัวตัวกลางในพื้นที่และสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในโครงการต่าง ๆ และยังมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนที่คอยเฝ้าระวังการกระทำที่ละเมิดข้อตกลงของชุมชน และข้อตกลงในธรรมนูญตำบล และยังมีสำนักงานเกษตรอำเภอภูดงที่

สนับสนุนความรู้ด้านวิชาการ การจัดอบรมแกนนำเกษตรกร สำนักงานพัฒนาชุมชนสนับสนุนเงินทุนกลุ่มอาชีพ
ภายนอก

๔. ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการ

การพัฒนาด้านการเกษตรของตำบลห้วยแก้ว ที่เน้นสร้างพื้นที่ต้นแบบให้กับชุมชนเพื่อความหลากหลาย
ด้านอาหาร ความมั่นคงด้านอาหารให้กับครัวเรือนและส่งผลต่อไปยังชุมชน เกิดศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรที่
สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สนใจได้นำไปปรับใช้ เช่น ที่ทำการอาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน ศูนย์
ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรประจำตำบล(ศพก.) ศูนย์เรียนรู้กรมพัฒนาที่ดิน ศูนย์เรียนรู้โคก หนอง
นา เกษตรปราดเปรื่อง ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และการลดปัจจัยเสี่ยงจากการบริโภคอาหารที่มีรสจัด
ควบคุมป้องกันการขายอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพผู้บริโภค การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ การ
ส่งเสริมการคัดแยกขยะในชุมชน ทำให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพและยังเกื้อกูลต่อสภาพแวดล้อม สิ่ง
เหล่านี้เป็นส่วนประสานการขับเคลื่อนระบบอาหารชุมชนให้มีความปลอดภัย มีการกำหนดกติกาใน ธรรมนูญ
ตำบล เรื่อง อาหารปลอดภัย เกษตรปลอดภัย มีผู้นำชุมชนประชาชนในพื้นที่เป็นแนวร่วมเฝ้าระวังการละเมิด
ข้อตกลง นอกจากนี้ชุมชนยังมีตัวอย่างการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงด้านอาหารด้วยการจัดตั้งธนาคารข้าว
เป็นแหล่งสำรองข้าวให้ผู้เดือดร้อนจากข้าวไม่เพียงพอได้กู้ยืมไปบริโภคในครัวเรือน เป็นการช่วยเหลือกันใน
ชุมชน

๕. ปัจจัยสนับสนุน

ปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการด้านอาหารชุมชนในตำบลห้วยแก้วได้แก่

- ปัจจัยทุนทางสังคม ได้แก่ ศักยภาพและความเชี่ยวชาญของทุนทางสังคม ความร่วมมือกันของคน
ในชุมชน จิตอาสา และอาสาสมัครในชุมชน ระบบสนับสนุนงบประมาณโดยกองทุนหลักประกันสุขภาพ
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วที่เห็นความสำคัญในด้านอาหารปลอดภัย และการจัดการขยะในชุมชน
การหนุนเสริมจากหน่วยงานภาครัฐเช่น สำนักงานเกษตรอำเภอกุดชุมที่ให้ความรู้ด้านวิชาการ สำนักงาน
พัฒนาชุมชนสนับสนุนเงินทุนกลุ่มอาชีพ

- ปัจจัยส่วนนโยบาย ได้แก่ วิสัยทัศน์จังหวัด และนโยบายที่มุ่งเน้นการทำเกษตรอินทรีย์เพื่ออาหาร
ปลอดภัย หน่วยงานรัฐในพื้นที่ที่ให้ความสำคัญในเรื่องเกษตรอินทรีย์และการสนับสนุนทุนเพื่อการประกอบ
อาชีพ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอกุดชุม สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกุดชุม

- ปัจจัยส่วนกลไกการบริหารจัดการ ได้แก่ การขับเคลื่อนกลไกที่มีประสิทธิภาพ ทั้งองค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยแก้ว กำหนดผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยนา ภาคประชาชน
ในพื้นที่ อาสาสมัครสามธรรมสุข อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน ที่ให้ความร่วมมือกัน การเคารพมติ
กติกา ข้อตกลง ภาวะผู้นำ และการนำองค์กรของผู้นำ

- ปัจจัยส่วนงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพ องค์การ
บริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว

- ปัจจัยส่วนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของคนในชุมชน การสร้างการรับรู้และ
การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่

เรื่องที่ ๕	เกษตรอินทรีย์ตำบลหนองสนิท องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนิท อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
วิทยากร	สมเกียรติ สาระ
ตำแหน่ง	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนิท
เบอร์โทรศัพท์	๐๘๙-๒๘๑-๓๑๕๗

๑. ที่มาและเส้นทางพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนิท สร้างเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการพึ่งพาตนเอง การสร้างความพอประมาณ ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีพัฒนาชุมชนของตนเองตามศักยภาพที่มี การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม ส่งเสริมให้มีการลดต้นทุนในผลิตด้านการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ส่งเสริมและสร้างการออมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านโนนจิวที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ มีการขยายสมาชิกครอบคลุมทุกหมู่บ้าน สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ในการทำนาอินทรีย์ส่งผลให้มีเกษตรกรของตำบลหนองสนิท รวมโครงการข้าวอินทรีย์นาแปลงใหญ่ จำนวน ๓,๓๔๙ ไร่ มีสมาชิก จำนวน ๒๒๐ ราย แปลงย่อย ๓๔๐ แปลง แบ่งเป็นกลุ่มในระยะปรับเปลี่ยน ๑,๓๐๘ ไร่ เกษตรกรได้รับมาตรฐาน GAP ๙๖ ราย มาตรฐานอินทรีย์ มก.อช. ๑๐๐ ราย และมาตรฐานอินทรีย์ มกท. ๖๖ ราย เนื้อที่ ๔๖๕ ไร่ กระจายใน ๕ หมู่บ้าน เกิดเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอจอมพระและธนาคารฝักอินทรีย์มี ผู้สนใจและหน่วยงานจากภายนอกมีการเรียนรู้การทำงานอย่างต่อเนื่อง จากการพัฒนาดังกล่าวเป็นการสร้างสรรค์ตำบลหนองสนิทบนความมีเหตุผล คือ การใช้ข้อมูลในการทำงาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการของประชาชนเพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนา การส่งเสริมการทำงานของกลุ่มตามความสนใจและความถนัด มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ สร้างเสริมความรู้คนในชุมชนในการดำรงชีวิตในชุมชนอย่างมีคุณค่า ตระหนักถึงทุกที่มีในชุมชนและนำมาใช้ในการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน

ยุคการพัฒนาที่ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ (พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๔๔) กิจกรรมช่วงนี้เกิดจากแนวนโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่นถนนหนทาง การสาธารณสุข ปลอดภัย น้ำประปา ถนน โทรศัพท์ และในช่วงนี้มีการตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนคือกลุ่มสตรี และธนาคารข้าว เป็นการเริ่มต้นการรวมกลุ่มของชาวบ้าน

ยุคการสร้างพลังชุมชนสู่ความเปลี่ยนแปลง (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๕๐) ช่วงนี้ตำบลหนองสนิท ได้มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เกิดกลุ่มองค์กรในชุมชนขึ้นอย่างมากมาย มีร้านค้าชุมชนเกิดขึ้นทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งเดียวในเขตอำเภอจอมพระ ที่มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดครบทุกหมู่บ้านและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เกิดกลุ่มธนาคารฝักบ้านสำโรง มีการปลูกข้าวโพดเทียนซึ่งเป็นข้าวโพดพันธุ์พื้นบ้าน มีการนำมาจำหน่ายตามสองข้างทางและขายทั่วไป เป็นที่รู้จักในนามข้าวโพดเทียนหนองสนิท สามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรสามารถอยู่ได้โดยไปทำงานในต่างจังหวัด

ยุคการพัฒนาแบบบูรณาการสู่ความยั่งยืน (พ.ศ.๒๕๕๑-ปัจจุบัน) เป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่อง มีกลุ่มต่าง ๆ จากการรวมตัวกันเองและจากนโยบายของรัฐเกิดขึ้นมากมาย เช่น โครงการ SML โครงการต่อยอดกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และในช่วงนี้การทำเกษตรอินทรีย์ของตำบลหนองสนิทมีการเปลี่ยนแปลงเห็นได้ชัดคือการเกิดกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้านต่าง ๆ และมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมเรียนรู้การทำงานอินทรีย์

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนิท มีจำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ๑,๒๑๘ ครัวเรือน มีประชากร ๕,๒๓๒ คน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลหนองสนิทมีอาชีพเกษตรกรทำนา(ร้อยละ๔๗.๙๓) รองลงมา คือรับจ้างทั่วไป/รับจ้างรายวัน (ร้อยละ ๒๘.๑๑) และพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน (ร้อยละ๘.๒๒) รายได้ประชากรโดยเฉลี่ย ๕๕,๗๗๕ บาท รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๒๐๒,๕๐๐ บาท ครัวเรือนในพื้นที่มีการออม ๙๒๓ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ ออมกับกลุ่มออมทรัพย์ ๕๕๕ ครัวเรือน (ร้อยละ๖๐.๑๓) กองทุนหมู่บ้าน ๓๕๘ ครัวเรือน (ร้อยละ๓๘.๗๙) ธนาคาร ธกส./สลาภ ธกส. ๓๓๔ ครัวเรือน (ร้อยละ๓๖.๑๙) กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ๒๕๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๗.๓๐) และประกันชีวิตแบบออม ๘๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘.๖๗) ครัวเรือนที่มีภาระหนี้สินร้อยละ ๖๗.๔๘ ซึ่ง

มีสาเหตุมาจากการการลงทุนด้านทำการเกษตร ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร และ การศึกษาบุตร องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิ มีศักยภาพในการขับเคลื่อนระบบเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจรมากกว่า ๑๐ ปี จากสถานการณ์ข้างต้น จึงได้ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายและประชาชนในตำบลหนองสนธิ โดยมุ่งพัฒนาตำบลให้มีระบบเศรษฐกิจในชุมชนที่เข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ชุมชนก่อร่างสร้างตัวและพัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรด้านเกษตรอินทรีย์ เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายให้โรงเรียนและคนในชุมชน จนเกิดเป็น “ธนาคารผักอินทรีย์ตำบลหนองสนธิ สร้างมูลค่าของผลผลิตให้เพิ่มขึ้น เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ เป็นสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ การจัดการตนเองของกลุ่มองค์กรชุมชนจนก่อให้เกิดนโยบายของท้องถิ่น และเชื่อมโยงกับกลไกในพื้นที่และชุมชนได้อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็น “ชุมชนสีเขียว” คนมีสุขภาพดี แจ่มใส ตามแนวทาง “สุขภาวะชุมชน” และเรียนรู้การจัดการเพื่อให้ คน กลไก ข้อมูล เป็นระบบที่สามารถต่อยอดและขยายผลได้ และคนพบผู้นำจากกลุ่มองค์กรจากชุมชนที่เป็นทั้งวิทยากร(ผู้นำการเปลี่ยนแปลง) และผู้นำท้องถิ่น ที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคนพบความสำคัญของข้อมูลจากระบบข้อมูลตำบลและการวิจัยชุมชนที่สะท้อนความเข้มแข็งของพื้นที่ที่สามารถเป็นตัวอย่างแก่ท้องถิ่นอื่น จนเป็นที่มาของการ “ประกาศเป็นตำบลต้นแบบการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ ๔.๐” ของจังหวัดสุรินทร์”

๒. เป้าหมายในการพัฒนางาน

- ๑) ประชาชนตำบลหนองสนธิ จำนวน ๕,๒๓๒ คน
- ๒) เกิดคณะทำงานด้านการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในระดับตำบล
- ๓) เกษตรกรมีความรู้ทักษะในการทำเกษตรอินทรีย์
- ๔) ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้เกษตรกร
- ๕) ส่งเสริมการออม และการจัดสวัสดิการของชุมชน
- ๖) ผลผลิตของเกษตรกรมีคุณภาพและสามารถจำหน่ายได้
- ๗) เกิดพื้นที่ต้นแบบการทำเกษตรอินทรีย์

๓. ลักษณะการบริหารจัดการทุนทางสังคม และกระบวนการในการแก้ปัญหาและพัฒนา

๓.๑ การใช้ข้อมูล

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิสามารถสร้างกลไกการทำงานขึ้นเป็นสหกรณ์การเกษตร โดยเป็นกลไกที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของคณะทำงานโครงการและกลุ่มเป้าหมาย มีความหลากหลายของที่มาเช่น ราษฎรชุมชน ตัวแทนกลุ่มหมาย หน่วยงาน และผู้นำท้องถิ่น มีการหนุนเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับหมู่บ้านและจังหวัด มีการสร้างกลไกการทำงานในระดับย่อยคือกลุ่มย่อย ๕-๖ คน ที่คอยดูแลกันในทุกเรื่อง เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน มีการทำงานโดยยึดโยงกับธรรมนูญตำบลหนองสนธิ เป็นเครื่องมือและแนวทางในการขับเคลื่อนงาน โดยธรรมนูญตำบลมีหมวดที่ว่าด้วยเรื่องเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย ที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติตนของคนตำบลหนองสนธิ ทำให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

๓.๒ การพัฒนาสมรรถนะกำลังคน

๑)การพัฒนาศักยภาพและทักษะ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิได้มีการบริหารจัดการโดยมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นคณะทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในตำบล เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการทำงานที่สะดวกรวดเร็ว การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายภายนอก เช่นสำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์ ในการมาช่วยพัฒนากลุ่มเป้าหมายตามโครงการ จึงทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการจึงมีเป้าหมายชัดเจนมากขึ้น และมีผู้ที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ มาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ให้ดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาศักยภาพนักวิชาการให้สามารถดำเนินการวิจัยชุมชน (RECAP) และจัดทำระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) จนทำให้เห็นสถานะของข้อมูลในพื้นที่รวมถึงทุนและศักยภาพของคนและทรัพยากรที่มีในชุมชน สามารถมีการนำใช้ในออกแบบการงานประจำจึงเกิดโครงการที่ตรงตามสถานการณ์พื้นที่ มีการปรับแนวทางการขับเคลื่อนเป็นนโยบายสาธารณะโดยใช้ “ธรรมนูญตำบลหนองสนธิ” มาใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อน และการทำให้ชุมชนมีการแบ่งคุ้มบ้านและสร้างจิตอาสา

รับผิดชอบในคุ้มครองตนเอง และเชื่อมการทำงานในพื้นที่ในรูปแบบท้องถิ่น ท้องถิ่น หน่วยงานในพื้นที่และกลุ่ม/องค์กรภาคประชาชน ทำให้ธรรมนูญตำบลเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนงานของพื้นที่ โดยมีการประกาศใช้วันเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ มีทั้งหมด ๒ หมวด ๘๔ ข้อ

๒) องค์ความรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ การเน้นให้ผู้รู้ในชุมชนมาถ่ายทอดความรู้กลุ่มเป้าหมาย และใช้ทุนทางสังคมในพื้นที่เป็นฐานในการเรียนรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้บทเรียนเกี่ยวกับความคุ้นเคยกันทั้งกลุ่มเป้าหมายและวิทยากร ทำให้การเรียนรู้ไม่เกร็ง สื่อสารกันได้ดี บรรยากาศในการเรียนรู้เป็นไปด้วยความสุข และสิ่งที่วิทยากรและผู้เข้าร่วมอบรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริงในพื้นที่ อีกทั้งการเรียนรู้โดยการปฏิบัติการจริงในแปลงผักเป็นระยะเวลาต่อเนื่องทำให้กลุ่มเป้าหมายได้มีการทดลองนำใช้ความรู้ที่ตนเองได้รับจากการฝึกอบรมมาใช้ในการปฏิบัติจริง ทำให้ได้ใช้ความรู้มาใช้จริง เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการลงมือทำ ซึ่งจากการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงทำให้กลุ่มเป้าหมายมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสนุกในการเรียนรู้เนื่องจากมีความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ การพัฒนากลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วม

การเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นความจำเป็นมากในการพัฒนากลุ่มอาชีพ เนื่องจากพัฒนาด้านการเกษตรจำเป็นต้องครอบคลุมการพัฒนาในทุกระยะตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยในแต่ละช่วงจำเป็นต้องมีการเชื่อมประสานภาคีที่มีความชำนาญเฉพาะแต่ละช่วง คือ ต้นน้ำ เป็นกระบวนการผลิต มีการประสานสำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์เพื่อให้ความรู้ด้านการปลูก การบำรุงรักษา การบำรุงดิน กลางน้ำ เป็นกระบวนการเก็บ ตัดแต่ง ล้างและบรรจุ ได้มีการประสานเชื่อมโยงภาคธุรกิจคือทอปมารเก็ตมาช่วยในการฝึกการตัดแต่ง ล้าง บรรจุ ส่วนกระบวนการปลายน้ำคือการตลาด ได้เชื่อมโยงสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์และภาคธุรกิจมาช่วยส่งเสริมช่องทางทางการตลาดการจำหน่าย จะเห็นได้ว่าการเชื่อมโยงภาคีทั้งในและนอกชุมชนมีความสำคัญมากในการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชน เพราะจะทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ที่หลากหลายและครบกระบวนการอาชีพตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

การพัฒนาทักษะอาชีพ หลักสูตรต้องมีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ และมีระยะเวลาเหมาะสมควรเกษตรกรในพื้นที่ได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญและเกิดทักษะในการประกอบอาชีพจริง โดยโครงการนี้ให้ระยะเวลาให้กลุ่มเป้าหมายฝึกปฏิบัติการไม่น้อยกว่า ๕ เดือน ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ ปรับปรุง แก้ไขการประกอบอาชีพของตนเองต่อเนื่องจนเกิดความมั่นใจในการปลูกผักอินทรีย์

การรวมกลุ่มเกษตรกรในการประกอบอาชีพ เป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากการรวมกลุ่มจะมีการบริหารจัดการผลผลิตและการจำหน่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น การสร้างผู้ประกอบการในรูปแบบกลุ่มสหกรณ์ การเกษตรเป็นการยกระดับการทำงานของเกษตรกร เนื่องจากการเป็นสหกรณ์จะช่วยให้เกษตรกรได้ฝึกการเป็นผู้ประกอบการ การจัดทำแผนการผลิต แผนการตลาด การบริหารจัดการระบบการเงินการบัญชี ทำให้ยกระดับจากเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ

๓.๔ การใช้เงินทุนและงบประมาณ

- ๑) งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- ๒) งบประมาณจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ๙๖๗,๗๐๐ บาท

๓.๕ การใช้ทุนทางสังคม

- ๑) สหกรณ์การเกษตรพืชผักอินทรีย์หนองสนธิ จำกัด โดย นายไมฆิต แสงสุข ประธานสหกรณ์เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการรวมกลุ่มเกษตรกรปลูกผักอินทรีย์ บริหารจัดการการตลาด
- ๒) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอจอมพระ โดย นางรจนา สีวันทา ประธานศูนย์ฯ เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะทาง เช่น ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ฯลฯ ประกอบด้วยฐานเรียนรู้ ๗ ฐาน
- ๓) โรงเรียนประถมในเขตตำบลหนองสนธิ รับซื้อผักอินทรีย์เพื่อนำไปประกอบอาหารกลางวัน
- ๔) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองสนธิ ตรวจสอบเคมีปนเปื้อนในผัก
- ๕) สำนักงานเกษตรอำเภอจอมพระร่วมมือในการส่งเสริมเกษตรกรในการทำนาอินทรีย์ ผักปลอดภัย ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา
- ๖) โรงเรียนในเขตตำบลหนองสนธิจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานในโรงเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ และเศรษฐกิจพอเพียงรับซื้อผักประกอบอาหารกลางวันนักเรียน

๗) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนธิ โดย นายสมจิตร นามสว่าง นายก อบต. สนับสนุนงบประมาณ เจ้าหน้าที่ในการขับเคลื่อนงาน

๓.๖ การทำงานร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรภายนอก

๑) การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ทางคณะทำงานได้เชื่อมโยงกับภาคีในระดับจังหวัดที่จะช่วยขับเคลื่อน ประกอบกับทางผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ได้ประกาศนโยบายเกษตรอินทรีย์วิถีสุรินทร์ ๔.๐ ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่กำลังขับเคลื่อนมีแรงหนุนเสริมจากเกษตรอำเภอจอมพระ มาช่วยต่อยอดการดูแลผักอินทรีย์ให้ปลอดภัยจากแมลงและโรค พร้อมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายของเราเป็นกลุ่มนำร่องการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งทำให้การขับเคลื่อนงานของโครงการเป็นที่รู้จักมากขึ้นในวงกว้าง ทำให้เป็นผลต่อการจำหน่ายผักของสมาชิกมีมากขึ้นด้วย

๒) สนับสนุนให้ประชาชนรู้จักการออม โดยมีทุนทางสังคมที่ดำเนินการหลักคือกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสนธิ ที่ส่งเสริมให้สมาชิกออมเงินวันละบาทเพื่อเป็นกองทุนในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านที่เป็นแหล่งออมเงินของสมาชิกในหมู่บ้านสำหรับการออมเพื่อการกู้ยืมสำหรับการทำอาชีพ มีสถาบันการเงินบ้านหนองสนธิ ที่ดำเนินการมากกว่า ๑๖ ปี ตั้งแต่เป็นสถาบันชุมชนรวมทุนของทุกกองทุนในหมู่บ้านกว่า ๔ ทุน ผาก ออม จัดสวัสดิการให้คนในชุมชน เงินทุนหมุนเวียนมากกว่า ๙ ล้านบาท และเป็นแหล่งเรียนรู้ระดับอำเภอจอมพระ จากการที่ทุนทางสังคมได้รวมกันขับเคลื่อนทำให้คนในชุมชนมีเงินออมและแหล่งทุนในการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น

๔. ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการ

-**ด้านสังคม** เนื่องจากการปลูกผักจึงได้มีกิจกรรมเจอกันตลอดต่อเนื่อง มีการแบ่งกลุ่มย่อยจำนวน ๕-๖ คน เพื่อเป็นกลุ่มที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดความรัก สามัคคี รักใคร่ปรองดองกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน พึ่งพาอาศัยกัน ทำให้เกิดสังคมแห่งความเกื้อกูล ช่วยเหลือกันทั้งในเรื่องอาชีพและเรื่องอื่น ๆ ด้วย จึงเป็นเหมือนการสร้างสังคมแห่งการแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน มีการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์การเกษตร สร้างเครือข่ายขยายออกไปมากขึ้น

-**ด้านสุขภาพ** การปลูกผักอินทรีย์เป็นการสร้างสุขภาพทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา โดยทางกายเป็นการประกอบอาชีพที่ปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภคเนื่องจากการทำผักอินทรีย์จะไม่มีการใช้สารเคมีใด ๆ จึงปลอดภัยจากการมีสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย สำหรับทางจิตนั้นกลุ่มเป้าหมายมีความภูมิใจ สุขใจ ที่ทำให้คนในชุมชนและนอกชุมชนได้บริโภคผักที่ปลอดภัย เปรียบเสมือนการทำบุญใหญ่ในการช่วยเหลือให้คนมีสุขภาพที่ดีและราคาผักก็ใกล้เคียงหรือถูกกว่าด้วยซ้ำเมื่อเทียบกับผักทั่วไป เป็นการสร้างการแบ่งปัน เสียสละสิ่งดี ๆ ให้ผู้บริโภค เมื่อมารวมกันจึงเกิดสังคมแห่งการช่วยเหลือกัน ดูแลกันเนื่องจากการทำงานในระบบกลุ่มจำเป็นต้องทำงานเป็นทีมและไปด้วยกันทั้งทีม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทดลองปฏิบัติการจริง ลงมือทำจริงเกิดความรู้ใหม่ ทักษะใหม่ต่อเนื่อง สร้างปัญญาในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นการประกอบอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งดิน น้ำ อากาศ และผลผลิต จึงเป็นการพัฒนาที่ควบคุมดูแลทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมควบคู่กัน สังเกตในแปลงผักสภาพดินจะร่วนมากขึ้น มีไส้เดือนมาอาศัยมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

-**ด้านเศรษฐกิจชุมชน** เป้าหมายที่จะพัฒนารายได้ของประชาชนให้สามารถลดหนี้สินลงได้ภายใน ๓ ปี โดยการเชื่อมโยงภาคีทั้งในและนอกชุมชนมาหนุนเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องยั่งยืน บนทรัพยากรที่มีอยู่ในตำบลหนองสนธิ เพื่อเป็นสร้างงานสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในตำบลและเป็นการวางรากฐานให้ลูกหลานหนองสนธิได้สืบทอดการประกอบอาชีพเกษตรอินทรีย์ต่อไปในวันข้างหน้า ลดการอพยพแรงงานไปยังต่างจังหวัด เกิดทักษะความเชี่ยวชาญในการทำเกษตรอินทรีย์ ขยายผลไปยังตำบลอำเภออื่น ๆ ต่อไป และสหกรณ์การเกษตรพืชผักอินทรีย์ตำบลหนองสนธิ สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการซื้อผักลงได้ เนื่องจากมีการปลูกผักต่อเนื่อง จำนวน ๑,๘๐๐ บาท/เดือน และสามารถมีรายรับจากการจำหน่ายผักอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ๒๕๐๐ บาท/เดือน และเมื่อนำรายได้และรายจ่ายที่ไม่ต้องจ่ายมารวมกันแล้ว กลุ่มเป้าหมายเกิดรายได้ ๔,๓๐๐ บาท/เดือน นอกจากนั้นยังสามารถลดรายจ่ายอื่นได้อีกเช่นการลดรายจ่ายในการรักษาสุขภาพ เนื่องจากมีการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องในแปลงผัก การได้บริโภคผักทุกวัน ทำให้มีสุขภาพดีลดรายจ่ายจ่ายในการรักษาการเจ็บป่วยได้อีกทางหนึ่ง รวมทั้งผักอินทรีย์ที่ปลูกมีความคงทนไม่เปื่อยเน่าง่ายทำให้เก็บไว้ได้นาน ลูกค้าชอบ และในปัจจุบันทางจังหวัดสุรินทร์ได้ประสานทอปมารเก็ตมาช่วยสอนการรับผัก ตัดแต่ง ล้าง

และบรรจุภัณฑ์ และให้นำไปจำหน่ายในตลาดจริงใจของท็อปมาร์เก็ตอีกด้วย นอกเหนือจากการจำหน่ายตรงหน้าสวนผักที่สมาชิกปลูก และโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการส่งผักไปจำหน่ายให้โรงพยาบาลสุรินทร์และโรงพยาบาลจอมพระ รายได้รวมจากการจำหน่ายผักอินทรีย์รวม ๖ เดือน ๔๕๐,๐๐๐ บาท และสามารถลดรายจ่าย ลดรายจ่ายในการซื้อผักช่วงระยะเวลา ๖ เดือนคิดเป็นเงิน ๑,๐๐๘,๐๐๐ บาท

- **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน** มีพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ ๓,๓๔๔ ไร่ ข้าวอินทรีย์นาแปลงใหญ่ จำนวน ๒๒๐ ไร่ แปลงย่อย ๓๔๐ แปลง แบ่งเป็นกลุ่มในระยะปรับเปลี่ยน ๑,๓๐๘ ไร่ และเกษตรกรได้รับมาตรฐาน GAP ๙๖ ราย มาตรฐานอินทรีย์ มก.อช. ๑๐๐ ราย และมาตรฐานอินทรีย์ มกท. ๖๖ ราย กระจายใน ๕ หมู่บ้าน การทำเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อทรัพยากรดิน เนื่องจากการใส่ปุ๋ยคอกและการใช้จุลินทรีย์บำรุงรักษาพืชผัก ทำให้คุณภาพดินมีคุณภาพมากขึ้นและมีความเหมาะสมในการเพาะปลูกขึ้นไปเรื่อย เช่นเดียวกับกับทรัพยากรน้ำเมื่อไม่ใช้สารเคมีในการเกษตรก็ไม่ทำให้สารเคมีตกค้างในแหล่งน้ำตลอดจนมีอากาศที่บริสุทธิ์ ไม่มีกลิ่นเหม็นของยาฆ่าแมลง ดินมีความเหมาะสมในการเพาะปลูกมากขึ้น โดยสังเกตจากมีไส้เดือนมาอยู่อาศัยในแปลงมาก แสดงให้เห็นถึงการมีความสมบูรณ์ของดิน และทางกลุ่มได้นำผักไปตรวจสารเคมีปรากฏว่าไม่เจอสารเคมีตกค้างในผัก

๕. ปัจจัยสนับสนุน

- การสร้างการมีส่วนร่วมของ ๔ องค์กรหลักในพื้นที่
- มีเครือข่ายภายนอกให้การสนับสนุน เช่น กองทุนเพื่อการเสมอภาคทางการศึกษา หรือ กสศ. เกษตรอำเภอจอมพระ เกษตรจังหวัดสุรินทร์ สหกรณ์จังหวัดสุรินทร์ พาณิชยจังหวัดสุรินทร์ สิ่งแวดล้อมจังหวัดสุรินทร์ อบจ.สุรินทร์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- คณะทำงาน มีความหลากหลายของที่มาเช่นปราชญ์ชุมชน ตัวแทนกลุ่มหมาย หน่วยงาน และผู้นำในท้องถิ่น มีการหนุนเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับหมู่บ้านและจังหวัด มีการสร้างกลไกการทำงานในระดับย่อยคือกลุ่มย่อย ๕-๖ คน ที่คอยดูแลกันในทุกเรื่อง เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน มีการทำงานโดยยึดโยงกับธรรมนูญตำบลหนองสนธิ เป็นเครื่องมือและแนวทางในการขับเคลื่อนงาน โดยธรรมนูญตำบลมีหมวดที่ว่าด้วยเรื่องเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย ที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติตนของคนตำบลหนองสนธิ ทำให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

ประเด็น
การจัดการอาหารชุมชน

เรื่องที่ ๖	การจัดการความมั่นคงทางอาหาร องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
วิทยากร	นายโชติวิทย์ เลือเล็ก
ตำแหน่ง	เลขานายกององค์การบริหารส่วนตำบล/ปราชญ์ชาวบ้าน
เบอร์โทรศัพท์	๐๘๙-๗๗๘-๖๘๕๕

๑. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนทีเน้นให้ชุมชนที่ได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการทำการเกษตรตาม กระแสทุนนิยม ที่ส่งผลให้เกษตรกรและชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรม วิถีชีวิต ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่น ๆ ซึ่งทางออกคือการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่าน กระบวนการสร้างปัญญาให้แก่ตนเองของชาวชุมชนจนเกิดเป็นองค์ความรู้และเป็นต้นแบบของการพึ่งพา ตนเอง เน้นให้เห็นถึงกระบวนการ ๔ ลักษณะ ได้แก่ การรวมกลุ่ม การสร้างการเรียนรู้ การสร้างการมี ส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพ ให้เกิดความชำนาญ โดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้สนับสนุนถึง การพัฒนาเทคนิควิธี เทคโนโลยีด้านการผลิตภัณฑ์ สนับสนุนงบประมาณการผลิต ที่จะส่งเสริมการ ดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่ ซึ่งการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบางคนทีนั้น สะท้อนจากกลุ่มเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ที่มิงงานในลักษณะการสร้างวินัยการ ออม การทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาทักษะฝีมือ ของสมาชิกกลุ่ม และเศรษฐกิจระดับกลุ่มมิงงานใน ลักษณะการจัดสวัสดิการกลุ่ม การสร้างอาชีพเสริม การช่วยเหลือเกื้อกูล จัดตลาดและกระจายสินค้า

ปัจจุบันช่วงสถานการณ์ COVID-19 กลุ่มการจ้างงานคนพิการมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ นำ เงินกองทุนสาธารณะประโยชน์ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที วัดบางคนทีใน จัดโครงการ บ้านผัก บ้านสุข วันศุกร์ เว้นศุกร์ โดยจะมีการจัดซื้อผักสวนครัวจากครัวเรือนที่ปลูกไว้ทานเอง แล้วเหลือ จากการรับประทานนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ COVID-19 ทุกวันศุกร์ที่ ๒ และศุกร์ที่ ๔ ของทุกเดือน โดยวัดบางคนทีใน มีการนำอาหารแห่งมารวมแจกจ่ายด้วยทุกครั้ง

๒. เป้าหมายในการพัฒนางาน

กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา

- ชาวชุมชนตำบลบางคนที และตำบลยายแพ่ง
- วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพยายแพ่ง
- ปราชญ์ชุมชนตำบลบางคนทียายแพ่ง
- กลุ่มปุ๋ยสั่งตัดบ้านยายแพ่ง
- หมู่บ้านบางกล้วย หมู่ ๙ ตำบลบางคนที
- ร้านค้าชุมชนตำบลบางคนที
- กลุ่มอาชีพ

๓. วิธีการดำเนินงานและบทบาทของผู้นำชุมชนท้องถิ่น

๓.๑ วิธีการดำเนินงาน

สร้างกระบวนการเรียนรู้เน้นให้ชุมชนที่ได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการทำการเกษตรตามกระแสทุน นิยม ที่ส่งผลให้เกษตรกรและชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรม วิถีชีวิต ปัญหาสุขภาพ ปัญหา สิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่น ๆ ซึ่งทางออกคือการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่าน กระบวนการสร้างปัญญาให้แก่ตนเองของชาวชุมชนจนเกิดเป็นองค์ความรู้และเป็นต้นแบบของการพึ่งพา ตนเอง เน้นให้เห็นถึงกระบวนการ ๔ ลักษณะ ได้แก่ การรวมกลุ่ม การสร้างการเรียนรู้ การสร้างการมี ส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพ ให้เกิดความชำนาญ โดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้สนับสนุนถึง

การพัฒนาเทคนิควิธี เทคโนโลยีด้านการผลิตภัณฑ์ สนับสนุนงบประมาณการผลิต ที่จะส่งเสริมการดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่ ซึ่งการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนทีนั้น สะท้อนจากกลุ่มเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ที่มิงานในลักษณะการสร้างวินัยการออม การทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาทักษะฝีมือ ของสมาชิกกลุ่ม และเศรษฐกิจระดับกลุ่มมิงานในลักษณะการจัดสวัสดิการกลุ่ม การสร้างอาชีพเสริม การช่วยเหลือเกื้อกูล จัดหาตลาดและกระจายสินค้า

๓.๒ บทบาทของผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนางานเด่น

การบริหารจัดการสะท้อนงานด้านการเมือง การปกครอง ๕ ลักษณะ ได้แก่ ๑) การตั้งกฎ กติกา ข้อตกลงภายในชุมชน เช่นการขับเคลื่อนงานที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะ ข้อบัญญัติตำบล เป็นต้น ๒) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เช่น การสร้างเวทีการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดทำแผนชุมชน เป็นต้น ๓) การเข้าถึงสิทธิ และการรับบริการต่าง ๆ ๔) การจัดการความขัดแย้งภายในชุมชน และ ๕) การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ จากที่กล่าวมากระบวนการในการจัดการตนเอง ประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจ เรียนรู้ปัญหา และจัดทำข้อมูลสนับสนุน หรือข้อมูลที่แสดงปัญหาได้

๔. ลักษณะการบริหารจัดการทุนทางสังคมและกระบวนการในการแก้ปัญหาและพัฒนา

๔.๑ การใช้ข้อมูล

มุ่งเน้นให้เห็นถึงการนำข้อมูลทุนและศักยภาพของพื้นที่ ในการตอบสนองต่อการจัดการตนเอง หรือการพัฒนางานต่อยอด โดยหลักการนำข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคี ๔ องค์กรหลัก ได้รู้จักตนเอง และภาคีเครือข่ายภายนอกที่จะได้เรียนรู้ทุนและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการงาน ของแต่ละหน่วยงาน หรือกลุ่มองค์กรในพื้นที่ ในการจัดการตนเองและพัฒนาต่อยอดงานอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๔.๒ การพัฒนาสมรรถนะกำลังคน

ส่งเสริมให้ชุมชนปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลงภายในชุมชนบนพื้นฐานของกฎหมาย และไม่สร้างความเดือดร้อนต่อชุมชน

ส่งเสริมกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เช่น การสร้างเวทีการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดทำแผนชุมชน

ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถเข้าถึงสิทธิ ของตนเอง และเคารพต่อสิทธิของผู้อื่นอย่างเท่าเทียม โดยส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสได้มีโอกาสเป็นผู้ให้ต่อสังคม เป็นต้น

๔.๓ การจัดการความรู้

๔.๓.๑ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม นอกกลุ่ม มีการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มทุนระดับชุมชนในการสอดแทรกการทำเกษตรอินทรีย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกสถานะวิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ให้ได้รับมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาด

๔.๓.๒ การเรียนรู้ภายในตำบล นำใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ให้ได้มีโอกาสในการร่วมเรียนรู้ทุนและศักยภาพของตนเอง นำสู่การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการตนเอง และพัฒนาต่อยอดงานของทุนและศักยภาพที่มีอยู่ภายในพื้นที่ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดจิตอาสาในการพัฒนางาน โดยประชุม ๔ ภาคีหลักในการพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และแกนนำจิตอาสา ร่วมทำกิจกรรม

๔.๓.๓ การเรียนรู้ภายนอกอาจไปเรียนรู้พื้นที่อื่น หรือพื้นที่อื่นเข้ามาเรียนรู้ จัดทำหลักสูตรการอบรมโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักแล้วสอดแทรกการทำเกษตรแบบผสมผสานจุดประกายให้ผู้เข้ารับการอบรมมองเห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้ และเป็นผู้ประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอบางคนทีและสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อร่วมกับคณะกรรมการ ติดตามผลและ สรุปผลการประเมินการจัดการอบรม จะมีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบเพื่อติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน(ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง) ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามจะเป็นผู้ ติดตาม ประเมินผล อีกนัยหนึ่ง ผู้เข้ารับการอบรมจะเป็นผู้ที่ประเมินศักยภาพศูนย์ปราชญ์ และเสนอแนะ ข้อดี ข้อเสียของศูนย์เพื่อที่ศูนย์จะได้นำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการกระบวนการต่าง ๆ ในการอบรมโดยจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ปีละอย่างน้อย

๔ รุ่น รุ่นละ ๔๐ คน ซึ่งในแต่ละรุ่นจะมีการนำผู้เข้ารับการอบรมและคณะกรรมการกลุ่มไปศึกษาดูงาน โครงการในพระราชดำริส ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพศูนย์ปราชญ์ซึ่งทาง สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามจะมีการประเมิน และติดตาม ผลลัพธ์ทุกครั้งที่เกิดการอบรมเพื่อ พิจารณาการอนุมัติงบประมาณ

๔.๓.๔ การวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ ประมวลผลการข้อมูลเพื่อนำมา จัดทำหลักสูตรการอบรมโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักแล้วสอดแทรกการทำเกษตร แบบผสมผสานจุดประกายให้ผู้เข้ารับการอบรมมองเห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมาปรับใช้ในการ ดำรงชีวิตได้ และเป็นผู้ประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอบางคนที่และสำนักงานเกษตรจังหวัด สมุทรสงคราม เพื่อร่วมกับคณะกรรมการ ติดตามผลและ สรุปผลการประเมินการจัดการอบรม จะมีการ จัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบเพื่อติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน(ชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง) ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามจะเป็นผู้ ติดตาม ประเมินผล อีกนัยหนึ่ง ผู้เข้ารับการอบรมจะเป็นผู้ที่ประเมินศักยภาพศูนย์ปราชญ์ และเสนอแนะ ข้อดี ข้อเสียของศูนย์เพื่อที่ ศูนย์จะได้นำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการกระบวนการต่าง ๆ ในการอบรมโดยจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ปีละ อย่าน้อย ๔ รุ่น รุ่นละ ๔๐ คน ซึ่งในแต่ละรุ่นจะมีการนำผู้เข้ารับการอบรมและคณะกรรมการกลุ่มไป ศึกษาดูงาน โครงการในพระราชดำริส ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพศูนย์ ปราชญ์ซึ่งทางสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามจะมีการประเมิน และติดตาม ผลลัพธ์ทุกครั้งที่เกิด การอบรมเพื่อพิจารณาการอนุมัติงบประมาณ

๔.๓.๕ การสรุปบทเรียนการดำเนินงานเด่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่เน้นให้ชุมชนที่ ได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการทำการเกษตรตามกระแสทุนนิยม ที่ส่งผลให้เกษตรกรและชุมชนเกิดการ เปลี่ยนแปลง วัฒนธรรม วิถีชีวิต ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่น ๆ ซึ่งทางออกคือการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกระบวนการสร้างปัญญาให้แก่ตนเองของชาวชุมชนจน เกิดเป็นองค์ความรู้และเป็นต้นแบบของการพึ่งพาตนเอง เน้นให้เห็นถึงกระบวนการ ๔ ลักษณะ ได้แก่ การรวมกลุ่ม การสร้างการเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพ ให้เกิดความชำนาญ โดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้สนับสนุนถึงการพัฒนาเทคนิควิธี เทคโนโลยีด้านการผลิตภัณฑ์ สนับสนุนงบประมาณการผลิต ที่จะส่งเสริมการดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่ ซึ่งการจัดการ ตนเองตามเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่นั้น สะท้อนจากกลุ่มเศรษฐกิจระดับ คราวเรือน ที่มิงงานในลักษณะการสร้างวินัยการออม การทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาทักษะฝีมือ ของ สมาชิกกลุ่ม และเศรษฐกิจระดับกลุ่มมิงงานในลักษณะการจัดสวัสดิการกลุ่ม การสร้างอาชีพเสริม การ ช่วยเหลือเกื้อกูล จัดหาตลาดและกระจายสินค้า

ปัจจุบันช่วงสถานการณ์ COVID-19 กลุ่มการจ้างงานคนพิการมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ นำ เงินกองทุนสาธารณะประโยชน์ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ วัดบางคณทีใน จัดโครงการ บันผัก บันสุข วันศุกร์ เว้นศุกร์ โดยจะมีการจัดซื้อผักสวนครัวจากครัวเรือนที่ปลูกไว้ทานเอง แล้วเหลือ จากการรับประทานนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ COVID-19 ทุกวันศุกร์ที่ ๒ และศุกร์ที่ ๔ ของทุกเดือน โดยวัดบางคณทีใน มีการนำอาหารแห้งมารวมแจกจ่ายด้วยทุกครั้ง

ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 กลุ่มการจ้างงานคนพิการมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ นำ เงินกองทุนสาธารณะประโยชน์ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ วัดบางคณทีใน จัดโครงการ บันผัก บันสุข วันศุกร์ เว้นศุกร์ โดยจะมีการจัดซื้อผักสวนครัวจากครัวเรือนที่ปลูกไว้ทานเอง แล้วเหลือ จากการรับประทานนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ COVID-19 ทุกวันศุกร์ที่ ๒ และศุกร์ที่ ๔ ของทุกเดือน โดยวัดบางคณทีใน มีการนำอาหารแห้งมารวมแจกจ่ายด้วยทุกครั้ง

๔.๓.๖ การลงมือทำ/ปฏิบัติแล้วสรุปผลการดำเนินการเพื่อหาทางออกในส่วนที่ยังเป็นปัญหา มุ่งเน้นให้เห็นถึงการนำใช้ข้อมูลทุนและศักยภาพของพื้นที่ ในการตอบสนองต่อการจัดการตนเอง หรือ การพัฒนางานต่อยอด โดยหลักการนำใช้ข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบล บางคนที่ เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคี ๔ องค์กรหลัก ได้รู้จักตนเอง และภาคีเครือข่ายภายนอก ที่ได้ เรียนรู้ทุนและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการงาน ของแต่ละหน่วยงาน หรือกลุ่ม องค์กรในพื้นที่ ในการจัดการตนเองและพัฒนาต่อยอดงานอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๓.๔ การพัฒนากลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วม

(๑) ส่งเสริมให้ชุมชนปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลงภายในชุมชนบนพื้นฐานของกฎหมาย และไม่สร้างความเดือดร้อนต่อชุมชน

(๒) ส่งเสริมกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เช่น การสร้างเวทีการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดทำแผนชุมชน

(๓) ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถเข้าถึงสิทธิ ของตนเอง และเคารพอธิปไตยของผู้อื่นอย่างเท่าเทียม โดยส่งเสริมให้ผู้อยู่อาศัยมีโอกาสได้มีโอกาสเป็นผู้ให้ต่อสังคม เป็นต้น

๓.๕ การใช้เงินทุนและงบประมาณ

เป็นการนำเงินกองกลางของกลุ่มทุนทางชุมชนในการจัดซื้อผักสวนครัวจากครัวเรือนที่ปลูกไว้ทานเอง แล้วเหลือจากการรับประทานนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อ สถานการณ์ COVID-19 ทุกวันศุกร์ที่ ๒ และศุกร์ที่ ๔ ของทุกเดือน โดยวัดบางคนทีใน มีการนำอาหารแห้งมาแจกจ่ายด้วยทุกครั้ง มีการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายเพื่อแสดงให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อดูแลงบประมาณในทุก ๆ กลุ่ม

๓.๖ การใช้ทุนทางสังคม

มุ่งเน้นให้เห็นถึงการนำข้อมูลทุนและศักยภาพของพื้นที่ ในการตอบสนองต่อการจัดการตนเอง หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยหลักการนำข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคี ๔ องค์กรหลัก ได้รู้จักตนเอง และภาคีเครือข่ายภายนอกที่จะได้เรียนรู้ทุนและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการงาน ของแต่ละหน่วยงาน หรือกลุ่มองค์กรในพื้นที่ ในการจัดการตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๓.๗ การทำงานร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรภายนอก

มุ่งเน้นให้เห็นถึงการนำข้อมูลทุนและศักยภาพของพื้นที่ ในการตอบสนองต่อการจัดการตนเอง หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยหลักการนำข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคี ๔ องค์กรหลัก ได้รู้จักตนเอง และภาคีเครือข่ายภายนอกที่จะได้เรียนรู้ทุนและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการงาน ของแต่ละหน่วยงาน หรือกลุ่มองค์กรในพื้นที่ ในการจัดการตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๔. ผลที่เกิดขึ้น

ผลต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย

ชุมชนทำเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดภัยให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคหลีกเลี่ยงจากการได้รับสารพิษ ด้วยวิธีการบรรยายและเปรียบเทียบให้เห็นถึงข้อแตกต่าง ของผลผลิตทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีและผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ทำให้ผู้เข่าบรมได้รับความรู้ถึงการเลือกผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย ไร้สารเคมีตกค้าง และนำความรู้ไปปรับใช้ในการทำเกษตรของตนจนต่ออย่างต่อเนื่องเป็นเกษตรกรรมยั่งยืนต่อชุมชนก่อให้เกิดสมดุลทางธรรมชาติเป็นแหล่งอาหารที่มีความปลอดภัย ไม่มาสารเคมีตกค้าง เป็นแหล่งครัวชุมชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น ในช่วง COVID-19 ได้อย่างเพียงพอต่อประชากรในพื้นที่

ผลต่อหน่วยงาน

เกิดทิศทางการขับเคลื่อนใหม่ ในการบูรณาการข้อมูลทุนและศักยภาพของพื้นที่ ในกาตอบสนองต่อการจัดการตนเอง หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยหลักการนำข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคี ๔ องค์กรหลัก ได้รู้จักตนเอง และภาคีเครือข่ายภายนอก ที่จะได้เรียนรู้ทุนและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการงาน ของแต่ละหน่วยงาน หรือกลุ่มองค์กรในพื้นที่ ในการจัดการตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ผลต่อกลุ่ม องค์กรชุมชน

เห็นถึงการนำข้อมูลทุนและศักยภาพของพื้นที่ ในการตอบสนองต่อการจัดการตนเอง หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยหลักการนำข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคี ๔ องค์กรหลัก ได้รู้จักตนเอง และภาคีเครือข่ายภายนอก ที่จะได้

เรียนรู้ทุนและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการงาน ของแต่ละหน่วยงาน หรือกลุ่มองค์กรในพื้นที่ ในการจัดการตนเองและพัฒนาต่อยอดงานอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ผลต่อชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนทีเน้นให้ชุมชนที่ได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการทำการเกษตรตาม กระแสทุนนิยม ที่ส่งผลให้เกษตรกรและชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรม วิถีชีวิต ปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่น ๆ ซึ่งทางออกคือการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่าน กระบวนการสร้างปัญญาให้แก่ตนเองของชาวชุมชนจนเกิดเป็นองค์ความรู้และเป็นต้นแบบของการพึ่งพา ตนเอง เน้นให้เห็นถึงกระบวนการ ๕ ลักษณะ ได้แก่ การรวมกลุ่ม การสร้างการเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพ ให้เกิดความชำนาญ โดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้สนับสนุนถึง การพัฒนาเทคนิควิธี เทคโนโลยีด้านการผลิตภัณฑ์ สนับสนุนงบประมาณการผลิต ที่จะส่งเสริมการ ดำเนินงานที่มีทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่ ซึ่งการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบางคนทีนั้น สะท้อนจากกลุ่มเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ที่มีส่วนในลักษณะการสร้างวินัยการ ออม การทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาทักษะฝีมือ ของสมาชิกกลุ่ม และเศรษฐกิจระดับกลุ่มมีงานใน ลักษณะการจัดสวัสดิการกลุ่ม การสร้างอาชีพเสริม การช่วยเหลือเกื้อกูล จัดหาตลาดและกระจายสินค้า

ปัจจุบันช่วงสถานการณ์ COVID-19 กลุ่มการจ้างงานคนพิการมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ นำ เงินกองทุนสาธารณะประโยชน์ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที วัตถุประสงค์ที่ใน จัดโครงการ บันผัก บันสุข วันศุกร์ เว้นศุกร์ โดยจะมีการจัดซื้อผักสวนครัวจากครัวเรือนที่ปลูกไว้ทานเอง แล้วเหลือ จากการรับประทานนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ COVID-19 ทุกวันศุกร์ที่ ๒ และศุกร์ที่ ๔ ของทุกเดือน โดยวัตถุประสงค์ที่ใน มีการนำอาหารแห้งมารวมแจกจ่ายด้วยทุกครั้ง

ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 กลุ่มการจ้างงานคนพิการมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ นำ เงินกองทุนสาธารณะประโยชน์ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที วัตถุประสงค์ที่ใน จัดโครงการ บันผัก บันสุข วันศุกร์ เว้นศุกร์ โดยจะมีการจัดซื้อผักสวนครัวจากครัวเรือนที่ปลูกไว้ทานเอง แล้วเหลือ จากการรับประทานนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ COVID-19 ทุกวันศุกร์ที่ ๒ และศุกร์ที่ ๔ ของทุกเดือน โดยวัตถุประสงค์ที่ใน มีการนำอาหารแห้งมารวมแจกจ่ายด้วยทุกครั้ง

๔. ปัจจัยสนับสนุน

ปัจจัยทุนทางสังคม

ส่งเสริมให้ชุมชนปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลงภายในชุมชนบนพื้นฐานของกฎหมาย และไม่สร้าง ความเดือดร้อนต่อชุมชน

ส่งเสริมกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เช่น การสร้างเวทีการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาจัดทำแผนชุมชน

ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถเข้าถึงสิทธิ ของตนเอง และเคารพต่อสิทธิของผู้อื่นอย่างเท่าเทียม โดย ส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสได้มีโอกาสเป็นผู้ต่อสู้สังคมน เป็นต้น

ปัจจัยสวนนโยบาย

มุ่งเน้นให้เห็นถึงการนำใช้ข้อมูลทุนและศักยภาพของพื้นที่ ในการกำหนดทิศทาง การขับเคลื่อน หรือการพัฒนางานต่อยอด โดยหลักการนำใช้ข้อมูล จากประสบการณ์ที่ผ่านมาขององค์การบริหาร ส่วน ตำบลบางคนที เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคี ๔ องค์กรหลัก ได้รู้จักตนเอง และภาคีเครือข่ายภายนอก ที่จะได้เรียนรู้ทุนและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการงาน ของแต่ละหน่วยงาน หรือ กลุ่มองค์กรในพื้นที่ ในการจัดการตนเองและพัฒนาต่อยอดงานอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ปัจจัยสวนงบประมาณ

สร้างความโปร่งใสต่อการบริหารเงินกองกลางของกลุ่มทุนทางชุมชนในการจัดซื้อผักสวนครัวจาก ครัวเรือนที่ปลูกไว้ทานเอง แล้วเหลือจากการรับประทานนำมาแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อ สถานการณ์ COVID-19 ทุกวันศุกร์ที่ ๒ และศุกร์ที่ ๔ ของทุกเดือน โดยวัตถุประสงค์ที่ใน มีการนำ อาหารแห้งมารวมแจกจ่ายด้วยทุกครั้ง มีการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายเพื่อแสดงให้กับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อดูแลงบประมาณในทุกๆ กลุ่ม

ปัจจัยส่วนการมีส่วนร่วม

นำใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ให้ได้มีโอกาสในการร่วมเรียนรู้ทุนและศักยภาพของตนเอง นำสู่การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการตนเองและพัฒนาต่อยอดงานของทุนและศักยภาพที่มีอยู่ภายในพื้นที่ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดจิตอาสาในการพัฒนางาน โดยประชุม ๔ ภาคีหลักในการพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และแกนนำจิตอาสา ร่วมทำกิจกรรม

เรื่องที่ ๗	อาหารปลอดภัย เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอกาฬมณี จังหวัดกาญจนบุรี
วิทยากร	นางสิริวรรณ โอภากุลวงษ์
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เบอร์โทรศัพท์	๐๘๗-๕๓๓-๑๑๘๖

๑. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

เทศบาลตำบลพระแท่น อำเภอกาฬมณี จังหวัดกาญจนบุรี ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลพระแท่น ในปี ๒๕๔๒ มีพื้นที่ ๖,๖๒๕ ไร่ มีทั้งหมด ๑๒ หมู่บ้าน และจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๒,๐๔๔ ครัวเรือน ประชากร ๖,๒๑๐ คน โดยแบ่งเป็นชาย ๒,๙๘๕ คน หญิง ๓,๒๒๕ คน พื้นที่ทางการเกษตรจำนวน ๕,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔๗ % ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ มีค่า PH ในระดับปานกลาง (pH๖.๐-๗.๐) มีจำนวนเกษตรกรในพื้นที่เทศบาลตำบลพระแท่น มี ๔๐๘ คน มีกลุ่มเกษตรกรที่สนใจการทำเกษตรอินทรีย์ ก่อตั้งกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนวิถึพระแท่นในปี ๒๕๖๒ จำนวนสมาชิก ๒๒ คน เกษตรกรร้อยละ ๕๐ ปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก ปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย พริก ข้าวโพด ปลูกพืชผักหลากหลายชนิด และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม ผักสวนครัวนิยมปลูกรับประทานเอง เช่น ต้นหอม ผักชี แมงลัก กระเพรา ผักบุ้ง เป็นต้น การเลี้ยงไก่ไข่ ไก่พื้นบ้าน ไว้รับประทานเอง ส่วนเนื้อสัตว์เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว จัดซื้อจากพ่อค้าภายนอก หรือในบางครั้งมีการรวบรวมเงินซื้อเป็นตัวและชำแหละแบ่งปันกัน เพื่อลดรายจ่าย

มีความเสี่ยงของโรคจากอาหารโรคอาหารเป็นพิษ มีสาเหตุมาจากการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนด้วย สิ่งที่เป็นอันตราย เช่น สารเคมีธรรมชาติ สารเคมีสังเคราะห์ สารพิษ มีจำนวนการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือ พิการในพื้นที่ จำนวน ๔๕๑ คน เกิดโรคมะเร็งมะเร็งจำนวน ๘ คน เบาหวาน ๘๔ คน และความดันโลหิตสูง ๑๘๙ คน เป็นต้น ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการพฤติกรรมการทำการเกษตรของคนในชุมชนที่เน้นการผลิตเพื่อการค้าเป็นหลัก ซึ่งมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืช ทำให้เกษตรกรได้รับสารพิษและมีสารพิษตกค้างในผลผลิตอีกด้วย

จากการที่เกษตรกรนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการจำหน่าย การมีต้นทุนการผลิตสูงและการคาดการณ์ เรื่องการผลิตกับความต้องการของตลาดต่ำ ส่งผลให้เกษตรกรเกิดภาระหนี้สินจากการทำการเกษตรกรรม จากข้อมูล TCNAP พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระแท่น มีภาระหนี้สิน ๔๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน และเป็นหนี้สินจากการทำการเกษตรถึงร้อยละ ๒๘ จากการที่ในพื้นที่มีการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรกรรม ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลพระแท่น และเทศบาลตำบลพระแท่นได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดจากการใช้สารเคมีในการเกษตรที่ส่งผลแก่ประชาชนในชุมชนได้รับสารพิษจากสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร โดยใช้วิธีการตรวจสอบสารเคมีตกค้างในกระแสเลือดของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด ๓๐คน พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีสารเคมีตกค้างในกระแสเลือด ในระดับความเสี่ยงสูง จำนวน ๙๔ % (จำนวน ๒๘ คน) มี และสารเคมีตกค้างในกระแสเลือดในระดับ ความเสี่ยงอันตราย จำนวน ๓% (จำนวน ๑ คน) และมีเพียง ๓% (จำนวน ๑ คน) ที่มีระดับเลือดปกติ โดยไม่มีสารเคมีตกค้าง ซึ่งผลจากการตรวจสอบสารเคมีในเลือด ส่งผลให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เทศบาลตำบลพระแท่น และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ มีความตื่นตัวในการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนมากขึ้นทำให้มีการขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัยในชุมชนท้องถิ่นเกิดขึ้น และเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓

๒. เป้าหมายในการพัฒนางาน

-กลุ่มเป้าหมาย ประชากรในเขตเทศบาลตำบลพระแท่น ๒,๐๔๔ ครัวเรือน ประชากร ๖,๒๑๐ คน แบ่งเป็นชาย ๒,๙๘๕ คน หญิง ๓,๒๒๕ คน

-เป้าหมายที่ต้องการ

๑) เพื่อพัฒนาระบบเกษตรกรรมผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชน

๒) เพื่อสร้างแปลงปลูกผักพร้อมที่หมักปุ๋ยในตัวอันนำไปสู่การลดรายจ่ายและเกื้อกูลกันในชุมชน

๓) เพื่อสร้างรูปแบบตลาดเกษตรกรรรายย่อยต้นแบบและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำไปสู่การเพิ่มรายได้และการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนของเทศบาลตำบลพระแท่น จังหวัดกาญจนบุรี

๔) เพื่อให้ประชากรทุกกลุ่มในพื้นที่เทศบาลพระแท่นมีสุขภาพดีอายุยืนยาว

๓. วิธีการดำเนินงานและบทบาทของผู้นำชุมชนท้องถิ่น

การณรงค (การใช้ขอมูล การสื่อสารเพื่อการผลิตหรือการบริโภคอาหารปลอดภัย) มีการประชุมประชาคมและคณะกรรมการเพื่อประชุมทำความเข้าใจกับชุมชน เพื่อให้เข้าร่วมโครงการ และขยายครัวเรือนต้นแบบสำหรับการดำเนินงาน

การอบรมให้ความรู้ เทศบาลตำบลพระแท่นร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพระแท่น ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และสำนักเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี ในการจัดอบรมกระบวนการการทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนเข้าอบรมหลักสูตรการพัฒนาาระบบอาหารปลอดภัยในชุมชน กับทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และเกิดแรงบันดาลใจในการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ เกิดการขยายองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๒จำนวน ๓๐ ครัวเรือน และต่อยอดขยายผลเป็น ๓๕๕ครัวเรือนในปัจจุบัน

การส่งเสริมการผลิต หรือการแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจวิถีพระแท่นปลูกพืชผักและสมุนไพรปลอดสารพิษ ส่งเสริมให้มีการทำปุ๋ยอินทรีย์ และนำหมักสมุนไพรไล่แมลง ใช้เองในพื้นที่เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัย ลดรายจ่ายและต้นทุน ปลูกพืช ผลไม้ที่แตกต่างในพื้นที่ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่แตกต่าง ไม่ปลูกตามกันมาก ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคและแบ่งปันให้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน มีการส่งเสริมให้เกิดตลาด KEY HOLE FARMER MARKET ขึ้นเพื่อคนในชุมชนได้นำพืชผัก ผลไม้ที่ปลอดสารพิษมาจำหน่ายสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน และมีการขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์และสมุนไพรพื้นบ้าน

การกำหนดกติกา หรือ ขอตกลง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ขับเคลื่อนการผลิตอาหารปลอดภัย เทศบาลตำบลพระแท่น โดยมีสถานที่ตั้ง ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลพระแท่น มีการทำงานร่วมกันของ ๔ องค์กรหลักในชุมชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีกฎกติการ่วมกันคือ

๑) ไม่ใช้สารเคมีทุกชนิด

๒) ต้องมีจิตสำนึก จริยธรรมและความซื่อสัตย์

๓) ต้องมีแนวกันชน และมีระบบจัดการแปลงอย่างเหมาะสม

๔) ต้องมีการจัดการแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบและปลอดสารพิษ

๕) ต้องมีการจดบันทึกแปลงและนำสมุดบันทึกกิจกรรมแปลงมาทุกครั้งที่มีการประชุมกลุ่มประจำเดือน

๖) สมาชิกต้องได้รับการตรวจสอบสารเคมีในเลือดปีละ ๑ ครั้ง

๗) มีการปลูกไม้ป่าในพื้นที่ทำการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่

๘) มีระบบจัดการหลังเก็บเกี่ยวที่ได้มาตรฐาน

๙) สมาชิกต้องมาร่วมประชุมกลุ่ม และตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนเดือนละ ๑ ครั้ง ห้ามการประชุม ๓ ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

๑๐) ต้องมีการตรวจแปลงสมาชิก ๓ ครั้งต่อปี

๑๑) สมาชิกใหม่(สถานะสีขาว) ที่จะปรับเปลี่ยนสถานะเป็นสีเขียว ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดร่วม

๑๑ ข้อข้างต้น เป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน

การสร้างช่องทางการตลาด กลุ่มผู้นำชุมชนร่วมถอดบทเรียน เพื่อสร้างระบบอาหารปลอดภัยอย่างยั่งยืน ผ่านการสร้าง KEY HOLE FARMER MARKET และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ก่อเกิดเกิดตลาด

สีเขียวปลอดสารพิษ KEY HOLE FARMER MARKET และสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนสร้างอาชีพ และสร้างรายได้

การสร้างเครือข่าย ปัจจุบันเทศบาลตำบลพระแท่นทั้ง ๑๒ หมู่บ้าน ปัจจุบันมีครัวเรือนต้นแบบจำนวน ๓๕๕ ครัวเรือน มีการประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อสร้างเครือข่ายอาหารปลอดภัยผ่านตลาด KEY HOLE FARMER MARKET ให้เกิดขึ้นในระดับตำบล และครัวเรือนผ่านการประชุมตำบลหลักเกณฑ์การรับรองแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพระแท่น

บทบาทของผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนางานเด่น

๑) พิจารณากำหนดแนวทางขับเคลื่อนงานเกษตรกรรมยั่งยืนสู่การผลิตอาหารปลอดภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลพระแท่น

๒) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี

๓) กำหนดแนวทาง และดำเนินการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลให้แก่งานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อการผลิตอาหารปลอดภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลพระแท่น

๔) สนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรม

๕) บริการประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยและระบบการเกษตรยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน

๖) ประสานงานและให้ข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในพื้นที่

๗) เชิญชวนกลุ่มชุมชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบผลิตอาหารปลอดภัยโดยชุมชน

๔. ลักษณะการบริหารจัดการทุนทางสังคมและกระบวนการในการแก้ปัญหาและพัฒนา

๔.๑ การใช้ข้อมูล

ข้อมูลจากการวิจัยเชิงชาติพจนวรรณาแบบเร่งด่วน(RECAP) ทำให้เทศบาลตำบลพระแท่นค้นพบทุนทางสังคมในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพระแท่น จึงเชิญเข้าร่วมขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัยในชุมชน

ข้อมูลจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบตลาดเกษตรกรรายย่อยและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมระบบเกษตรกรรมเพื่อผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนของเทศบาลตำบลพระแท่น จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และผลการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารประจำวันของชุมชนมีระดับอยู่ที่ ๑๕๐ - ๒๐๐ บาท ต่อวัน ต่อครัวเรือน ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวด้านการสร้างแหล่งอาหารเพื่อลดรายจ่าย

ข้อมูลจากระบบข้อมูลพื้นฐานตำบล(TCNAP) พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาสุขภาพจากโรคที่เกิดจากพฤติกรรมการทำงานอาหาร การทำงาน และความเครียดทั่วไป เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคปวดเข่า ขา หลัง โรคหัวใจ และโรคมะเร็ง

ข้อมูลจากระบบข้อมูลพื้นฐานตำบล(TCNAP) พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระแท่น มีภาระหนี้สิน ๔๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน และเป็นหนี้สินจากการทำการเกษตรถึงร้อยละ ๒๘ จากการที่ในพื้นที่มีการใช้สารเคมีในการทำเกษตรกรรม

ข้อมูลจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลพระแท่น ตรวจสอบสารเคมีตกค้างในกระแสเลือดของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด ๓๐คน ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีสารเคมีตกค้างในกระแสเลือดในระดับความเสี่ยงสูง จำนวน ๔๔ % (จำนวน ๒๘ คน) มี และสารเคมีตกค้างในกระแสเลือดในระดับความเสี่ยงอันตราย จำนวน ๓% (จำนวน ๑ คน) และมีเพียง ๓% (จำนวน ๑ คน) ที่มีระดับเลือดปกติโดยไม่มีสารเคมีตกค้าง ซึ่งผลจากการตรวจสอบสารเคมีในเลือดส่งผลให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เทศบาลตำบลพระแท่น และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ มีความตื่นตัวในการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนมากขึ้น ทำให้มีการขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัยในชุมชนท้องถิ่นเกิดขึ้น และในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลพระแท่น ตรวจ

สารเคมีตกค้างในกระแสเลือดของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด ๑๑๘ คน พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีสารเคมีตกค้างในกระแสเลือดในระดับมีความเสี่ยง จำนวน ๙ % (จำนวน ๑๑ คน) มีและมีถึง ๙๐.๖๗% (จำนวน ๑๐๗ คน) ที่มีระดับเลือดปกติโดยไม่มีสารเคมีตกค้าง และไม่พบผู้สารเคมีตกค้างในกระแสเลือดในระดับความเสี่ยงอันตราย

๔.๒ การจัดการความรู้

๔.๒.๑ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม นอกกลุ่ม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบผลิตอาหารปลอดภัยโดยชุมชน

(๑) การอบรม GAP อาสา โดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัด และการทำบัญชีครัวเรือน โดยเจ้าหน้าที่และเกษตรกรแกนนำที่ได้เข้าร่วมการอบรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

(๒) การอบรมการปลูกผักปลอดสาร โดยเน้นการใช้ธรรมชาติมาจัดการ โดยเจ้าหน้าที่และเกษตรกรแกนนำที่ได้เข้าร่วมการอบรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

(๓) การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างแปลงปลูกผักพร้อมที่หมักปุ๋ยในตัว

(๔) การศึกษาดูงานตลาดสีเขียว ณ ตลาดสุขใจ อ.สามพราน จ.นครปฐม และตลาดผู้ใหญ่งาะ อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี

(๕) การประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพระแทนอย่างต่อเนื่องเดือนละ ๒ ครั้ง

๔.๒.๒ การเรียนรู้ภายในตำบล การอบรมขยายครัวเรือนต้นแบบคีย์โฮลการ์ดั้น ในพื้นที่ตำบลพระแทน ปัจจุบันจำนวน ๓๕๕ ครัวเรือน

๔.๒.๓ การเรียนรู้ภายนอกอาจไปเรียนรู้พื้นที่อื่น หรือพื้นที่อื่นเข้ามาเรียนรู้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพระแทนเข้าอบรมหลักสูตรนาอินทรีย์และพืชผักอินทรีย์ ณ พุทธสถานศิระชะโศก จังหวัดศีระะเกษ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพระแทน เข้าศึกษาดูงานการเก็บเมล็ดพันธุ์และพืชสมุนไพร และระบบธนาคารเมล็ดพันธุ์ ณ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเขาไมแก้ว จ.ปราจีนบุรี และบ้านสวนออนซอน โดยพ่อเลี่ยม บุตรจันทา จ.ฉะเชิงเทรา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่ายตำบลสุขภาวะ ๑๕ แห่ง ลงนามความร่วมมือขับเคลื่อนประเด็นอาหารปลอดภัยด้วยคีย์โฮลการ์ดั้น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนต่างๆ ทั้งในและนอกจังหวัดกาญจนบุรี เข้าศึกษาเรียนรู้ระบบการขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัยโดยชุมชนและช่องทางการตลาดโดยตลาดสีเขียว คีย์โฮลฟาร์มเมอร์ มาร์เก็ต

๔.๒.๔ การวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของชุมชนและปัจจัยที่ชุมชนมีความเสี่ยงต่อการมีสารเคมีตกค้างในร่างกาย โดยการประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบการสังเกต การทบทวนวรรณกรรมเพื่อการทำแปลงปลูกผักพร้อมที่หมักปุ๋ย(คีย์โฮล การ์ดั้น) พร้อมการอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตรระบบการผลิตอาหารปลอดภัยโดยชุมชน นำไปสู่การออกแบบแปลงปลูกผักพร้อมที่หมักปุ๋ยที่เหมาะสมกับชุมชนเทศบาลตำบลพระแทน เป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาในชุมชนที่ต้องการสร้างระบบการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อใช้ในการบริโภคของชุมชน และนำไปสู่การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และเกื้อกูลกัน ที่สำคัญได้มีการออกแบบแปลงปลูกที่ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยใช้พื้นที่น้อยเพื่อปลูกพืชผักสวนครัวสำหรับครอบครัวที่มีสมาชิกประมาณ ๔ - ๕ คน อีกทั้งยังเป็นการประหยัดน้ำ เพราะจะรดน้ำในหลุมตรงกลาง ซึ่งทางกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมโครงการมีความเห็นตรงกันว่าเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหาร คือ มีอาหารไว้รับประทานและประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และส่งผลให้สุขภาพดี

๔.๒.๕ การสรุปบทเรียนการดำเนินงานเด่น การสร้างแหล่งอาหารปลอดภัยด้วยคีย์โฮลการ์ดั้นในครัวเรือน นำไปสู่การสร้างตลาดเกษตรรายย่อยและพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะส่งผลให้เกิดการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนได้ในระยะยาว เพราะเป็นการสร้างพลังให้การเกิดการขับเคลื่อนอย่างสม่ำเสมอ จากผลการศึกษาในชุมชนตำบลพระแทนพบว่า การสร้างพลังขับเคลื่อนอย่างสม่ำเสมอที่ดีคือ การทำอย่างไรให้กลุ่มคนที่มาร่วมกันมีกิจกรรมที่ร่วมกันอยู่ตลอดเวลา และสามารถเกิดประโยชน์แก่ทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งพบว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการสร้างแปลงปลูกผักพร้อมที่หมักปุ๋ยได้เริ่มปลูกผักและมีผลผลิตในจำนวนมากเกินความต้องการของครัวเรือนในแต่ละวัน จึงนำเสนอการทำตลาดเกษตรกรรายย่อย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ และเกื้อกูลให้กับคนในชุมชนรอบบ้านและชุมชนใกล้เคียง

ซึ่งมีทั้งหมด ๑๖ หมู่บ้าน และเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่ยังใช้สารเคมีในการเกษตร อีกทั้งยังมีวิถีการบริโภคที่ใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ทางชุมชนยังเห็นโอกาสของตลาดทางการท่องเที่ยวเนื่องจากการพัฒนาเส้นทางด่วนจากกรุงเทพมหานครมุ่งสู่จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีจุดลงทางด่วนในช่วงที่ไม่ไกลจากเทศบาลตำบลพระแท่น ซึ่งชุมชนลงความเห็นว่าถ้าทางชุมชนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับระบบการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชน จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนได้ด้วยการมีช่องทางตลาดสำหรับสินค้าปลอดภัยเพิ่มขึ้น และจะเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนสนใจขยายการทำเกษตรปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งประโยชน์ดังกล่าวยังนำไปสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนได้ ซึ่งตลาดสีเขียว คีโยโฮลฟาร์มเมอร์มาร์เก็ต เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน

๔.๒.๖ การลงมือทำ/ปฏิบัติแล้วสรุปผลการดำเนินการเพื่อหาทางออกในส่วนที่ยังเป็นปัญหาเป็นต้น การขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการปลอดภัยโดยใช้แปลงคีย์โฮลการ์ดเด่นในตำบลพระแท่น ตั้งแต่ปีในปี ๒๕๖๑ ส่งผลให้เกิดแหล่งอาหารปลอดภัยในชุมชน แต่ยังคงมีปัญหากับเมล็ดพันธุ์ที่ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มยังต้องซื้อหาตามร้านเคมีเกษตร และไม่สามารถเก็บพันธุ์ไว้ปลูกในรอบต่อไป จึงเริ่มต้นในการค้นหาเมล็ดพันธุ์พื้นบ้าน และค้นหาแนวทางในการฟื้นฟูอนุรักษ์วิถีภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการเมล็ดพันธุ์เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตระบบการผลิตของเกษตรกรเพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและฐานทรัพยากรความมั่นคงทางอาหารให้อยู่คู่ท้องถิ่นต่อไป

๔.๓ การพัฒนากลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วม กลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัยด้วยคีย์โฮลการ์ดเด่น พบว่า มีการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อน ทำให้ชุมชน เทศบาลและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถวางแผนรวมกันได้ โดยมีกลไกการบริหารจัดการ ๒ รูปแบบ คือ ๑. กลไกที่เป็นทางการ ได้แก่การจัดตั้งคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัย, คณะกรรมการตลาดคีย์โฮล ๒. กลไกที่ไม่เป็นทางการ ผ่านเวทีประชุมกลุ่ม เพื่อร่วมกันกำหนดกฎกติกาต่าง ๆ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนใน ๓ ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๔.๔ การใช้เงินทุนและงบประมาณ

๑. โครงการขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัยโดยชุมชนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท

๒. โครงการเกษตรปลอดภัยไร้โรคผู้บริโภคปลอดภัย เทศบาลตำบลพระแท่น ปี ๒๕๖๒,๒๕๖๓ จำนวน ปีละ๕๐,๐๐๐บาท

๓. โครงการจัดทำแผนธุรกิจชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบลพระแท่น ปี ๒๕๖๓ ๕๐,๐๐๐.-บาท

๔. โครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนระบบอาหารปลอดภัย ศจค.พระแท่น ปี ๒๕๖๓ ๗๐,๐๐๐.-บาท

๕. โครงการธนาคารเมล็ดพันธุ์และสมุนไพรพื้นบ้านพระแท่นดงรังด้วยพลังคีย์โฮลการ์ดเด่น สถาบันพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ ๒๔๓,๐๐๐บาท

๔.๕ การใช้ทุนทางสังคม ทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องได้แก่ เทศบาลตำบลพระแท่น เป็นผู้สนับสนุนความรู้ด้านวิชาการ ผ่านการจัดฝึกอบรม และการศึกษาดูงานต่าง ๆ และได้พัฒนากลุ่มนโยบายสาธารณะของเทศบาลตำบลพระแท่น ในพื้นที่เทศบาลพระแท่นยังมีบุคคลต้นแบบด้านการเกษตรจำนวน ๑๒ คน มีกลุ่มปลูกผักอินทรีย์ ๑ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพระแท่น เป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีความสนใจด้านเกษตรอินทรีย์ ประสานหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เพื่อต่อยอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์และขยายผลครัวเรือนต้นแบบ วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม(บ้านไร่) ตลาดสีเขียวปลอดภัยพิช “คีย์โฮลฟาร์มเมอร์ มาร์เก็ต” และแปลงสาธิตคีย์โฮลการ์ดเด่น ตั้งอยู่ ณ วัดแห่งนี้ โดยมีพระปลัดพิศณุ รตนโชโต เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม(บ้านไร่) เป็นที่ปรึกษา

ทุนทางสังคมที่เป็นผู้ดำเนินงานหลัก ได้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิถีพระแท่น ร่วมขับเคลื่อนให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ สร้างแรงบันดาลใจค้นหาสมาชิกผู้มีความสนใจและองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ต่อยอดขยายผลครัวเรือนต้นแบบคีย์โฮลการ์ดเด่น

๔.๖ การทำงานร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม สนับสนุนด้านวิชาการ การสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความเชื่อมั่น สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี/สำนักงานเกษตรอำเภอท่ามะกา ให้ความรู้ด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และยังมี พอช. สนับสนุนการจัดทำแผนธุรกิจ ชุมชน สถาบันพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์และสมุนไพรพื้นบ้าน

๕. ผลที่เกิดขึ้น

ผลต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย กลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการมีสุขภาพแข็งแรงขึ้น จากผลการตรวจหาสารเคมีในเลือด และทำให้รับประทานพืชผักสมุนไพรมากขึ้น ชุมชนสามารถลดรายจ่ายด้านค่าอาหารในครัวเรือนได้อย่างแท้จริง จากวันละ ๑๕๐-๒๐๐ บาทต่อครัวเรือนต่อวัน เหลือเพียง ๕๐-๑๐๐ บาท ในการซื้อเนื้อสัตว์หรือผลไม้ และชุมชนมีรายได้จากการทำเกษตรอินทรีย์ โดยจำหน่ายพืชผักอินทรีย์ในชุมชน และตลาดคีย์โฮลฟาร์มเมอร์มาร์เก็ต ทุกวันเสาร์ที่ ๒ และเสาร์สุดท้ายของเดือน

ผลต่อหน่วยงาน การนำไปสู่นโยบายสาธารณะของ ศจค. เรื่องระบบการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชน โดยมีเทศบาลพระแท่นเป็นแกนนำ พร้อมทั้ง ๑๕ พื้นที่เครือข่าย

ผลต่อกลุ่ม องค์กรชุมชน มีระบบการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้คีย์โฮลการ์ดั้นเป็นสัญลักษณ์ ต่อยอดขยายผลสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสร้างตลาดสีเขียวคีย์โฮล ฟาร์มเมอร์ มาร์เก็ตเพื่อเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยในชุมชน เพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยการทำงานแบบมีส่วนร่วม การสร้างหลักสูตรการอบรมเรื่องการกำจัดขยะอินทรีย์ด้วย KEYHOLE GARDEN สูระบบอาหารปลอดภัยในชุมชน

ผลต่อชุมชน สร้างปราชญ์และวิทยากรชุมชนเรื่องการผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชน และการถ่ายทอดความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ การวางแผนธุรกิจชุมชนจนนำไปสู่ การเปิดตลาด KEYHOLE FARMER MARKET และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การเพิ่มจำนวนสมาชิกโดยใช้ KEYHOLE GARDEN เป็นข้อบังคับของสมาชิกกลุ่ม

เรื่องที่ ๘	การจัดการอาหารชุมชน เทศบาลตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
วิทยากร	นายอนุชา เฉลลาชัย
ตำแหน่ง	กำนันตำบลนาท่อม
เบอร์โทรศัพท์	๐๘๑-๓๒๘-๘๗๘๔

๑. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

ชุมชนบ้านหุยานชุมชนบ้านหุยานมีการเลือกตั้งท้องถิ่นหลายครั้ง ทำให้คนในชุมชนมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกิดการขัดแย้งทางความคิด และมีปัญหาสารเคมีปนเปื้อนในร่างกาย ข้อมูลจากการทำแผนสุขภาพตำบลพบว่า ชาวบ้านในตำบลนาท่อม ๔๗ เปอร์เซนต์ มีสารเคมีตกค้างในร่างกาย สาเหตุมาจากการใช้ยาฉีดหญ้า และยามาแมลงในการปลูกผักของคนบ้านหุยาน ชาวบ้านมีรายจ่ายมากขึ้นมีหนี้สินจากการทำเกษตร จึงเป็นที่มาของการทำโครงการชุมชนหุยาน บ้านนาอยู่สู่การจัดการตนเอง มีเป้าประสงค์เพื่อลดการใช้สารเคมีในชุมชน เพิ่มรายได้ และบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงาน ๓ ปี ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๕ ถึง กันยายน ๒๕๕๘

กระบวนการแก้ไขปัญหา ได้มีการจัดตั้งสภาแกนนำชุมชนจำนวน ๒๑ คน พัฒนาศักยภาพให้เป็นครัวเรือนต้นแบบในการปลูกผักปลอดสารพิษไว้กินเองครัวเรือนละ ๒๐ ชนิดรวมกับการเลี้ยงผึ้งโพรง ทีมสภาแกนนำได้ไปศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบเพื่อนำมาปรับใช้ในชุมชนแต่ละเดือนจะมีการสรุปประชุมผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน

ผลจากการดำเนินโครงการในระยะเวลา ๓ ปี พบว่า สามารถชักชวนชาวบ้านในพื้นที่ให้มาเป็นครัวเรือนต้นแบบได้เพิ่มขึ้น โดยแกนนำ ๑ คน ชักชวนสมาชิกมาเพิ่มอีก ๔ ครัวเรือน จนรวมเป็น ๗๐ ครัวเรือนต้นแบบ ที่สามารถลดรายจ่ายด้านต้นทุนการผลิตลงได้ มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในชุมชนบ้านหุยาน มีการเลี้ยงผึ้งเพื่อสุขภาพและเสริมรายได้ จำนวน ๒๕ ราย เมื่อทางชุมชนได้ปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกผัก ทำให้ผึ้งมีจำนวนเพิ่มขึ้น น้ำผึ้งที่ได้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ทำให้ชาวบ้านหลายคนหันมาเลี้ยงผึ้งโพรงเพื่อสุขภาพเป็นอาชีพเสริมจนเพิ่มเป็น ๕๐ ราย จำนวน ๒๘๕ ไร่ ทีมสภาแกนนำเกิดการพัฒนาศักยภาพจนสามารถดำเนินโครงการได้สำเร็จ ส่งผลให้เป็นชุมชนที่มีระบบกลไกการจัดการตนเอง ด้วยการร่วมคิดร่วมทำเกิดเป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดการชุมชนพึ่งตนเองในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ได้ขยายผลการเลี้ยงผึ้งไปสู่ชุมชนภายนอกให้เข้ามารวมเรียนรู้และพัฒนาเป็นหลักสูตรชุมชนขยายผลสู่โรงเรียนในพื้นที่ เกิดตลาดสีเขียวที่มีการรับรองมาตรฐานสินค้าอาหารปลอดภัย และคนในชุมชนลดความขัดแย้งเมื่อได้มาแลกเปลี่ยนพูดคุยกันภายใต้การทำกิจกรรมร่วมกัน

บ้านหุยานมีประชากร ๑๓๔ หลังคาเรือน๕๘๓คน เป็นชุมชนชานเมือง ที่ประกอบด้วย ๔ กลุ่มบ้าน คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ก็มีความเกี่ยวพันกันทางเครือญาติ มีปัญหาความแตกแยกจากการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นเกิดความขัดแย้งแบ่งพรรคแบ่งพวก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดประชุมหมู่บ้านได้ชาวบ้านหุยานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ปลูกผักขาย ใช้ปุ๋ยเคมี ใช้ยาฉีดหญ้า และยามาแมลงในแปลงปลูกผัก ทำให้ประชาชนมีรายจ่ายที่สูงขึ้น เกิดหนี้สิน และปัญหาทางด้านสุขภาพที่มาจากการใช้สารเคมี จากการตรวจเลือดหาสารเคมีปนเปื้อนในร่างกายของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาท่อม เมื่อปี ๒๕๕๔ พบว่าประชาชนร้อยละ ๙๗ เปอร์เซนต์ มีสารเคมีปนเปื้อนในร่างกาย

จากปัญหาที่เกิดขึ้นทางแกนนำชุมชน ประกอบด้วย เลขานายกเทศมนตรี แกนนำชุมชน กำนัน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชน ได้ร่วมกันวางแผนให้ชุมชนเกิดการลดรายจ่าย ลดความขัดแย้ง ความคิดเห็นไม่ตรงกัน และลดปัญหาสารเคมีปนเปื้อนในเลือดของคนในชุมชน ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาโดยพัฒนาศักยภาพแกนนำให้เป็นสภาแกนนำให้เป็นต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง และแก้ปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการชุมชนหุยานนาอยู่สู่การจัดการตนเอง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

๒. เป้าหมายในการพัฒนางาน

- ๑) เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนเป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดการตนเอง
- ๒) เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งเสริมรายได้ลดการใช้สารเคมี
- ๓) เพื่อส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเป็นแหล่งอาหารเพื่อสุขภาพ

๓. วิธีการดำเนินงาน

๑) การพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนเป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดการตนเอง

๑.๑) สมาชิกสภาแกนนำประชุมทุกวันที่ ๑๐ ของเดือน โดย สมาชิกสภาแกนนำ ๒๑ คน ซึ่งเป็นตัวแทนที่ได้รับคัดเลือกจากแต่ละกลุ่มบ้าน ประชาชนชุมชน และคณะกรรมการหมู่บ้านของฝ่ายปกครอง ได้ประชุมร่วมกันเพื่อพูดคุยถึงข้อมูลสถานการณ์ในชุมชน โดยมีกำหนดอนุชา เฉลาชัย เป็นประธานสภาแกนนำได้ทบทวนกิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษของแต่ละคน สรุปปัญหาที่พบ แลกเปลี่ยนหนุนเสริมให้กำลังใจในการทำโครงการร่วมกันวางแผนการทํากิจกรรมร่วมกัน และยังใช้เป็นเวทีประชุมวาระต่าง ๆ ของหมู่บ้านอีกด้วย

๑.๒) สมาชิกสภาแกนนำศึกษาดูงานชุมชนพึ่งตนเอง สมาชิกสภาแกนนำ ๒๑ คน ไปศึกษาดูงานการออกแบบชุมชนพึ่งตนเอง ที่หมู่บ้านศิริวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วกลับมาดำเนิน การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง ทำแผนปฏิบัติการ ทำแผนการติดตามและประเมินผล

๑.๓) สร้างครัวเรือนต้นแบบจำนวน ๕๐ ครัว เรือน สภาแกนนำคัดเลือกครัวเรือนต้นแบบ และสร้างความเข้าใจในทุกขั้นตอน ของกระบวนการไปสู่ชุมชนพึ่งตนเอง ตามที่สภาแกนนำร่วมกันออกแบบไว้ คือการเลี้ยงผึ้ง การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำบัญชีครัวเรือน เพื่อนำไปสู่จัดการตนเอง ในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๑.๔) การคืนข้อมูลสู่ชุมชน สภาแกนนำรวบรวมผลการดำเนินงานจากโครงการ มานำเสนอต่อชุมชนโดยจัดเวทีคืนข้อมูล ให้ชุมชนได้รับทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ก่อนสรุปปิดโครงการ

๒) การส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งเสริมรายได้ลดการใช้สารเคมี

๒.๑) จัดตั้งโรงเรียนสอนการเลี้ยงผึ้งโพรง สอนการเลี้ยงผึ้งโดยอาศัยภูมิปัญญาจากนายนิกร อรุณกิจ ประชาชนชุมชนผู้มีความรู้ ในการทำเลี้ยงผึ้ง การเลือกทำเลที่ตั้งรังผึ้ง การดูแลป้องกันศัตรูผึ้ง การขยายรังผึ้ง การเก็บน้ำผึ้ง และการตรวจสอบคุณภาพของน้ำผึ้งแก่สมาชิกโครงการ

๒.๒) จัดทำหลักสูตรการเลี้ยงผึ้งโพรงของชุมชน จากองค์ความรู้ในโรงเรียนสอนการเลี้ยงผึ้งและภูมิปัญญาของชุมชน ร่วมกับ นักวิชาการศึกษาจากโรงเรียนในตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาในชุมชน ร่วมกันพัฒนาเป็นหลักสูตรชุมชนขยายผลสู่โรงเรียนในพื้นที่

๒.๓) การเลี้ยงผึ้งโพรง สมาชิกในโครงการเลี้ยงผึ้งเพื่อสุขภาพ มีรายละเอียดต้องพิจารณาคือ การตั้งรังเลี้ยงผึ้งต้องเลือกสถานที่ใกล้บ้าน ไม่มีสิ่งกีดขวางจนปิดกั้นการบินขึ้นลงของผึ้งงาน ไม่มีมดแดงซึ่งเป็นศัตรู ไม่มีการใช้สารเคมีในพื้นที่หาอาหารของผึ้ง ไม่มีขโมย เมื่อได้ที่เหมาะสม ให้เริ่มตั้งรังได้เมื่อสิ้นฤดูฝน หรือประมาณเดือน มกราคม - มีนาคม

๒.๔) จัดทำทะเบียนผู้เลี้ยงผึ้ง มีการจัดทำทะเบียนผู้เลี้ยงผึ้ง จำนวนผึ้งที่เลี้ยง และมีการติดตามประเมินผลจากสภาแกนนำ

๒.๕) จัดตั้งกลุ่มเลี้ยงผึ้งบ้านหุยาน สมาชิกที่เลี้ยงผึ้งร่วมกันตั้งเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้ง รวบรวมผลผลิตไว้ที่กลุ่ม เพื่อร่วมกันขาย ภายใต้ชื่อน้ำผึ้งแสงจันทร์ โดยมีนางบุญเรือง แสงจันทร์เป็นประธานกลุ่ม

๒.๖) พัฒนาผลผลิตจากผึ้งเป็นสินค้าชุมชน ประสานกับ กศน.ตำบลนาท่อม มาสอนการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและราคาของน้ำผึ้ง ให้สมาชิกกลุ่มแปรรูปเป็นสบู่ น้ำผึ้ง ครีมบำรุงผิวผสมน้ำผึ้ง สีส้มทาปาก(ส่งไปขายให้เครือข่ายที่ จ.มหาสารคาม) และล้างสำหรับเลี้ยงผึ้ง

๒.๗) พัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรง จัดทำเอกสารความรู้การเลี้ยงผึ้ง จัดทำถังเลี้ยงผึ้งเพื่อการสาธิต ปรับปรุงโรงเรียนเป็นศูนย์เรียนรู้โดยมีนางบุญเรือง แสงจันทร์ เป็นวิทยากรประจำศูนย์

๒.๘) การประชาสัมพันธ์ผลผลิตและศูนย์ถ่ายทอดการเลี้ยงผึ้งโพรง

- ติดตั้งป้ายไม้เนื้อแข็งขนาดใหญ่บนถนนเพชรเกษม

- ติดตั้งป้ายไม้เนื้อแข็งหน้าที่ทำการกลุ่ม(ศูนย์เรียนรู้)
- แผ่นพับ มีทั้งที่กลุ่มทำเอง และหน่วยงานราชการทำให้
- จัดบุญนิธิรรศการในงานกาชาด งานกรรททา งานของดีตำบลนาท่อม และงานอื่น ๆ
- จัดบุญสาคิตการเลี้ยงผึ่ง ประจำจวนผู้วาระราชการจังหวัด

๓. การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเป็นแหล่งอาหารเพื่อสุขภาพ

๓.๑) จัดตั้งครัวเรือนต้นแบบปลูกผักปลอดสารพิษ ๒๐ ครัวเรือน สมาชิกโครงการปลูกผักสวนครัวเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วให้ได้อย่างน้อย ๒๐ ครัวเรือนโดยเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช /ศัตรูพืช

๓.๒) ตั้งกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหุยาน สนับสนุนคนปลูกผักให้รวมกลุ่ม และแบ่งสัดส่วนการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน โดยมีนางสุมาลี ศรีโดน เป็นประธานกลุ่ม

๓.๓) การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาปลูกผักปลอดสารพิษ

ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่

- การขายผักในวันเต็มยาผู้ป่วยของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
- จัดบุญนิธิรรศการผักปลอดสารพิษ พร้อมขายในงานตลาดของดีนาท่อม
- จัดบุญนิธิรรศการผักปลอดสารพิษ พร้อมขายในงานกาชาดงานกรรททา
- การสาคิตการปลูกผักปลอดสารพิษ ในจวนผู้วาระราชการจังหวัด

-จัดกระเช้าของฝาก ของที่ระลึก ให้กับส่วนราชการ/เครือข่ายต่าง ๆ ที่เข้ามาในพื้นที่ในทุกโอกาส

๓.๔) ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในครัวเรือน สมาชิกกลุ่มปลูกผักร่วมกันทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ใช้วัสดุจากครัวเรือนเช่นปุ๋ยคอก เศษพืชผัก นำไปหมักรวมกันในโรงปุ๋ยและใช้เครื่องมือจากโรงปุ๋ยตำบลนาท่อม ซึ่งตั้งอยู่ในกลุ่มบ้านหุยาน ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

๓.๕) สมาชิกกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหุยานศึกษาดูงาน สมาชิกกลุ่มศึกษาดูงาน การเก็บผักสด การบรรจุเพื่อขาย การเก็บรักษา วิธีการขาย ที่ศูนย์เรียนรู้การเกษตรอินทรีย์ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

๓.๖) ตั้งตลาดนัดชุมชน สมาชิกกลุ่มปลูกผัก ได้ตั้งตลาดชุมชนชื่อ “ตลาดนัดหุยาน” ให้เป็นแหล่งซื้อขายผลผลิตจากโครงการ ซึ่งนัดทุกวันเสาร์ที่ ๒ และวันเสาร์สุดท้ายของเดือน มีนางจริยา ฮันพิพัฒน์ ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นแกนนำซึ่งได้มีพิธีเปิดร่วมกับงานนาท่อมยิ้มของสภาเด็กและเยาวชน และเปิดจำหน่ายมาจนถึงปัจจุบัน

๓.๗) สร้างความเชื่อถือด้วย “ตรารับรองคุณภาพ” สร้างความเชื่อถือด้วย “ตรารับรองคุณภาพ” สินค้าผักปลอดสารพิษของชุมชน จากการควบคุมคุณภาพเชิงกระบวนการของ ๓ ฝ่าย คือกลุ่มผู้ปลูกผัก/ รพ.สต./ และเทศบาลโดยที่

(๑). ผู้ปลูกต้องควบคุมกระบวนการปลูกแบบปลอดสารพิษกันเอง เพื่อคุณภาพ และความอยู่รอดในระยะยาวของกลุ่ม

(๒). รพ.สต. สุ่มเก็บตัวอย่างผักส่งตรวจหาสารเคมีตกค้าง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งี่ร่วม รับรองใน “ตรารับรองคุณภาพ”

(๓). เทศบาลโดยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคระดับตำบล ร่วมติดตามตรวจสอบ ในกระบวนการผลิตเพื่อรับรู้ และรับรอง “ตรารับรองคุณภาพ”

๔. ผลการดำเนินงานและคุณค่าของกิจกรรม

๑. เกิดสภาแกนนำจำนวน๒๑ คน สามารถชักชวนชาวบ้านในพื้นที่ให้มาเป็นครัวเรือนต้นแบบได้เพิ่มขึ้นโดยแกนนำ ๑ คน ชักชวนสมาชิกมาได้เพิ่มอีก ๔ คน จนมีสมาชิกจำนวน๗๐ ครัวเรือนต้นแบบ

๒. สภาแกนนำชุมชนได้พัฒนาศักยภาพเกิดเป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดการตนเอง ด้วยการร่วมคิดร่วมทำ เน้นการพัฒนาคุณภาพสภาแกนนำ เพื่อสร้างพลังของประชาชนให้มีความพร้อมในการทำงานเป็นกลุ่ม ในการจัดระบบโครงสร้างแบ่งหน้าที่ผวนวกับงานปกครองของอำเภอแบ่งบทบาทการทำงานด้านอำนวยการ ด้านแผนพัฒนาชุมชน ด้านความสงบ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรมจนสามารถช่วยเหลือผู้นำและ

ชุมชนได้ มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายและหน่วยงานองค์กร จนได้เป็นตัวแทนคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการเมืองลุงพอเพียงของผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง

๓. ผลจากการจัดประชุมทุกเดือน ทำให้เกิดการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าการทำโครงการของชุมชน ทำให้การแก้ปัญหาต่าง ๆ ง่ายขึ้น การประชุมยังเป็นโอกาสของการทบทวนแผนงานชุมชน การทำงานร่วมกับเครือข่าย เพื่อขับเคลื่อนบ้านหุยานให้สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นชุมชนจัดการตนเองได้

๔. เกิดกลุ่มเลี้ยงผึ้งเพิ่มขึ้นจากเดิม ๒๕ คน ขยายเพิ่มเป็น ๕๐ คน เกิดองค์ความรู้ภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งเพื่อสุขภาพ และเกิดแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงผึ้งที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งให้กับผู้สนใจทั่วไปได้

๕. จากการทำครัวเรือนต้นแบบสามารถลดรายจ่ายด้านต้นทุนการผลิตลงได้ มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ครัวเรือนมีรายจ่ายลดลง มีการทำสบู่ น้ำยาซักผ้า ยาสระผม น้ำยาล้างจาน เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีต่อดินและน้ำทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาท่อม ได้ทำการตรวจเลือดของชาวบ้านหุยาน พบว่าในปี ๒๕๕๖ พบสารเคมีปนเปื้อนในร่างกายลดลงต่ำกว่า ๙๗ เปอร์เซ็นต์ ในปี ๒๕๕๗ พบสารเคมีปนเปื้อนในร่างกายลดลงต่ำกว่า ๘๖ เปอร์เซ็นต์

๖. เกิดกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหุยานมีสมาชิก ๗๐ คน ผักที่ปลูกในแต่ละครัวเรือนทางแกนนำของกลุ่มจะทำการรวบรวมผักส่งขายให้กับร้านค้าในชุมชน ตลาดนัดหุยานเดือนละ ๒ ครั้ง และตลาดนัดสำนักงานเกษตรในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ทำให้เกิดรายได้เสริมและคนในชุมชนหันมาซื้อผักปลอดสารพิษของกลุ่มมากขึ้น

ผลการจากการดำเนินกิจกรรม

๑. เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภค เกิดกระแสการดูแลสุขภาพ มีการใส่ใจและพิถีพิถันเรื่องอาหารการกินในครัวเรือนเพิ่มขึ้น มีการปรุงอาหารสุขภาพรับประทาน และรื้อฟื้นเมนูอาหารพื้นบ้านให้ผู้สูงอายุมาถ่ายทอดและสาธิตการปรุงอาหารให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ในหมู่บ้าน ทำให้เกิดความอบอุ่นขึ้นในครอบครัว และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ลดช่องว่างระหว่างวัย

๒. เกิดนวัตกรรมการเลี้ยงผึ้งเพื่อสุขภาพ ที่พัฒนามาจากการส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาปลูกผักปลอดสารพิษในชุมชนบ้านหุยาน เมื่อทางชุมชนได้ปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกผัก ทำให้ผึ้งมีจำนวนเพิ่มขึ้น น้ำผึ้งที่ได้มีความบริสุทธิ์ ทำให้ชาวบ้านหลายคนหันมาเลี้ยงผึ้งเพื่อสุขภาพเป็นอาชีพเสริมจนเพิ่มเป็น ๕๐ ราย การเลี้ยงผึ้งถือเป็น **นวัตกรรม** ความรู้ใหม่ ถ้าเลี้ยงผึ้งก็ต้อง ไม่ใช่สารเคมี และยามาแมลงไปโดยปริยาย เพราะผึ้งไม่ชอบ ผึ้งจะไม่อยู่ถ้าใช้สิ่งเหล่านี้ ถ้ามีผึ้งมาก ผลผลิตก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วยจากการผสมเกสร เมื่อเกิดความหลากหลายทางพืชพรรณอาหารแล้วคุณค่าทางน้ำผึ้งก็จะสูงตามไปด้วย ทำให้ราคาน้ำผึ้งสูงด้วยราคาขวดละ ๕๐๐ บาท และมีปริมาณไม่เพียงพอกับการจำหน่าย เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงผึ้งที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งให้กับผู้สนใจทั่วไปได้

๕. การขยายผลการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

(๑). เกิดกิจกรรมตลาดนัดสีเขียว “พื้นที่คนรักสุขภาพ” ขึ้นในบ้านหุยาน มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ ลานเด็กเล่นเด็กเรียนรู้ เวทีพูดคุยเรื่องสุขภาพ เวทีแลกเปลี่ยนทุกข์สุขคนในชุมชน ตลาดนัดรวมพืชผักปลอดสารพิษ เป็นการรวมผลผลิตจากครัวเรือนต้นแบบมานำเสนอแลกเปลี่ยนเป็นรายได้ของสมาชิก โดยนำไปวางขายที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาท่อมทุกวันพุธแรกของเดือน และยังมีการรวบรวมผักปลอดสารพิษนำไปขายตามตลาดนัดเดือนละ ๒ ครั้ง

(๒). การพัฒนาวิสาหกิจสีเขียวบ้านหุยาน การจัดทำกฎ กติกา ตลาดปลอดพลาสติก การรับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัยโดยหน่วยงาน การจัดหาสถานที่ตลาดสีเขียว เพิ่มจำนวนวันทำกิจกรรมเพื่อเพิ่มพื้นที่แลกเปลี่ยนร่วมกัน เพื่อประกาศให้ชุมชนหุยานเป็นพื้นที่อาหารปลอดภัย เป็นพื้นที่วิสาหกิจสีเขียวที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง

๖. ข้อเสนอแนะ ในการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง จะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยต่อไปนี้

๑. การมีส่วนร่วมของชุมชน ผ่านสภาแกนนำชุมชน ที่มาจากทุกกลุ่มบ้าน ทุกกลุ่มพลัง และให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาศักยภาพให้สามารถเรียนรู้ข้อมูลชุมชน วิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน ลงมือทำ ติดตาม และประเมินผล ร่วมกัน และแกนนำจะต้องเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ถึงประชาชนอย่างต่อเนื่อง

๒. การตัดสินใจภายใต้สภาพแวดล้อมและต้นทุนที่มีอยู่ ชุมชนจะต้องเรียนรู้ว่ามีต้นทุนอะไรบ้าง ทั้งทุนที่เป็นบุคคล ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเอื้อ วัตถุประสงค์หรือผลผลิตจากชุมชน ตลอดจนวิถีชุมชน ก่อนที่จะตัดสินใจวางแผน ลงมือทำ

๓. การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ การทำกิจกรรมจะเป็นการสร้างโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม คัดสรรและสร้างผู้นำรายใหม่

๔. การสร้างเครือข่าย ชุมชนเชื่อว่าพึ่งตนเองได้ทุกอย่าง เพียงแต่จะต้องจัดการตนเองได้ด้วยปัจจัยที่มีอยู่ และปัจจัยที่พึ่งพาได้จากเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายที่เป็นแหล่งทุน วิชาการเทคโนโลยี สื่อ และอื่น ๆ

เรื่องที่ ๙	โรงเรียนชานา องค์การบริหารส่วนตำบลเว้ง อำเภอเว้ง จังหวัดนราธิวาส
วิทยากร	นายมุฮาหมัด บิง
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนชานา
เบอร์โทรศัพท์	๐๘๙-๙๐๙-๗๕๐๔

๑. ที่มาหรือฐานคิดของการดำเนินงาน

ข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลเว้ง ประกอบด้วย ๗ หมู่บ้าน มีครัวเรือน ๑,๔๙๐ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๗,๓๒๕ คน เพศชาย ๓,๖๖๓ คน (ร้อยละ ๕๐.๐๑) หญิง ๓,๖๖๒ คน (ร้อยละ ๔๙.๙๙) เด็ก ๐-๓ ปี จำนวน ๑๑๓ คน (ร้อยละ ๑.๕๔) เด็ก ๓-๕ ปี จำนวน ๑๒๙ คน (ร้อยละ ๑.๗๖) เด็ก ๖-๑๒ ปี จำนวน ๗๐๒ คน (ร้อยละ ๙.๕๘) เด็กและเยาวชน จำนวน ๑,๔๖๔ คน (ร้อยละ ๑๙.๙๙) หญิงตั้งครรภ์ จำนวน ๒๒ คน (ร้อยละ ๐.๓) กลุ่มวัยทำงาน จำนวน ๔,๘๐๒ คน (ร้อยละ ๖๕.๕๕) ผู้สูงอายุ (๖๐ปีขึ้นไป) จำนวน ๘๕๓ คน (ร้อยละ ๑๑.๖๔) ผู้ป่วยเอดส์ จำนวน ๖ คน (ร้อยละ ๐.๐๘) ผู้ป่วยจิตเวช จำนวน ๗๘ คน (ร้อยละ ๑.๐๗) ผู้ป่วยเรื้อรัง จำนวน ๖๓๑ คน (ร้อยละ ๘.๖๑) ผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๙๕ คน (ร้อยละ ๑.๒๙) คนพิการ จำนวน ๑๗๒ คน (ร้อยละ ๒.๓๕) ครัวเรือนมีหนี้สิน ๓๔๔ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๓.๕๘) ครัวเรือนที่มีการออม ๓๑๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๒๑.๑๙) ประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน คน (ร้อยละ) การว่างงาน ๗๔๕ คน (ร้อยละ ๑๗.๒๗)

“ปลูกข้าวไว้กิน ผักปลอดสารพิษ พอกินพอใช้ เหลือเก็บแบ่งปัน” เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผู้อาวุโสท่านหนึ่งที่เคยทำนามายาวนาน คือ นายดีเอาะ สะอะ เห็นความเปลี่ยนแปลงพื้นที่นาลดลง เกิดความกังวลและเป็นห่วงลูกหลานจะลำบากในภายหน้า จึงทนเคยไม่ได้ จึงได้ชวนคนที่รู้จักจำนวน ๗-๘ คน ปรึกษากัน เพื่อชักชวนกันมาทำนาในพื้นที่นาที่ปล่อยร้าง ที่มีอยู่เกือบ ๒๐๐ ไร่กันอีกครั้ง โดยกล่าว สันๆให้ทุกคนได้คิดว่า “ยางคือลูกเลี้ยง ข้าวคือลูกแท้” จึงมีการเริ่มต้นทำนาอีกครั้ง ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยมีนายมุฮาหมัด บิง แกนนำคนสำคัญของโรงเรียนชานา ได้ประสานงานไปยังเกษตรอำเภอเว้ง เพื่อขอคำปรึกษาและได้เขียนโครงการเสนอขอรับสนับสนุนเงินไปยังหน่วยงานเฉพาะกิจนราธิวาสที่ ๓๕ และในปี ๒๕๕๑ ได้รับอนุมัติงบประมาณจากหน่วยงานเฉพาะกิจนราธิวาสที่ ๓๕ ทั้งสิ้น ๓๓๐,๐๐๐ บาท จึงได้แบ่งเงินส่วนหนึ่งไปซื้อเครื่องสีข้าวไว้เป็นของชุมชน จำนวน ๑๗๕,๐๐๐ บาท สร้างศาลา จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนเงินที่เหลือ จำนวน ๕๕,๐๐๐ บาท นำมาบริหารจัดการกลุ่ม จากนั้นปี ๒๕๕๒ กลุ่มชานาได้สร้างโรงสี เพื่อให้ชาวนามีที่สีข้าวในชุมชน ไม่ต้องไปไกลที่อำเภอสู่หงป่าตี การทำนาของชุมชนละหา ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ถึง ๒๕๕๗ ยังปลูกข้าวแบบหวานและใช้สารเคมี จนมีการตรวจเลือดเพื่อหาสารเคมีในเลือดจากโรงพยาบาลเว้ง จำนวน ๑๓ ครัวเรือน พบว่าชาวนามีสารเคมีตกค้างในร่างกายทุกครัวเรือน ในปี ๒๕๕๗ ทางศูนย์จัดการเครือข่ายตำบลเว้งได้รับเงินสนับสนุนจาก สสส. ให้จัดทัศนศึกษา เพื่อนำแกนนำกลุ่มต่างๆที่มีอยู่ในพื้นที่ไปศึกษาดูงานที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งตัวแทนของกลุ่มชานา คือนายมุฮาหมัด บิง ได้รวมไปทัศนศึกษาในครั้งนี้ด้วย จึงได้เห็นการรวมกลุ่ม วิธีการทำนาที่ใช้เกษตรอินทรีย์และการตั้งโรงเรียนชานาของพื้นที่ตำบลคอรุม และหาดสแคว จึงนำแนวคิดที่ได้มาปรึกษากลุ่ม เพื่อตั้งโรงเรียนชานาและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และเปลี่ยนจากนาหวาน เป็นนาดำ เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือ จากที่โรงพยาบาลเว้งได้มาตรวจเลือดเกษตรกรจำนวน ๑๓ ครัวเรือน ในปี ๒๕๕๗ พบว่าทุกคนมีปริมาณสารเคมีในเลือดสูง จึงหันมาทำนาอินทรีย์ ตั้งแต่นั้นมา ปัจจุบันโรงเรียนชานา ได้กลายเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับหน่วยงาน และคนที่สนใจเข้ามาเรียนรู้การทำงานอินทรีย์และเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นห้องเรียนริมท้องทุ่ง มีกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ๑๖ ฐานให้ได้เรียนรู้ และได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรตามที่ต่างๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของตำบลเว้งที่คนทั่วไปรู้จักในนาม เศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรยั่งยืน ชุมชนละหา “โรงเรียนชานา”

๒. เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการทำงานเรื่องเด่น

๒.๑ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อวัยทำงาน จากการดำเนินของโรงเรียนชานา ได้แก่

๒.๑.๑ ผลต่อวัยทำงาน คือ กลุ่มวัยทำงานได้มีวิถีชีวิตบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจะกินทุกอย่างที่ปลูก และจะปลูกทุกอย่างที่กิน อาหารที่กินปลอดสารเคมี และมีความปลอดภัย

๒.๑.๒ ผลต่อครอบครัวของวัยทำงาน คือ มีศูนย์เรียนรู้การทำนา ปลูกผักแบบปลอดสารพิษและการเรียนรู้วิถีทำปุ๋ยชีวภาพและสารไล่แมลงเพื่อใช้เอง สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ และครัวเรือนสมาชิกและคนในชุมชนยังได้เรียนรู้วิถีการไถนา และขั้นตอนต่างๆในการทำนาได้อย่างถูกต้องที่เกิดจากภูมิปัญญาเกษตรกรรุ่นใหม่ เกิดอาชีพให้กับคนในชุมชนทำให้ครัวเรือนมีได้รายเสริมเพิ่มมากขึ้น

๒.๒ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงานองค์กรที่ดำเนินงาน ได้แก่

๒.๒.๑ ผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเว้ง ได้รับการยอมรับในการบริหารจัดการการฟื้นฟูพื้นที่ทางการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านโครงการอาหารปลอดภัยไร้สารเคมีและติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอจนเป็นที่ยอมรับของชุมชนทั้งในและนอกพื้นที่

๒.๒.๒ ผลต่อ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน./ชุมชน

๒.๒.๓ ผลต่อโรงพยาบาลเว้ง (บริการตรวจรักษา คัดกรอง ประเมิน)

๒.๒.๓ ผลต่อโรงเรียนชาวนา (หลักสูตรเรียนรู้ หลักสูตรส่งเสริมอาชีพ หลักสูตรส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวนาบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง)

๒.๓.๔ ผลต่ออาสาสมัครในชุมชน เช่น อสม. (การค้นหากลุ่มเป้าหมาย รับรองการมีสิทธิในสวัสดิการ)

๒.๓ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อเป้าหมายในการทำงาน เช่น เพิ่มงานและกิจกรรมให้หลากหลาย ทำงานเดิมแต่เพิ่มคุณภาพ และรายละเอียดงาน เพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายหลากหลายกลุ่ม หรือกลุ่มเดิมแต่เพิ่มความครอบคลุม พัฒนากลไกให้ขับเคลื่อนงานได้ สร้างการเรียนรู้ เพิ่มผู้นำ แกนนำ ความเชี่ยวชาญ

๓. ประชากรที่ได้รับประโยชน์และผลกระทบ

ประชากรเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของโรงเรียนชาวนา ได้แก่

๓.๑ ประชากรเป้าหมาย

วัยทำงาน ๔,๘๐๒ (ร้อยละ ๖๕.๕๕) เด็ก ๐-๓ ปี จำนวน ๑๑๓ คน (ร้อยละ ๑.๕๔) เด็ก ๓-๕ ปี จำนวน ๑๒๙ คน (ร้อยละ ๑.๗๖) เด็ก ๖-๑๒ ปี จำนวน ๗๐๒ คน (ร้อยละ ๙.๕๘) เด็กและเยาวชน จำนวน ๑,๔๖๔ คน (ร้อยละ ๑๙.๙๙) ผู้สูงอายุ (๖๐ปีขึ้นไป) จำนวน ๘๕๓ คน (ร้อยละ ๑๑.๖๔) ผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๙๕ คน (ร้อยละ ๑.๒๙)

๓.๒ หน่วยงานสังคมที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

- (๑) กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเว้ง
- (๒) กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลเว้ง
- (๓) สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเว้ง
- (๔) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านกรือซอ
- (๕) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาลูกา
- (๖) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมุสลิมวาตอเนียะห์
- (๗) ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาลูกา
- (๘) ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมุสลิมวาตอเนียะห์
- (๙) กลุ่ม อสม ตำบลเว้ง
- (๑๐) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชาวนา
- (๑๑) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเว้ง
- (๑๒) กลุ่มผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ
- (๑๓) ประชาชนชาวนา ด้านสมุนไพร เป็นต้น
- (๑๔) โรงพยาบาลเว้ง
- (๑๕) วิทยาลัยชุมชน
- (๑๖) สำนักงานเกษตรอำเภอ

๔. วิธีดำเนินการ

๔.๑ กลไกการดำเนินงาน

๔.๑) แต่งตั้งคณะกรรมการแหล่งการเรียนรู้เครือข่ายชาวนาอำเภอแวงและเกษตรต้นแบบปลอดสารพิษ มีจำนวน ๑๖ คน ประกอบด้วย ประธานเครือข่าย รองประธาน กรรมการ และเลขานุการ เป็นต้น

๔.๒) การรับสมัครเครือข่ายเข้าร่วมกลุ่ม โดยเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมกลุ่มทางคณะกรรมการเครือข่าย มีการการลงตรวจสอบพื้นที่แปลงเกษตรของเกษตรกรเบื้องต้นว่ามีการใช้หรือเคยใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในนาข้าวและแปลงผัก ถ้าพบว่ามีการใช้สารกำจัดวัชพืชในแปลงเกษตรทางยังมีการใช้สารเคมี ส่วนกรณีที่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารกำจัดศัตรูพืช ทางคณะกรรมการมีข้อตกลงกับเกษตรกรให้ลด การใช้สารเคมีในแปลงปลูก เพื่อเตรียมพื้นที่แปลงปลูกเป็นแปลงเกษตรปลอดสารพิษต่อไป

๔.๓) จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรแบบปลอดสารพิษแก่ประชาชนในพื้นที่ เช่นโครงการจัดอบรมเกษตรกรเรื่องการดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการปลูกผักปลอดริมน้ำริมรั้ว โดยเชิญวิทยากรจากเกษตรอำเภอ

๔.๔) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกำหนดวิธีการทำงาน วางแผนการดำเนินการขับเคลื่อน และสร้างการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจในการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือกันประชาสัมพันธ์การทำเกษตรปลอดสารพิษ

๔.๕) จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ โดยเปิดแปลงเกษตรของเครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาดูงาน

๔.๖) การทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายเกษตรกรปลอดสารพิษ และหน่วยงานหรือกลุ่มอื่น

๔.๗) โรงเรียนชาวนา ที่สามารถเรียนรู้ได้ จาก ๕ เมนู ๑๖ ฐานการเรียนรู้ที่ครอบคลุมในการทำงานที่ได้มากกว่าข้าว ดังนี้

เมนูที่ ๑ วิธีชาวนา

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๑ วิธีไถนา
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๒ วิธีดำนา
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๓ วิธีถอนต้นกล้า
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๔ วิธีเกี่ยวข้าว

เมนูที่ ๒ ภูมิปัญญา+เกษตรรุ่นใหม่

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๒.๑ การสำรวจแมลงดีและแมลงร้ายในนาข้าว
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๒.๒ สารไล่แมลง

เมนูที่ ๓ อิสลามกับเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรยั่งยืน

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๓.๑ เกษตรในทัศนะอิสลาม
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๓.๒ การปรับเปลี่ยนแนวคิดสู่เกษตรพอเพียง
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๓.๓ เกษตรทฤษฎีใหม่

เมนูที่ ๔ เรียนรู้การสร้างอาชีพ

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๑ วิธีเพาะเห็ดนางฟ้า
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๒ วิธีทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๓ วิธีกรีดยาง
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๔ ศูนย์นาแปลงใหญ่ มีการพัฒนาศักยภาพศูนย์ข้าวโดยชุมชน
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๕ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว (ศพก.)
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๖ การเรียนรู้ระโยชน์จากป่าสาคุ

เมนูที่ ๕ อาชีพชุมชน

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๕.๑ วิธีเย็บจาก
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๕.๒ วิธีทำลอดช่องเตยหอม
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๕.๓ วิธีทำขนมจากแป้งสาคุ (บอเนาะสาคุ)

๔.๒ งานและกิจกรรมของโรงเรียนชานา

การถอดบทเรียนงานเด่นโรงเรียนชานาโดยชุมชนท้องถิ่นของ อบต.แว้ง วิเคราะห์งานและกิจกรรมของทุนทางสังคมจำนวน ๑๔ ทุนทางสังคม ได้แก่ ๑) องค์การบริหารส่วนตำบลแว้ง (กองการศึกษา กองสวัสดิการ สำนักปลัด) ๒) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านกรือซอ ๓) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาลูกา ๔) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมุสลิมวาตอเนียห์ ๕) ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาลูกา ๖) ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมุสลิมวาตอเนียห์ ๗) กลุ่ม อสม ตำบลแว้ง ๘) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชานา ๙) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลแว้ง ๑๐) กลุ่มผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ๑๑) ประชาชนชาวบ้าน ด้านสมุนไพรมูลนิธิ ๑๒) โรงพยาบาลแว้ง ๑๓) วิทยาลัยชุมชน ๑๔) สำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีรายละเอียดการถอดบทเรียนเรื่องเด่น พบว่ามีการดำเนินงานเด่น ๓ งานเด่น ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตชานา ๒) ส่งเสริมการเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และ ๓) ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การดำเนินงานเรื่องเด่น

ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตชานาในอดีตเมื่อ คำขวัญที่ว่า ในน้ำมีปลาในนามีข้าวเป็นจริงแน่นอน เพราะในชนบทเกือบทุกครัวเรือนจะทำนามีขี้ข้าวและอุปกรณ์การทำนาที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เลี้ยงควายไว้ใช้ไถนาและบางครั้งก็ช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ชานาได้ด้วย และมีการทำนาค่าเป็นส่วนใหญ่ และครอบครัวชานาจะอยู่กันอย่างพี่น้อง เกิดการเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนบ้านกัน มีความสามัคคีกันในชุมชน มีการใช้ปุ๋ยคอกที่เป็นผลพลอยได้จากสัตว์ที่เลี้ยง ทำให้เกิดห่วงโซ่อาหารการใช้ปุ๋ยคอกจะทำให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศน์ ข้าวกล้าในนาเจริญเติบโตโดยไม่ต้องใส่ปุ๋ยเคมี ใครมีที่นามากก็จะจ้างแรงงานมาช่วยซึ่งมีอยู่มาก หรือมีการลงแขกทำนาเอาแรงกัน ดังนั้นต้นทุนการทำนาส่วนใหญ่ในสมัยนี้จึงเป็นต้นทุนด้านค่าแรงงานเป็นส่วนใหญ่ ต้นทุนค่าปุ๋ย สารเคมีไม่ต้องจ่าย จึงไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อใช้ในการทำนาปัจจุบันในชนบทพบว่าควายซึ่งเป็นสัตว์คู่ทุกข์คู่ยากนั้นหายไปจากท้องทุ่ง มีรถไถเดินตามเข้ามาแทนที่ควาย ด้วยความเชื่อที่ว่าทำงานได้เร็วไม่มีเหนื่อยไม่ต้องมาเลี้ยงและดูแลให้เสียเวลา เริ่มใส่ปุ๋ยเคมีต้องใส่ในปริมาณที่มากข้าวจะได้มีการใช้สารเคมีฆ่าหญ้าและสารเคมีฆ่าแมลง ธรรมชาติไม่สมดุลเกิดการระบาดของโรคและแมลง จึงต้องมีการใช้สารเคมีในปริมาณที่มากขึ้น ผลที่ตามมาคือการมีสารเคมีร่างกายปริมาณสูง มีปัญหาด้านสุขภาพ ดังนั้นการทำการเกษตรในปัจจุบันของโรงเรียนชานาชุมชนละหา บ้านจะเหม ตำบลแว้ง จึงส่งเสริมทุกคนใส่ใจกับสิ่งแวดล้อมและคำนึงถึงระบบนิเวศน์โดยการทำการเกษตรสมัยใหม่รวมกับการทำเกษตรแบบดั้งเดิม จะเป็นการคืนธรรมชาติให้กับทุ่งนา เมื่อนั้น ในน้ำย่อมมีปลาและในนามีข้าวแน่นอนโดยการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรม คือ

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๑ วิธีไถนา
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๒ วิธีดำนา
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๓ วิธีถอนต้นกล้า
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๑.๔ วิธีเกี่ยวข้าว

ฐานเรียนรู้ ที่ ๑.๑ วิธีไถนา(ตามฤดูกาล)

โรงเรียนชานาชุมชนละหา ตำบลแว้ง อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นายอัสบูละ อาลี

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ในเรื่องวิธีไถนา นายอัสบูละ อาลี วิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนรู้ทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ ๑)เตรียมหน้าดินสำหรับการไถ(๒)การไถตะ (ปือโล๊ะ) เป็นการไถหน้าดินทิ้งระยะให้หน้าเข้าสู่พื้นนา ทิ้งไว้ ๑๕ วันเป็นการไถครั้งแรก ตามแนวยาวของพื้นที่นา การไถตะจะช่วยพลิกดิน เพื่อให้ดินชั้นล่างสัมผัสอากาศและเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืช การปล่อยน้ำเข้ามานั้นต้องดูที่สภาพดินว่าควรปล่อยน้ำมากน้อยเพียงใด การปล่อยน้ำเข้านา เพื่อให้ดินนิ่มขึ้นจะได้ไถนาได้ง่ายขึ้น หลังจากไถตะแล้ว จะตากดินเอาไว้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์(๓).การไถกลับ เป็นการพลิกหน้าดินแบบหยาบๆ (ไถครั้งที่ ๒) ให้หน้าเข้าสู่พื้นนา ๑๐ วันประโยชน์ของการไถกลับช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินให้โปร่งร่วนเพิ่มการซึมผ่านของน้ำ ทำให้ดินมีความเหมาะสมต่อการปลูก เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ธาตุอาหารและเพิ่มจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ลงในดิน(๔).การไถคราด (ปือเจาะ) เป็นการพรวนดินให้แตกและเป็นการเอาเศษวัชพืชออกจากนา และย่อยดินให้มีขนาดเล็กกลง จึงเหมาะแก่การเจริญของข้าว ทั้งยังเป็น การปรับระดับพื้นที่ให้มีความสม่ำเสมอ เพื่อสะดวกในการควบคุมดูแลการให้น้ำ(๕)การไถพรวน เป็นการพรวนดินให้เสมอกัน พร้อมจะดำนา และการไถพรวนนั้นไม่ได้ผลต่อความเจริญเติบโตโดยตรง แต่มีผลในทางอ้อม คือ ทำให้ดินมีความโปร่งมากขึ้น มีการถ่ายเทอากาศ ลดการระเหยของน้ำที่เกิดจากผิวหน้าดิน

ประโยชน์ของการไถพรวนร่องที่เกิดจากการไถพรวน จะทำหน้าที่เหมือนเขื่อนสกัดกันและลดความเร็วของน้ำที่ไหลบ่าบนผิวดินโดยตรงผลเสียที่เกิดจากการไถพรวนทำให้ดินชั้นล่างๆมีความแน่นทึบมากยิ่งขึ้น

ฐานเรียนรู้ ที่ ๑.๒ วิธีดำนา

โรงเรียนขานาชุมชนละหา ตำบลเว้ง อำเภอเว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นางรอยีเล็ง สุหลง

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ ในเรื่องวิธีดำนา นางรอยีเล็ง สุหลง วิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ ๑)เตรียมต้นกล้าที่เตรียมไว้ พร้อมดำนา ๒)เอาต้นกล้า ๓ต้น ต่อ ๑ลุ่ม๓)จับต้นกล้าที่โต มาดำ (โดยเอาหัวแม่มือ จุ่มลงไปดิน) ๔.) โดยดำนาเป็นแถว ทั้งระยะห่าง ๒คืบ (๔แถว) เพื่อให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้ลงมือปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้จากวิทยากร

ฐานเรียนรู้ ที่ ๑.๓ วิธีถอนกล้า

โรงเรียนขานาชุมชนละหา ตำบลเว้ง อำเภอเว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นางมารีอัยา บรอเฮง

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ ในเรื่องวิธีถอน นางมารีอัยา บรอเฮงวิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ ๑.จับต้นกล้าที่โคนต้น ไม่ต้องจับเยอะ จับทีละ ๑-๒ต้น ๒.เขย้าน้ำ ให้ดินที่ติดกับโคนต้นกล้าออกจากราก ๓)หลังจากถอนต้นกล้าเรียบร้อยแล้ว นำมามัดเป็น ก่อๆการนำต้นกล้าที่ถอนจากแปลงแล้วมัดรวมกันเป็นมัดๆจะต้องสลัดดินโคลนที่รากออก

ฐานเรียนรู้ ที่ ๑.๔ วิธีเกี่ยวข้าว

โรงเรียนขานาชุมชนละหา ตำบลเว้ง อำเภอเว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นางมารีอัยา บรอเฮง

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ ในเรื่องวิธีเกี่ยว นางมารีอัยา บรอเฮงวิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ ๑)พอข้าวสุก ๑๒๐-๑๓๐วันแล้ว ๒)มือซ้าย จับต้นต้นกล้า มือขวา จับเคียว ในการเกี่ยวต้นข้าวพอประมาณ ๓)วางเรียงซ้อนกันให้เสมอกัน ๔)หลังจากที่ต้นข้าวมาแล้ว มาตีข้าว เพื่อเม็ดข้าวออกจากรวงข้าวแล้วใช้กระสอบรองเม็ดข้าว ๕)หลังจากที่ได้ข้าวมาแล้วนำมาฟุ้งแดด ใช้เวลาฟุ้งแดด ๑-๓วัน ๖)หลังจากฟุ้งแดดแล้วเก็บเม็ดข้าวใส่กระสอบ (ขึ้นอยู่กับการใช้งาน) ๗)หลังเสร็จสิ้นของการเกี่ยวข้าวแล้ว ขั้นตอนสุดท้ายคือ การสีข้าว เพื่อนำมาหุงข้าวหลังจากที่ได้เกี่ยวข้าวแล้วหัวใจที่สำคัญทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สัมผัสความสามัคคีในชุมชนสร้างความรักความสามัคคี และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ในชุมชน ลดต้นทุนในการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวอีกด้วย

ส่งเสริมการเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ความพอเพียง เป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้นภายในจิตใจก่อน จึงจะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของในหลวง ที่ประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันนั้น เป็นหลักแห่งทางสายกลาง และการพึ่งพาตัวเอง ให้มากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ดีสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุณหะห์ ของ ท่าน นบีมูฮัมมัด (ช.ล.) ที่ท่านถือเป็นแบบอย่างที่ดีสมบูรณ์ยิ่งในเรื่องนี้ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่จะเกิดขึ้นได้ ก็ขึ้นอยู่กับความสมดุลระหว่างการผลิต และความต้องการ ในการบริโภค ถ้าหากว่าอย่างใดอย่างหนึ่ง น้อยเกินไปหรือมากเกินไปแล้ว เราก็ไม่สามารถสร้างความมั่นคง และยังยืนในเศรษฐกิจ ที่จะนำไปสู่ความพอเพียงได้อย่างแน่นอน แต่ถ้าเรายึดหลักตามแนวทางของศาสดามูฮัมมัด (ช.ล.) แล้ว เราก็จะสัมผัสได้ถึงความสำเร็จ และสามารถยืนอยู่บนความพอดี และพอเพียงได้อย่างแน่นอนดังวาทะของท่านนบีมูฮัมมัด(ช.ล.)

"อาชีพที่ประเสริฐที่สุดคือ การค้าที่ซื่อสัตย์ และการทำงานด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง " รายงานโดยอะห์หมัด จากอัลฮาดิษบทนี้ จะเห็นได้ว่าท่านรَسُولุลลอฮ เน้นที่การพึ่งตนเองก่อน และความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ส่งเสริมให้เริ่มต้นที่ตัวเราเองก่อน นับหนึ่งที่ตัวเรา สองสามหรือสี่ ถ้ามีก็ใช้หลักพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีอีกทางหนึ่ง จากหลายๆ หนทาง อย่างไรก็ตามมาตรฐานของคนเรานั้นมีความแตกต่างกันพอสมควร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานะของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัว ความต้องการ และความหวังที่แตกต่างกัน คงไม่มีสูตรสำเร็จใดในเรื่องนี้ ที่จะเป็นตัวตั้งคามาตรฐานของความพอเพียงว่า ควรจะแค่ไหน เพียงใด อย่างไรก็ตามถ้าเรายึดหลักตามแนวทางของศาสดามูฮัมมัด (ช.ล.)

แล้ว ท่านส่งเสริมให้ ยึดทางสายกลางเป็นหลักในการดำเนินการ ไม่มากไปหรือน้อยไป ดังวณะของท่านนบี มุฮัมมัด (ช.ล.)

ความน่าภาคภูมิใจ ในการได้มากับการใช้ไป ด้วยความกลมกลืนและเหมาะสมนั้น ถือว่าเป็นความสำเร็จระดับหนึ่ง ต่อการก้าวต่อไปอีกหลายๆ ก้าว เช่น เรื่องของอาหารที่ใช้ในการดำรงชีวิต . ถ้าเราสามารถผลิตได้เอง ปลูกไว้กินเองได้ หากเหลือจากการบริโภคแล้ว เรายังสามารถขยายไปสู่การจำหน่าย แจก ก็ย่อมถือเป็นความมั่นคง ทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืนและถาวรได้ด้วยเช่นเดียวกัน ดังวณะของท่าน ศาสตาดามุฮัมมัด(ช.ล.)ที่มีความว่า "ไม่มีอาหารใดจะดีกว่าอาหารที่ได้มา จากน้ำพักน้ำแรงของตนเอง และน้ำบี ของอัลเลาะห์ คือ น้ำบิดาวูด(อ) นั้น ท่านรับประทานอาหารที่ได้มาจากน้ำพักน้ำแรงของตน" รายงานโดย... บุคอรีฯ ดังนั้นเราควร ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้อย่างประหยัด รู้จักความพอดี มีวินัย เพื่ออนาคตที่สดใส ทั้ง ดุนยาและอาคิเราะฮ์อิสลามกับเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรยั่งยืน มีกิจกรรมที่เป็นฐานการเรียนรู้ จะ ประกอบด้วย ๓ กิจกรรม คือ

กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๓.๑ เกษตรในทัศนะอิสลาม

กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๓.๑ การปรับเปลี่ยนแนวคิดสู่เกษตรพอเพียง

กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๓.๑ เกษตรทฤษฎีใหม่

ฐานเรียนรู้ ที่ ๓.๑ เกษตรในทัศนะอิสลาม

โรงเรียนชานาชุมชนละหา ตำบลแว้ง อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร อุตตาดมากรี ตาเย๊ะ ครูสอนอิสลามศึกษาร.เวียงสุวรรณ

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ ในเรื่องเกษตรในทัศนะอิสลาม โดยอุตตาดมากรี ตาเย๊ะ ครูสอน อิสลามศึกษาโรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม ที่ปรึกษาโรงเรียนชานา นาวินวิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามา เรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีให้ผู้มาเรียนรู้ในทราบถึงความเป็นมาในการทำการเกษตรในทัศนะของอิสลาม โดย การยกตัวอย่างการทำเกษตรในสมัยสหาบัต (สาวกของศาสดามุฮัมมัด)และการทำเกษตรในสมัยปัจจุบัน พร้อมทั้งให้ผู้มาเรียนรู้ได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ประโยชน์ที่ได้รับ : ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและเข้าใจการทำเกษตรตามทัศนะของอิสลาม

ฐานเรียนรู้ ที่ ๓.๒ การปรับเปลี่ยนแนวคิดสู่เกษตรพอเพียง

โรงเรียนชานาชุมชนละหา ตำบลแว้ง อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นายมุฮัมมัด บิง ประธานโรงเรียนชานาบ้านละหา

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ ในเรื่องเกษตรในทัศนะอิสลาม โดยนายมุฮัมมัด บิง ประธาน โรงเรียนชานาบ้านละหาวิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีในเรื่องการทำ เกษตรรุ่นใหม่เป็นการเกษตรแบบพอเพียง เป็นการบรรยายให้ผู้มาเรียนรู้เข้าใจในหลักการทำการเกษตรพอเพียง ตามวิถีชีวิตของคนอิสลามโดยการบรรยายร่วมกับอุตตาดมากรี ตาเย๊ะ ที่โยงให้เห็นถึงการทำการเกษตรในทัศนะ อิสลามและการทำการเกษตรพอเพียงเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างไร รวมทั้งประโยชน์ที่ครอบครัวและชุมชนจะ ได้จากการทำการเกษตรพอเพียง

ฐานเรียนรู้ ที่ ๓.๓ เกษตรทฤษฎีใหม่

โรงเรียนชานาชุมชนละหา ตำบลแว้ง อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นายมุฮัมมัด บิง ประธานโรงเรียนชานาบ้านละหา

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ ในเรื่องเกษตรในทัศนะอิสลาม โดยนายมุฮัมมัด บิง ประธาน โรงเรียนชานาบ้านละหาวิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีในเรื่องเกษตรทฤษฎี ใหม่เป็นแนวทางเกษตรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล ใต้ทรงพระราชดำริและพระราชทานไว้แก่พสก นิกรชาวไทยเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ แนวทาง เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นวิธีการทำการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศ มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดไม่ว่าที่ใด แรงงาน ทุน ปัจจัยผลการหรือเศษ เหลือใช้จากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง สร้างกิจกรรมที่หลากหลายและมีจัดสรรแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรอย่าง เหมาะระหว่างแหล่งน้ำ นาข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ โครงการพื้นฐาน และที่พักอาศัยในสัดส่วน ๓๐/๓๐/ ๓๐/๑๐ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรมีอาหารที่ผลิตเองไว้บริโภคอย่างเพียงพอ และมีการลงพื้นที่ไปดูสถานที่จริงเพื่อให้ ผู้มาเรียนเข้าใจมากขึ้น

ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพ

การส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ และแก้ปัญหาการว่างงานของคนในชุมชน และยังส่งเสริมการสร้างอาชีพที่มีอยู่แล้วในชุมชนร่วมกับความรู้ความสามารถของภูมิปัญญาชุมชนในการพัฒนาอาชีพตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ และเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้เกิดกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน เกิดความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ และชุมชนยังสามารถนำสินค้ามาจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนกันจะเป็นทุนหมุนเวียนในชุมชน และดึงให้ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงมาใช้บริการเช่นเดียวกับการอุดหนุนร้านค้าในชุมชน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้กินของไทย ใช้ของไทย ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวของโรงเรียนชาวนาชุมชนละหา จะเกิดประโยชน์แก่คนในตำบลเวียงอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันอันจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาในระดับเศรษฐกิจรากหญ้า ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถกลุ่มอาชีพในชุมชนละหา บ้านจะเหม ตำบลเวียง อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ให้มีประสิทธิภาพความเข้มแข็งต่อชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจตลอดจนให้คนจนไม่มีอาชีพ ให้มีรายได้เสริมสามารถครองตนเองให้อยู่ได้ สนับสนุนกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ให้ได้รับการต่อยอดเพื่อความเจริญเติบโตสามารถเป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง อันจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้อยู่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน กิจกรรมฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรม คือ

- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๑ วิธีเพาะเห็ดนางฟ้า
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๒ วิธีทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๓ วิธีกรีดยาง
- กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ ๔.๔ การสำรวจป่าสาละ

ฐานเรียนรู้ที่ ๔.๑ วิธีทำเพาะเห็ดนางฟ้า

โรงเรียนชาวนาชุมชนละหา ตำบลเวียง อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส
วิทยากร นายอหามะ นู

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ในเรื่องวิธีเพาะเห็ดนางฟ้า นายอหามะ นู วิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย ๑)รำข้าว (ดีเดาะ) ๗ กิโลกรัม ๒)ขี้เถ้า (ไม้ยางพารา) ๑๐๐ กิโลกรัม ๓)ดีเกลือ ๒ ชีด ๔)ปูนขาว ๑ กิโลกรัม ๕)น้ำ ๗๐ ลิตร ๖)บัวรดน้ำ ๗)ถุงพลาสติกทึบร้อน ๘)ถังน้ำมันไว้สำหรับนึ่ง ขนาด ๒๐๐ ลิตร ๙)คอกพลาสติก ๙)สำลี ๑๐)แอลกอฮอล์ ๗๐% ๑๑)หัวเชื้อเห็ด ๑๒)ยิบซัม ๑ กิโลกรัม ๑๓)สถานที่บ่มเส้นใย และเปิดดอก ๑๔)ถังน้ำ ขนาด ๒๐๐ ลิตรวิธีดำเนินการ

นำขี้เถ้า (ไม้ยางพารา) ๑๐๐ กิโลกรัม รำข้าว ๗ กิโลกรัม ปูนขาว ๑ กิโลกรัม ยิบซัม ๑ กิโลกรัม และน้ำ ๗๐ ลิตร มาผสมกันแล้วนำดีเกลือ ๒ ชีด มาละลายน้ำ แล้วนำดีเกลือไปคลุกรวมกับวัสดุทุกชนิด ๔ อย่างให้เข้ากัน แล้วนำน้ำ ๗๐ ลิตร เติมลงไปอีกรอบ

ให้ทำการทดสอบส่วนผสมทั้งหมดโดยการกำและคลายถ้าหากว่ากำแล้วมีน้ำซึมออกมาตามง่ามมือนั้น แสดงว่ามีการผสมน้ำมากเกินไป แต่ถ้าหากบีบมือแล้วขี้เถ้าแตกเป็น ๓ ก้อน นั้นแสดงว่าการผสมใช้ได้ แต่ถ้าเรากำแล้วคลายมือออกมา ขี้เถ้าจับตัวไม่เป็นก้อน นั้นแสดงว่าเติมน้ำน้อยเกินไป เมื่อเราผสมเข้ากันได้ก็อย่างพอดีแล้ว ก็ให้เรานำไปใส่ถุงเพาะเห็ดหลังจากนั้นก็ให้เริ่มทำการรวบปากถุงเห็ด กระทั่งกับพื้นให้แน่นพอประมาณ แล้วใส่คอกขวด

นำก้อนเชื้อที่ได้มาไปนึ่งในถังน้ำมัน ๒๐๐ ลิตร โดยใช้ระยะเวลาในการนึ่งประมาณ ๓ ชั่วโมง เมื่อนึ่งมาเชื้อเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะเริ่มทำการหยอดเชื้อเห็ดลงสู่ก้อนเชื้อที่ได้เตรียมไว้ หลังจากนั้นการบ่มเชื้อนั้นต้องนำก้อนไปบ่มไว้ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ ๔ อาทิตย์โดยเก็บให้เป็นระเบียบ ไม่ให้ถูกฝน ถูกแดด ไม่มีหนู ไม่มีแมลง ให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

เมื่อบ่มเชื้อเห็ดนางฟ้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็เป็นช่วงเวลาของการเปิดดอกเห็ด และทำการเก็บเกี่ยวดอกเห็ดนางฟ้าเห็ดจะออกดอกเมื่อมีความชื้นสูงพอ อากาศไม่ร้อนมาก เมื่อเห็ดถูกเหนี่ยวนำด้วยอากาศเย็น ตอนกลางคืน จะทำให้ออกดอกได้ดี

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาการเพาะเห็ดนางฟ้าและสามารถนำผลผลิตที่ได้ไปบริโภคและจำหน่าย
๒. สามารถนำความรู้ที่ได้มาไปประกอบอาชีพได้จริงในชีวิตประจำวัน
๓. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและวิธีการต่างๆ ให้แก่ผู้ที่สนใจในการเพาะเห็ดนางฟ้าได้

ประโยชน์เห็ดนางฟ้า

๑. เห็ดนางฟ้ามีคุณค่าทางโภชนาการสูง ประกอบด้วยคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน วิตามิน และเกลือแร่
๒. สามารถเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว
๓. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนและผู้สนใจได้

ฐานเรียนรู้ ที่ ๔.๒ วิธีทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

โรงเรียนชวนาชุมชนละหา ตำบลเว้ง อำเภอเว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นายอหามะ นู

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ในเรื่องวิธีทำน้ำหมักชีวภาพนายอหามะ นู วิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ การเตรียมวัตถุดิบประกอบด้วย ๑)น้ำ ๑๐ ลิตร ๒)เกลอน ๒๐๐ ลิตร ๓)หัวปลา ๓๐ กิโลกรัม ๔)เศษผักและผลไม้หรือเศษอาหารที่ยังไม่บูดเน่า ๑๐ กิโลกรัม ๕)กากน้ำตาล ๑๐ กิโลกรัม ๖)พด ๒ (สารเร่งซูเปอร์) ๑ - ๒ ชอง ๗)มีด

วิธีการดำเนินการ ๑)นำวัตถุดิบหั่นผักและผลไม้ ๑๐ กิโลกรัม(หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ) หัวปลา ๓๐ กิโลกรัมบรรจุลงในภาชนะ ๒)เติมกากน้ำตาล ๑๐ กิโลกรัมและนำวัตถุดิบที่เตรียมไว้มาคลุกเคล้าให้เข้ากัน ๓)เอา พด.๒ (สารเร่งซูเปอร์) มาผสมน้ำ ๑๐ ลิตร แล้วแช่ทิ้งไว้ ๕ นาที ๔)เอาวัตถุดิบทั้งหมดมาคลุกเคล้าให้เข้ากันจากนั้นเอา พด.๒ (สารเร่งซูเปอร์)มาใส่รวมกับวัตถุดิบทั้งหมด แล้วหมักทิ้งไว้ ๒ อาทิตย์ ถึงจะสามารถใช้งานได้

วิธีใช้

๑. ในนา ใส่ ๕ ลิตรต่อพื้นที่นา
๒. ผักผสมน้ำ ๑/๑๐๐๐ เพื่อให้้าง
๓. ฉีดพ่นหน้ายาง (ที่กรีดแล้ว)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเรียนรู้และศึกษาวิธีการทำน้ำหมักชีวภาพ
๒. เพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำเกษตรกรให้หันมาใช้สารที่ผลิตจากธรรมชาติ
๓. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและชาวบ้านหันมาใช้ปุ๋ยหมักจากเศษพืชและผัก
๔. เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี
๕. จัดการเศษอาหารและผลไม้ที่เน่ามาใช้ประโยชน์
๖. สามารถแบ่งปันน้ำหมักชีวภาพภายในและภายนอกกลุ่ม

ประโยชน์

๑. เพิ่มคุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้น เร่งการออกดอกของพืช
๒. เป็นสารเร่งและเป็นธาตุอาหารเสริมในปุ๋ยน้ำหมัก
๓. ช่วยเพิ่มอัตราการย่อยสลายสารอินทรีย์ในดินและน้ำ
๔. ใช้ฉีดพ่นหรือเติมในดินหรือน้ำ ช่วยปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ในดิน และน้ำ
๕. เป็นสารที่ทำหน้าที่เหมือนฮอร์โมนพืช กระตุ้นการเกิดราก และการเจริญเติบโต ทำให้ผลผลิต และ

คุณภาพสูงขึ้น

๖. ใช้ฉีดพ่นในแปลงเกษตร ช่วยต้านแมลงศัตรูพืช และลดจำนวนแมลงศัตรูพืช
๗. ใช้ฉีดพ่นในแปลงผัก ผลไม้ หรือผลผลิตต่างๆ เพื่อป้องกันการทำลายผลผลิตของแมลง

ฐานเรียนรู้ ที่ ๔.๓ วิธีกรีดยาง

โรงเรียนชวนาชุมชนละหา ตำบลเว้ง อำเภอเว้ง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นายมุตอปา หามะ

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ในเรื่องวิธีกรีดยางนายมุตอปา หามะ วิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ การเตรียมวัตถุดิบประกอบด้วย อุปกรณ์ ๑)ช้อนเหล็ก ๒)ถ้วยรองน้ำยาง ๓)มีดกรีดยาง ๔)หินลับมีดแบบแท่ง ๕)ถังดำ ๖)กระสอบ ๗)ไฟฉายคาดหน้าผาก

วิธีดำเนินการ

๑. เตรียมมีดกรีดยาง
๒. หินลับมีดแบบแท่งโดยลับมีดให้คมล้นมีดกรีดยาง

๓. เวลากรรียงต้องใช้เวลาดอนเข้า จะมีอากาศเย็น น้ำยางจะไหลปริมาณเยอะ
๔. เวลากรรียดต้องใช้ด้านซ้ายมือจะเข้ตั้นยางเสมอ
๕. เวลากรรียดยาง เวลา ๖.๐๐ น.
๖. เวลาลากมีดต้องค่อยๆลากกระดูกมือ ด้านตรงจะปิดรูน้ำยาง
๗. ส่วนยางก้อน โดยที่ลากกระดูกจะลงน้ำยางลงในภาชนะและใช้ช้อนเหล็ก เข้าสู่ในถ้วยน้ำยางได้
๘. วิธีเก็บขี้ยางจะใช้เวลา ๒ วัน เพื่อทำให้น้ำยางแข็ง

วัตถุประสงค์

๑. หารายได้เลี้ยงชีพครอบครัว
๒. เก็บเงินสะสมยามฉุกเฉิน

ฐานเรียนรู้ ที่ ๔.๔ วิธีการเรียนรู้ประโยชน์จากป่าสาคร

โรงเรียนชวนาชุมชนละหา ตำบลแวง อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส

วิทยากร นายยามี่ กุงทะ

การจัดกิจกรรมสำหรับฐานเรียนรู้ในเรื่องวิธีการเรียนรู้ประโยชน์จากป่าสาครนายยามี่ กุงทะวิทยากรประจำฐาน จะสอนให้ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ได้เรียนรู้ทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้

วิธีดำเนินการ ๑)จัดฐานเรียนรู้ในป่าสาคร ๒)อธิบายเกี่ยวกับต้นสาคร ๓)ปฏิบัติจริง (เก็บมูมจาก)

ประโยชน์

๑. สามารถรับประทานได้
๒. สามารถเป็นอาหารสัตว์เลี้ยงได้
๓. ใบสาครสามารถทำเย็บมูมจากหลังคาได้
๔. ผลสาครสามารถกินได้ ผลจะใช้เวลาประมาณ ๔- ๕ ปี สามารถรับประทานได้
๕. เปลือกจากก้านของต้นสาคร สามารถจัดสานผ้าแพดานเป็นฉนวนกันความร้อน
๖. เปลือกก้านสาคร สามารถทำเป็นหมวกกันความร้อนใช้เปลือกที่แห้ง
๗. เปลือกลำต้นสาครสามารถทำไม้พื้น
๘. เนื้อสาครสามารถผลิตหนอน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสามารถให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับป่าสาคร
๒. เพื่อเป็นตัวชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์
๓. เป็นแหล่งอาหารทั้งคนและสัตว์
๔. ต้นสาครจะช่วยให้ชุ่มน้ำ (กั้นน้ำท่วม)
๕. ต้นสาครให้ความร่มรื่น ร่มเย็น

๕. ผลที่เกิดขึ้น (ผลผลิต ผลลัพธ์)

การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนชวนาชของ อบต.แวง ก่อให้เกิดผล คือ

โรงเรียนชวนา สามารถเรียนรู้ได้ จาก ๕ เมนู ๑๖ ฐานการเรียนรู้ที่ครอบคลุมในการทำนาที่ได้มากกว่าข้าว ดังนี้

- ๑) เมนูที่ ๑ วิถีชวนา ประกอบด้วย ๔ ฐานเรียนรู้ คือ (๑)ฐานเรียนรู้วิถีไถนา (๒)วิถีดำนา (๓)วิถีถอนต้นกล้า (๔)วิถีเกี่ยวข้าว
- ๒) เมนูที่ ๒ ภูมิปัญญา+เกษตรรุ่นใหม่ ประกอบด้วย ๒ ฐานเรียนรู้ คือ (๑)การสำรวจแมลงดีและแมลงร้ายในนาข้าว (๒)สารไล่แมลง
- ๓) เมนูที่ ๓ อิสลามกับเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรยั่งยืนประกอบด้วย ๓ ฐานเรียนรู้ คือ (๑)ฐานเรียนรู้เกษตรในทัศนะอิสลาม (๒)การปรับเปลี่ยนแนวคิดสู่เกษตรพอเพียง (๓)เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๔) เมนูที่ ๔ เรียนรู้การสร้างอาชีพ ประกอบด้วย ๖ ฐานเรียนรู้ คือ (๑)วิธีเพาะเห็ดนางฟ้า (๒)วิธีทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (๓)วิธีกรรียดยาง (๔)ศูนย์นาแปลงใหญ่ มีการพัฒนาศักยภาพศูนย์ข้าวโดยชุมชน (๕)การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว(ศพก.) (๖)การเรียนรู้ประโยชน์จากป่าสาคร
- ๕) เมนูที่ ๕ อาชีพชุมชน ประกอบด้วย ๓ ฐานเรียนรู้ คือ (๑) วิธีเย็บจาก (๒)วิธีทำลอดช่องเตยหอม (๓) วิธีทำขนมจากแป้งสาคร (บอเนาะสาคร)

ตัวอย่างฐานการเรียนรู้ เช่น ฐานเรียนรู้วิถีไถนา โดยเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังนี้ (๑.๑)เตรียมหน้าดินสำหรับการไถ (๑.๒)การไถตะ (ปือโล๊ะ) เป็นการไถหน้าดินทิ้งระยะให้หน้าเข้าสู่พื้นนา ทิ้งไว้ ๑๕ วันเป็นการไถครั้งแรก ตามแนวยาวของพื้นที่นา การไถตะจะช่วยพลิกดิน เพื่อให้ดินชั้นล่างสัมผัสอากาศและเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืช การปล่อยน้ำเข้ามานั้นต้องดูที่สภาพดินว่าควรปล่อยน้ำมากน้อยเพียงใด การปล่อยน้ำเข้านา เพื่อให้ดินนิ่มขึ้นจะได้ไถนาได้ง่ายขึ้น หลังจากไถตะแล้ว จะตากดินเอาไว้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์ (๑.๓) การไถกลับ เป็นการพลิกหน้าดินแบบหยาบๆ (ไถครั้งที่ ๒) ให้น้ำเข้าสู่พื้นนา ๑๐ วันประโยชน์ของการไถกลับช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินให้โปร่งร่วนเพิ่มการซึมผ่านของน้ำ ทำให้ดินมีความเหมาะสมต่อการปลูก เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ธาตุอาหารและเพิ่มจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ลงในดิน (๑.๔) .การไถคราด (ปือเจาะ) เป็นการพรวนดินให้แตกและเป็นการเอาเศษวัชพืชออกจากนา และย่อยดินให้มีขนาดเล็กกลง จึงเหมาะแก่การเจริญของข้าว ทั้งยังเป็นการปรับระดับพื้นที่ให้มีความสม่ำเสมอ เพื่อสะดวกในการควบคุมดูแลการให้น้ำ๕)การไถพรวนเป็นการพรวนดินให้เสมอกัน พร้อมจะดำนา และการไถพรวนนั้นไม่ได้ผลต่อความเจริญเติบโตโดยตรง แต่มีผลในทางอ้อม คือ ทำให้ดินมีความโปร่งมากขึ้น

๖. ผลกระทบที่เกิดขึ้น

๖.๑) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวนา

(๑) ผลต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย กลุ่มวัยทำงานจำนวน ๓๖ ครัวเรือน ร้อยละ ๒.๔๒ รู้จักวิถีการดำนา การไถนา วิธีถอนกล้า และวิธีเกี่ยวข้าว ที่ถูกต้อง เกิดกลุ่มจัดการตนเองโดยการใช้ทุนและศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชนเป็นกลไกขับเคลื่อน ได้รับการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่จาก อปท. เกษตรอำเภอแวง วิทยาลัยชุมชน ฯลฯ

(๒) ผลต่อหน่วยงาน องค์กรชุมชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวปฏิบัติในการใช้พื้นที่โรงเรียนชาวนา เป็นแหล่งเรียนรู้ในการเปิดโอกาสให้คนที่สนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวนา รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมการเล่นแบบบูรณาการการเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของคนในและนอกชุมชนที่เข้ามาเรียนรู้

(๓) ผลต่อชุมชน มีการสร้างความร่วมมือของทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อปท. วชช. เกษตรอำเภอ ศอ.บต. และชาวบ้านในชุมชนในการร่วมกันจัดกิจกรรมตามฤดูกาลของนาข้าว เช่น การทำกิจกรรมสอนการไถนา การดำนา วิธีถอนกล้า และวิธีเกี่ยวข้าวให้ชุมชนได้รวมกิจกรรมกัน ทำให้ชุมชนเกิดสังคมแบ่งปันและเกื้อกูล ช่วยเหลือกันในชุมชน

๖.๒) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

(๑) ผลต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย กลุ่มวัยทำงานจำนวน ๓๖ ครัวเรือน ร้อยละ ๒.๔๒ มีความรู้และปฏิบัติตัวการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการใช้สิ่งของอย่างประหยัด รู้จักความพอดี มีวินัย เพื่ออนาคตที่ดีที่สุดใน ทั้งدنยาและอาคิเราะฮ์อิสลามกับเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรยั่งยืน และก่อให้เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน

(๒) ผลต่อหน่วยงาน องค์กรชุมชน โรงเรียนชาวนา เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบการทำเกษตรในทัศนะอิสลาม การปรับเปลี่ยนแนวคิดสู่เกษตรพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก อปท. ในการเปิดโอกาสให้คนที่สนใจเข้ามาเรียนรู้

(๓) ผลต่อชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจ และวิทยากรท้องถิ่นจากการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจ

๖.๓) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพ

(๑) ผลต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย กลุ่มวัยทำงานจำนวน ๓๖ ครัวเรือน ร้อยละ ๒.๔๒ มีความรู้ และสามารถสร้างอาชีพที่มีอยู่แล้วในชุมชนร่วมกับความรู้ความสามารถของภูมิปัญญาชุมชนในการพัฒนาอาชีพตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

(๒) ผลต่อหน่วยงาน องค์กรชุมชน สนับสนุนกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ให้ได้รับการต่อยอดเพื่อความเจริญเติบโตสามารถเป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง อันจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้อยู่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(๓) ผลต่อชุมชน ชุมชนเกิดกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน เกิดความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ และชุมชนยังสามารถนำสินค้ามาจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนกันจะเป็นทุนหมุนเวียนในชุมชน และดึงให้ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงมาใช้บริการเช่นเดียวกับการอุดหนุนร้านค้าในชุมชน

คณะกรรมการและบทบาทหน้าที่
เวทีสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น วาระ: ทศวรรษร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่
(A Decade of Togetherness in Co-Creating Healthy Communities)
โซนที่ ๕ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓
ณ ห้องจูบิเตอร์ ๑๑ - ๑๓ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี

(๑) คณะทำงานฝ่ายอำนวยการ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	อำเภอ	จังหวัด	ตำแหน่ง	เบอร์โทร	บทบาท
๑	นางธัญญา แสงอุบล	ศวก.อีสานกลาง	เมือง	สุรินทร์	นักวิชาการ	๐๘๑-๗๑๘๔๒๒๐	บริหารจัดการภาพรวม
๒	นางพวงผกา อยู่ดีรัมย์	ศวก.อีสานกลาง	เมือง	สุรินทร์	นักวิชาการ	๐๙๙-๖๔๐๙๐๕๙	เวทีและบริหารจัดการกลุ่มย่อย
๓	นายปรีสพงษ์ ภูเกิดพิมพ์	ศวก.อีสานกลาง	เมือง	ขอนแก่น	นักวิชาการ	๐๘๒-๕๓๘๘๗๖๓	เครื่องเสียงและบริหารจัดการกลุ่มย่อย
๔	นางสาวกนกพิชญ์ พันธมณี	ศวก.อีสานกลาง	เมือง	สุรินทร์	นักวิชาการ		บันทึกและบริหารจัดการกลุ่มย่อย
กลุ่มที่ ๑							
๕	นายวิชัย เกียงจิต	ทต.นาอาน	เมือง	เลย	ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	๐๘๑-๒๖๑๑๕๗๘	นักวิชาการชี้นำกลุ่ม
๖	นางสาววาสนา วรพันธ์	ทต.นาอาน	เมือง	เลย	นักวิชาการศึกษา	๐๖๓-๘๑๔๗๗๕๓	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๗	นางจรรุดา วิพายา	ทต.นาอาน	เมือง	เลย	นักวิชาการสุขาภิบาล	๐๙๔-๒๙๖๔๑๖๓	นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ
กลุ่มที่ ๒							
๘	นางสาวฤทัยรัตน์ สุพร	ทต.ฝั่งแดง	เมือง	มุกดาหาร	พนักงานจ้างเหมา	๐๙๕-๑๘๖๓๖๕๓	นักวิชาการชี้นำกลุ่ม
๙	นางสาวอุมาพร นามบุตร	ทต.ฝั่งแดง	เมือง	มุกดาหาร	พนักงานจ้างทั่วไป	๐๖๔-๗๕๖๐๐๙๐	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๑๐	นางปิยะมาศ เศรษฐนันท์	ทต.ฝั่งแดง	เมือง	มุกดาหาร	ลูกจ้างประจำ	๐๖๔๙๐๒๗๔๓๘	นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ
กลุ่มที่ ๓							
๑๑	นายชัยวุฒิ คารมหวาน	ทต.วาปีปทุม	วาปีปทุม	มหาสารคาม	นักบริหารงานทั่วไป	๐๘๒-๘๒๙๖๙๐๙	นักวิชาการชี้นำกลุ่ม
๑๒	นางสาวธัญญลักษณ์ ภูแฮมโซติ	อบต.เหล่าดอกไม้	ชื่นชม	มหาสารคาม	หัวหน้าส่วนสวัสดิการ	๐๘๐-๐๑๓๘๘๗๓	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๑๓	นางสาวภรชนก วิชัยวงษ์	อบต.เหล่าดอกไม้	ชื่นชม	มหาสารคาม	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานสาธารณสุข		นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ
กลุ่มที่ ๔							
๑๔	นางสาวปริญมณี วิชระเสนียกุล	อบต.มะเกลือใหม่	สูงเนิน	นครราชสีมา	จพง.จัดเก็บรายได้	๐๘๗-๘๑๐๖๖๘๑	นักวิชาการชี้นำกลุ่ม
๑๕	นางสุภา ลาคะคร	อบต.มะเกลือใหม่	สูงเนิน	นครราชสีมา	นักวิชาการศึกษา	๐๘๙-๒๘๒๘๒๖๖	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๑๖	นางสาวอารีรัตน์ ผินงูเหลือม	อบต.มะเกลือใหม่	สูงเนิน	นครราชสีมา	พนักงานจ้างตามภารกิจ	๐๙๐-๕๙๐๙๙๙๐	นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ
กลุ่มที่ ๕							

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	อำเภอ	จังหวัด	ตำแหน่ง	เบอร์โทร	บทบาท
๑๗	นายไวพจน์ บรรจง	อบต.มะเกลือใหม่	สูงเนิน	นครราชสีมา	ผอ.กองส่งเสริมการเกษตร	๐๘๙-๘๔๗-๘๗๔๑	นักวิชาการชั้นนำกลุ่ม
๑๘	นางสาวทศวรรณ เหมหาญ	อบต.โนนยาง	หนองสูง	มุกดาหาร	พนักงานจ้างตามภารกิจ	๐๘๖-๒๒๐๗๓๒๔	นักวิชาการชั้นนำกลุ่ม
๑๙	นางสาวณัฐวรา คนชื้อ	อบต.โนนยาง	หนองสูง	มุกดาหาร	พนักงานจ้างเหมา	๐๙๗-๓๕๑๐๑๐๒	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
กลุ่มที่ ๖							
๒๐	นายอดิเรก โคตรบัดทุม	อบต.ขุนทอง	บัวใหญ่	นครราชสีมา	นักพัฒนาชุมชน	๐๘๖-๙๐๔๕๐๑๔	นักวิชาการชั้นนำกลุ่ม
๒๑	นางสาวพิชญ์ โขมราคา	อบต.ทุ่งกระเต็น	หนองกี่	บุรีรัมย์	นักพัฒนาชุมชน	๐๘๑-๗๒๓๓๔๕๒	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๒๒	นางสาวดุษฎิ ศิริฤทธิ	อบต.ขุนทอง	บัวใหญ่	นครราชสีมา	พนักงานจ้างทั่วไป	๐๙๐-๒๗๘๓๒๕๒	นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ
กลุ่มที่ ๗							
๒๓	นางกาญจนา หนองหว้า	อบต.ลำโรงตาเจ็น	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	จนท.วิเคราะห์นโยบาย แผน	๐๘๗-๔๔๕๕๒๔๑	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๒๔	นางพรเพ็ญ พลรัมย์	อบต.ลำโรงตาเจ็น	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	หน. สป.	๐๘๕-๗๗๔๑๒๘๑	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๒๕	นายชลิต ประกอบเสียง	อบต.ลำโรงตาเจ็น	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	พนักงานจ้างเหมา	๐๖๔-๙๕๕๖๔๒๔	นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ
กลุ่มที่ ๘							
๒๖	นางสาววิราวรรณ หงส์มรงค์	อบต.ทุ่งกระเต็น	หนองกี่	บุรีรัมย์	ผ.อ.กองการศึกษา	๐๙๓-๓๒๗๔๖๗๖	นักวิชาการชั้นนำกลุ่ม
๒๗	นายศรศักดิ์ดา บุญทวี	อบต.ห้วยแก่ง	กุดชุม	ยโสธร	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	๐๘๑-๒๕๕๐๕๑๒	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๒๘	นางสาวพัชรียา ราชมาลา	อบต.ห้วยแก่ง	กุดชุม	ยโสธร	พนักงานจ้างเหมา	๐๘๒-๗๗๘๕๔๖๓	นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ
กลุ่มที่ ๙							
๒๙	นายมาหาเย มะเกะ	อบต.สะเอะ	กรงปินัง	ยะลา	นักวิเคราะห์นโยบายแผน	๐๘๙-๙๗๗๒๖๓๔	
๓๐	นางสาวมิถิธา ดีสะเอะ	อบต.สะเอะ	กรงปินัง	ยะลา	พนักงานจ้างทั่วไป	๐๘๐-๘๖๗๕๕๘๔	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๓๑	นางพวงเพชร ราชีสวย	อบต.หนองกระทุ่ม	เมือง	นครราชสีมา	จพง.พัฒนาชุมชน		
กลุ่มที่ ๑๐							
๓๒	นางมยุรี เกกิงผล	อบต.หนองสนธิ	จอมพระ	สุรินทร์	นักบริหารงานนโยบายแผน	๐๘๕๗๖๘๔๖๓	นักวิชาการชั้นนำกลุ่ม
๓๓	นางสาวธัญจิรา ชาร์มัย	อบต.หนองสนธิ	จอมพระ	สุรินทร์	พนักงานจ้างเหมา	๐๖๑๐๙๕๑๘๘๔	นักวิชาการบันทึก ประมวลและสรุป
๓๔	นางนุชนาถ บุ่งยุทกลาง	อบ.หนองกระทุ่ม	เมือง	นครราชสีมา	ผอ.กองสาธารณสุข	๐๘๙-๒๘๒๘๙๕๘	นักวิชาการสนับสนุนกระบวนการ

(๒) พิธีกร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	อำเภอ	จังหวัด	ตำแหน่ง	เบอร์โทร	หน้าที่
๑	นางพรทิพย์ วรรณทวี	อบต.ยางขี้นก	เขื่องใน	อุบลราชธานี	รองปลัด อบต.	๐๙๑-๘๒๘๑๗๒๗	พิธีกรห้องใหญ่/ห้องย่อย
๒	นายบรรจบ เสนาะ	อบต.ลำโรงตาเจ็น	ขุขันธ์	ศรีสะเกษ	นักพัฒนาชุมชน	๐๘๖-๔๖๑๕๑๘๔	พิธีกรห้องใหญ่/ห้องย่อย
๓	วาทิร้อยโท มิตขานนท สีเข็ม	อบต.ห้วยแก่ง	กุดชุม	ยโสธร	นักวิชาการสุขาภิบาล	๐๖๑-๑๗๘๓๕๙๔	ห้องย่อย
๔	นางชัญญาภัก สุวรรณดี	ทต.ฝั่งแดง	เมือง	มุกดาหาร	หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล	๐๘๘-๕๖๓๙๘๘๒	ห้องย่อย

(๓) ทีมสร้างสุข

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	อำเภอ	จังหวัด	ตำแหน่ง	เบอร์โทร	หน้าที่
๑	นายก้องภพ ก่องเวหา	ทต.หนองฮีบุตร	ห้วยผึ้ง	กาฬสินธุ์	พนักงานจ้างทั่วไป	๐๙๐-๓๔๘๓๗๕๕	หัวหน้าทีม
๒	นางสาวนงคราญ สุพร	เทศบาลตำบลผึ้งแดด	เมือง	มุกดาหาร	ครู	๐๙๗-๑๑๖๐๙๕๕	ทีมงาน
๓	นางสุนิษา เทพศรี	เทศบาลตำบลผึ้งแดด	เมือง	มุกดาหาร	ครู	๐๙๓-๕๖๗๖๐๙๖	ทีมงาน
๔	นางสาวศิริพร ธงศรี	อบต.ยางขี้เหล็ก	เขื่องใน	อุบลราชธานี	ครู ศพด.	๐๙๙-๑๗๓๔๓๗๔	ทีมงาน
๕	นางรุ่งทิวา ผดาศรี	อบต.ยางขี้เหล็ก	เขื่องใน	อุบลราชธานี	ครู ศพด.	๐๘๕-๖๓๕๕๑๔๙	ทีมงาน
๖	นางสาววริญญา ทองกุล	อบต.ยางขี้เหล็ก	เขื่องใน	อุบลราชธานี	ครู ศพด.	๐๖๕-๒๓๖๕๕๗๘	ทีมงาน
๗	นางสาวธิดารัตน์ พรรณศิลป์	ทต.วาปีปทุม	วาปีปทุม	มหาสารคาม	พนักงานจ้างเหมา	๐๘๕-๗๕๗๐๙๖๒	ทีมงาน
๘	นางเพ็ญประภา บัตตานี	ทต.วาปีปทุม	วาปีปทุม	มหาสารคาม	พนักงานจ้างเหมา	๐๙๕-๖๙๘๖๔๙๗	ทีมงาน
๙	นายพิศาลศักดิ์ ทีบุตร	ทต.นาอาน	เมืองเลย	เลย	นักวิชาการศึกษา	๐๙๓-๐๖๒๓๕๗๙	ทีมงาน
๑๐	นางสาวนิศรา ชัชวาล	ทต.นาอาน	เมืองเลย	เลย	ครูผู้ดูแลเด็ก	๐๙๓-๕๑๕๕๔๐๕	ทีมงาน

(๔) ทีมลงทะเบียนและใบประกาศ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	อำเภอ	จังหวัด	ตำแหน่ง	เบอร์โทร	ห้องย่อย
๑	นางจรัสศรี บุรณะกิจ	ศวก.อีสานตอนล่าง	เมือง	สุรินทร์	เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี	๐๘๗-๔๕๐๗๓๒๓	ห้องใหญ่
๒	นางสาวจิตติพร บุญเจริญพันธ์	ศวก.อีสานตอนล่าง	เมือง	สุรินทร์	ผู้ประสานงาน	๐๖๔-๐๙๐๕๖๗๘	ห้องใหญ่
๓	นางสาวจรรยา แซ่เล	ศวก.อีสานตอนบน	เมือง	ขอนแก่น	ผู้ประสานงาน	๐๙๔-๓๑๐๒๓๓๓	ห้องใหญ่
๔	นางสาวกมลวรรณ แสนอนุ	ศวก.	เมือง	ขอนแก่น	ผู้ประสานงาน	๐๘๒-๓๗๗๑๔๕๕	ห้องใหญ่
๕	นางสาวใหม่ กาละจักร	อบต.ห้วยแก่ง	กุดชุม	ยโสธร	พนัก.จ้างเหมา		ห้องย่อย โซน ๕
๖	นายวัฒนศิลป์ เชื้อคมตา	อบต.ห้วยแก่ง	กุดชุม	ยโสธร	ผู้ประสานงาน		ห้องย่อย โซน ๕
๗	นางสาวมุกิตา แก้วจินดา	อบต.หนองกระทุ่ม	เมือง	นครราชสีมา	พนัก.จ้างเหมา		ห้องใหญ่
๘	นางสาวกรณิการ์ ศรีเพ็ชร	อบต.หนองสนธิ	จอมพระ	สุรินทร์	ผู้ประสานงาน		ห้องใหญ่
๙	นางสาวศศิมา ทองนรินทร์	อบต.หนองสนธิ	จอมพระ	สุรินทร์	พนัก.จ้างเหมา		ห้องใหญ่
๑๐	นางสาวรัชนิกรณ ชนะพรอง	อบต.หนองสนธิ	จอมพระ	สุรินทร์	พนัก.จ้างเหมา		ห้องใหญ่
๑๑	นางสาวเกวลิณ เปลวเฟื่อง	ทต.วาปีปทุม	วาปีปทุม	มหาสารคาม	พนัก.จ้างเหมา	๐๘๙-๙๙๕๔๓๕๗	ห้องใหญ่
๑๒	นางสาวณัฐธิกาหนต มาเมือง	ทต.วาปีปทุม	วาปีปทุม	มหาสารคาม	พนัก.จ้างเหมา	๐๘๘-๖๗๕๕๕๓๓	ห้องใหญ่
๑๓	นางสาวจินตนา จันโส	ทต.บ้านแฮด	บ้านแฮด	ขอนแก่น	พนัก.จ้างเหมา	๐๙๕-๗๑๗๙๔๔๑	ห้องย่อย โซน ๔
๑๔	นางสาววิภาพันธ์ เดชผล	ทต.นาป่าแซง	ปทุมราช	อำนาจเจริญ	พนัก.จ้างเหมาบริการ	๐๙๐-๒๕๘๘๑๖๐	ห้องย่อย โซน ๔

(๕) การเงิน อาหาร สถานที่

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	อำเภอ	จังหวัด	ตำแหน่ง	เบอร์โทร	ห้องย่อย
๑	นางจรัสศรี บุรณะกิจ	ศวก.อีสานตอนกลาง	เมือง	สุรินทร์	เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี	๐๘๗-๔๕๑๗๓๒๓	
๒	นางสาวฐิติพร บุเจริญพันธ์	ศวก.อีสานตอนกลาง	เมือง	สุรินทร์	ผู้ประสานงาน	๐๖๔-๐๙๐๕๖๗๘	
๓	นางสาวรัชดาพร โควินทะสุด	ศวก.อีสานตอนบน	เมือง	ขอนแก่น	เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี	๐๙๕-๐๖๔๕๕๐๐	
๔	นางสาวจรรยา แซ่เล	ศวก.อีสานตอนบน	เมือง	ขอนแก่น	ผู้ประสานงาน	๐๙๔-๓๑๐๒๓๓๓	

(๖) ทีมการจัดการ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	อำเภอ	จังหวัด	ตำแหน่ง	เบอร์โทร	ห้องย่อย
๕	นางสาวคณินนิตย โยธาศรี	ทต.นาขา	เมือง	อุดรธานี	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานอำนวยการ	๐๘๙-๒๕๕๕๕๖๕	
๖	นางสาวณิราภรณ์ พงษานิล	ทต.นาขา	เมือง	อุดรธานี	พนัก.จางตามภารกิจ	๐๘๖-๘๕๕๑๔๑๔	
๗	จ.ส.ต.สัญญา โพธิศรี	ทต.บ้านแฮด	บ้านแฮด	ขอนแก่น	เจ้าพนักงานธุรการ		
๘	นางสาวจุฑามาศ อัจฉรงค์	อบต.หนองกระทุ่ม	เมือง	นครราชสีมา	จพง.พัฒนาชุมชน	๐๘๕-๖๓๑๗๔๓๗	
๙	นางสาวพานทอง พูลศรี	ทต.โนนฆ้อง	บ้านฝาง	ขอนแก่น	นักวิชาการ	๐๘๖-๑๗๘๔๑๘๙	
๑๐	นางสาวทักษิณี สีสองเมือง	ทต.โนนฆ้อง	บ้านฝาง	ขอนแก่น	นักวิชาการสาธารณสุข	๐๖๓-๖๖๒๙๑๖๙	

บทบาทหน้าที่ : ประสานศูนย์ประชุมเรื่องอาหาร สถานที่ และการจ่ายเงินค่าที่พักและค่าเดินทางส่วนที่เบิกกับ ศวก.

คำถามที่ ๑ ผู้นำต้องทำอะไรในการจัดการอาหารชุมชน

(๑) จะสร้างความมั่นคงทางอาหาร(การมีเพียงพอ)สำหรับทุกคนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(๒) จะสร้างอาหารปลอดภัยในชุมชนเพื่อเด็กปฐมวัย ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย เรื้อรังและเพื่อทุกคนได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำใน ๑๐ ประการ ข้อไหนสำคัญที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย

- (๑) คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
- (๒) ตั้งใจเอาใจใส่รับผิดชอบหน้าที่
- (๓) ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้
- (๔) รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม มีจริยธรรม ไม่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี
- (๕) ประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือจากสังคม
- (๖) เรียนรู้และพัฒนางานด้วยข้อมูลและใช้ข้อมูลในการพัฒนางาน
- (๗) คิดริเริ่มสร้างสรรค์หาทางออกให้ชุมชน ท้องถิ่น และไม่หยุดนิ่ง
- (๘) ร่วมสร้างผู้นำชุมชนท้องถิ่นรุ่นใหม่
- (๙) สร้างและสานเครือข่ายในหลากหลายลักษณะ
- (๑๐) ทำงานร่วมกับทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหารปลอดภัย

ประเด็นที่ ๑ สถานพื้นที่ จะใช้ทุนและศักยภาพอย่างไรในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการอาหารชุมชนของพื้นที่ (คน กลุ่ม ชุมชน หน่วยงาน นโยบาย)

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ ๒ สถานผู้นำ จะพัฒนาศักยภาพผู้นำในการดำเนินการอย่างไร

-การพัฒนาข้อมูล พัฒนางาน และการพัฒนาศักยภาพ

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ ๓ สถานนวัตกรรม ควรพัฒนาให้เกิดวิธีการทำงาน เครื่องมือ ใหม่ๆ

-เครื่องมือ วิธีการ

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ ๔ สถานองค์กร แนวทางการบูรณาการกับภารกิจภายในขององค์กร และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าหนุนเสริมอย่างไร

-การบูรณาการกับแผนงาน โครงการของหน่วยงานและท้องถิ่นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

คำถามที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการอาหารชุมชนให้พอเพียงและปลอดภัย

- สิ่งที่ทำเองได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ต้องมีการกำหนดนโยบาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกการจับประเด็น

การสรุปประเด็น ให้นักวิชาการใช้ตารางดังกล่าวในการสรุปประเด็น

หัวข้อ/กิจกรรม (ระบุ).....

วัน-เวลา (ระบุ).....

ผู้สรุปประเด็น (ระบุ).....

ผู้พูด/นำเสนอ	ประเด็น	ข้อมูลสนับสนุน
ชื่อ-สกุล.....	-	- - -
ชื่อ-สกุล.....	-	- - -
ชื่อ-สกุล.....	-	- - -
ชื่อ-สกุล.....	-	- - -

การจัดส่งงาน/ข้อมูล

โดยเมื่อนักวิชาการผู้รับผิดชอบได้ทำการบันทึกหรือสรุปข้อมูลในรูปแบบ MS-Word แล้วให้จัดทำเป็น Folder โดยตั้งชื่อตามหัวข้อ/กิจกรรมนั้น ๆ (หากในหัวข้อ/กิจกรรมใดมีนักวิชาการผู้รับผิดชอบหลายชุด ให้มีคนรวบรวมหลัก) และจัดส่งให้ทาง E-mail : esanhealth@gmail.com ภายในวันของกิจกรรมนั้น ๆ

แบบบันทึกข้อมูลละเอียด

การบันทึกข้อมูลละเอียด (ข้อมูลดิบ) ให้นักวิชาการใช้ตารางดังกล่าวในการบันทึกข้อมูล

หัวข้อ/กิจกรรม (ระบุ).....

วัน-เวลา (ระบุ).....

ผู้บันทึก (ระบุ).....

ผู้พูด/นำเสนอ	เนื้อหา-รายละเอียด	ช่วงเวลาการบันทึกเสียง (กรณีบันทึกไม่ทัน)
ชื่อ-สกุล.....	(เนื้อหา).....	นาทีที่ ถึง

การจัดส่งงาน/ข้อมูล

โดยเมื่อนักวิชาการผู้รับชอบได้ทำการบันทึกหรือสรุปข้อมูลในรูปแบบ MS-Words แล้วให้จัดทำเป็น Folder โดยตั้งชื่อตามหัวข้อ/กิจกรรมนั้น ๆ (หากในหัวข้อ/กิจกรรมใดมีนักวิชาการผู้รับผิดชอบหลายชุด ให้มี คนรวบรวมหลัก) และจัดส่งให้ทาง E-mail : esanhealth@gmail.com ภายในวันของกิจกรรมนั้น ๆ

สคริปวิทยากรเวที (Leader talk)

ห้องโซนที่.....

๑.ชื่อเรื่อง/ระบบเด่น

๒.วิทยากรหลัก(สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น The Top (Ultimate) Leader)

ชื่อ..... นามสกุล.....อายุ.....เบอร์โทร.....

หมายเหตุ ระยะเวลา ๗ นาที (มุ่งเน้นการนำเสนอว่าผู้นำจะทำงานนี้สำเร็จต้องจัดการอย่างไรบ้าง มิใช่นำเสนอแหล่งเรียนรู้)

● **เนื้อหาการนำเสนอคนละ ๗ นาที ประกอบด้วย**

- ๑.ผู้นำทำอะไรจึงสามารถจัดการอาหารชุมชนได้
- ๒.คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำในการดำเนินการ
- ๓.มีการใช้ทุนทางสังคม การประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอย่างไรให้สามารถดำเนินการได้
- ๔.นวัตกรรมและรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้น

ประเด็น	รายละเอียดการนำเสนอ	เวลาการนำเสนอรวม (นาที)
แนะนำตัวเอง		๓๐ วินาที
ความเป็นมาและเป้าหมายของการทำงานนี้	- เริ่มต้นทำได้อย่างไร ทำไมถึงทำ - อยากเห็น(เป้าหมาย)ของสิ่งที่ทำอย่างไร	๑ นาที
วิธีการดำเนินงาน	- ต้องเตรียมผู้นำที่ทำเรื่องนี้อย่างไร (๑) พัฒนาศักยภาพให้สามารถทำได้อย่างไร (๒) พัฒนารูปแบบ/ออกแบบงานนี้อย่างไร	๒ นาที
มีการใช้ทุนทางสังคม การประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอย่างไรให้สามารถดำเนินการได้	- ร่วมกับทุนทางสังคมอื่นเพื่อพัฒนางานนี้อย่างไร - บทบาทของท้องถิ่น/ท้องที่ทำอะไร - ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างไร	๒ นาที
นวัตกรรมและรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้น	- สิ่งที่ทำแล้วเกิดความสำเร็จ - ความภูมิใจในการทำเรื่องนี้ - ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ	๑.๓๐ นาที

สคริปวิทยากร (Care กระตุ้น)

กลุ่มย่อยที่.....

๑.ชื่อเรื่อง/ระบบเด่น.....

๒.วิทยากรหลัก(Care กระตุ้น)

ชื่อ..... นามสกุล.....อายุ.....เบอร์โทร.....

หมายเหตุ ระยะเวลา ๗ นาที (มุ่งเน้นการนำเสนอว่าผู้นำจะทำงานนี้สำเร็จต้องจัดการอย่างไรบ้าง มิใช่นำเสนอแหล่งเรียนรู้)

เนื้อหาแนะนำเสนอประกอบด้วย

๑.ผู้นำเรื่องนี้ทำอย่างไรจึงสามารถจัดการอาหารชุมชนได้

๒.คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำในการดำเนินการเรื่องนี้

๓.มีการใช้ทุนทางสังคม การประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอย่างไรให้สามารถดำเนินการได้

๔.นวัตกรรมและรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้น

นำพูดครั้งที่ ๑

คำถามที่ ๑ ผู้นำต้องทำอย่างไรในการจัดการอาหารชุมชน

(๑) จะสร้างความมั่นคงทางอาหาร(การมีเพียงพอ)สำหรับทุกคนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างไร

(๒) จะสร้างอาหารปลอดภัยในชุมชนเพื่อเด็กปฐมวัย ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรังและเพื่อทุกคนได้อย่างไร

ประเด็น	รายละเอียดการนำเสนอ	เวลาการนำเสนอรวม (นาที)
แนะนำตัวเอง	-ตำแหน่งในหน่วยงาน -ตำแหน่ง/บทบาทในชุมชน	๓๐ วินาที
ความเป็นมาและเป้าหมายของการดำเนินงานนี้	-เริ่มต้นทำได้อย่างไร ทำไมถึงทำ -อยากเห็น(เป้าหมาย)ของสิ่งที่ทำอย่างไร	๑ นาที
วิธีการดำเนินงาน	-ต้องเตรียมผู้นำที่ทำเรื่องนี้อย่างไร (๑) พัฒนาศักยภาพให้สามารถทำได้อย่างไร (๒) พัฒนารูปแบบ/ออกแบบงานนี้อย่างไร	๒ นาที
	-วิธีการสร้างความมั่นคงทางอาหาร	
	-วิธีการทำอาหารปลอดภัยของพื้นที่	
มีการใช้ทุนทางสังคม การประสานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอย่างไรให้สามารถดำเนินการได้	-ร่วมกับทุนทางสังคมอื่นเพื่อพัฒนางานนี้อย่างไร -บทบาทของท้องถิ่น/ท้องที่ทำอะไร -ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างไร	๒ นาที
นวัตกรรมและรูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้น	-สิ่งที่ทำแล้วเกิดความสำเร็จ -ความภูมิใจในการทำเรื่องนี้ -ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ	๑.๓๐ นาที

ชวนพูดครั้งที่ ๒ เวลา ๕ นาที

คำถามที่ ๒ คุณลักษณะของผู้นำใน ๑๐ ประการ ข้อไหนจำเป็นที่สุดในการจัดการอาหารชุมชนให้เพียงพอและปลอดภัย

ประเด็น	รายละเอียดการนำเสนอ	เวลาการนำเสนอรวม (นาที)
คุณลักษณะของผู้นำในการดำเนินงานของพื้นที่	-เทียบคุณลักษณะ ๑๐ ประการและอธิบาย	๒ วินาที
การพัฒนาศักยภาพผู้นำ	-กิจกรรม/การพัฒนาศักยภาพผู้นำทำอย่างไร	๒ นาที
รางวัลและความสำเร็จของผู้นำ	-รางวัลในพื้นที่/การยอมรับในพื้นที่ -รางวัล/การยอมรับจากภายนอก	๑ นาที

ชวนพูดครั้งที่ ๓ เวลา ๕ นาที

คำถามที่ ๓ การสานพลังชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างอาหารปลอดภัย

ประเด็นที่ ๑ สานพื้นที่ จะใช้ทุนและศักยภาพอย่างไรในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการอาหารชุมชนของพื้นที่ (คน กลุ่ม ชุมชน หน่วยงาน นโยบาย)

ประเด็นที่ ๒ สานผู้นำ จะพัฒนาศักยภาพผู้นำในการดำเนินการอย่างไร

-การพัฒนาข้อมูล พัฒนางาน และ การพัฒนาศักยภาพ

ประเด็นที่ ๓ สานนวัตกรรม ควรพัฒนาให้เกิดวิธีการทำงาน เครื่องมือใหม่ๆ อย่างไร

-เครื่องมือ วิธีการ

ประเด็นที่ ๔ สานองค์กร แนวทางการบูรณาการกับภารกิจภายในขององค์กร และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าหนุนเสริมอย่างไร

-การบูรณาการกับแผนงาน โครงการของหน่วยงานและท้องถิ่นอย่างไร

ประเด็น	รายละเอียดการนำเสนอ	เวลาการนำเสนอรวม (นาที)
<u>สานพื้นที่</u>	-การทุนและศักยภาพอย่างไรในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการอาหารชุมชนของพื้นที่ (คน กลุ่ม ชุมชน หน่วยงาน นโยบาย)	๑ วินาที
<u>สานผู้นำ</u> จะพัฒนาศักยภาพผู้นำในการดำเนินการอย่างไร	-การพัฒนาข้อมูล พัฒนางาน และ การพัฒนาศักยภาพ	๒ นาที
<u>สานนวัตกรรม</u> ควรพัฒนาให้เกิดวิธีการทำงาน เครื่องมือใหม่ๆ อย่างไร	-เครื่องมือ วิธีการ	๑ นาที
<u>สานองค์กร</u> แนวทางการบูรณาการกับภารกิจภายในขององค์กร และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าหนุนเสริมอย่างไร	-การบูรณาการกับแผนงาน โครงการของหน่วยงานและท้องถิ่นอย่างไร	๑ นาที

ชวนพูดครั้งที่ ๔ เวลา ๕ นาที

คำถามที่ ๔ ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการอาหารชุมชนให้พอเพียงและปลอดภัย

- สิ่งที่ทำเองได้
- ที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่น
- ต้องมีการกำหนดนโยบาย

ประเด็น	รายละเอียดการนำเสนอ	เวลาการนำเสนอรวม (นาที)
ทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อการจัดการอาหารชุมชนให้พอเพียงและปลอดภัย	-งานที่ชุมชนทำเองได้มีอะไรบ้าง	๒ นาที
	-งานที่ต้องร่วมกับหน่วยงานอื่นจึงจะสำเร็จ	๑.๓๐ นาที
	-งานที่ต้องมีนโยบายเข้ามาหนุนเสริม	๑.๓๐ นาที